

[Formanden]

Medlemmer af folketinget Holm (V), Ivar Hansen (V), Poul Schlüter (KF), Palle Simonsen (KF), Yvonne Herløv Andersen (CD), Brusvang (CD), Chr. Christensen (KrF) og Inge Krogh (KrF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Begrænsning af de selvstændiges egenperiode fra 5 til 3 uger).

(Lovforslag nr. L 176).

Medlemmer af folketinget Ole Olsen (SF), Ole Henriksen (SF) og Gert Petersen (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m.v.

(Lovforslag nr. L 177).

Medlemmer af folketinget Inge Krogh (KrF), Chr. Christensen (KrF) og Inger Stilling Pedersen (KrF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bortadopteret af institutionsanbragte børn.

(Beslutningsforslag nr. B 49).

Medlemmer af folketinget Niels Helveg Petersen (RV), Bolvig (RV) og Svend Haugegaard (RV) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende produktion og eksport af krigsmateriel.

(Beslutningsforslag nr. B 50).

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Holm (V):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg herved på venstres, det konservative folkepartis, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis vegne tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Begrænsning af de selvstændiges egenperiode fra 5 til 3 uger).

(Lovforslag nr. L 176).

Der henvises i øvrigt til de bemærkninger, som ledsager lovforslaget.

Ole Olsen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v.

(Lovforslag nr. L 177).

Jeg skal i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Inge Krogh (KrF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bortadopteret af institutionsanbragte børn.

(Beslutningsforslag nr. B 49).

Jeg skal i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Niels Helveg Petersen (RV):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende produktion og eksport af krigsmateriel.

(Beslutningsforslag nr. B 50).

Jeg skal i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om boligydelse til pensionister.

(Lovforslag nr. L 157. Fremsat 18/1 78).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2-12 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Indregning af pensionstillæg i grundbeløb, indtægtsregulering på grundlag af arbejdsindtægter for personer over 67 år og forhøjelse af pension til samgift m. v.).

(Lovforslag nr. L 158. Fremsat 18/1 78).

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om invalidpension m.v. (Indregning af pensionstillæg i

[ ]

grundbeløb og forhøjelse af pension til samgifte m.v.).

(Lovforslag nr. L 159. Fremsat 18/1 78).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m.fl. (Indregning af pensionstillæg i grundbeløb m.v.).

(Lovforslag nr. L 160. Fremsat 18/1 78).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændrede beregningsregler som følge af indregning af pensionstillægget i folkepensionens grundbeløb).

(Lovforslag nr. L 161. Fremsat 18/1 78).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af lov om boligydelse til pensionister.

(Lovforslag nr. L 162. Fremsat 18/1 78).

7) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ret til indtægtsbestemt folkepension fra det 62. år [af Grethe Philip (RV) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 39. Fremsat 9/12 77).

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Underretningspligt for det offentlige) [af Jørgen Junior (FP) m.fl.].

(Lovforslag nr. L 154. Fremsat 13/1 78).

9) Første behandling af:

Forslag til lov om ensartet og forbedret folkepension [af Jørgen Junior (FP) m.fl.].

(Lovforslag nr. L 174. Fremsat 20/1 78).

10) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en pensionsreform [af Bertel Haarder (V) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 46. Fremsat 19/1 78).

11) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om udarbejdelse af pensionsreform [af Tyroll (VS) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 48. Fremsat 20/1 78).

12) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af pensionisternes boligforhold [af Tove Jørgensen (DKP) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 47. Fremsat 20/1 78).

Forslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg skal fastsætte en taletid på 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Det er et imponerende opbud af forslag, der her er på dagsordenen. Overskueligheden lettes dog af, at regeringen fremsætter de forslag, den tidligere har bebudet, og de fleste af de andre forslag er gamle kendinge. Forslagene spænder vidt. Regeringen har fremsat 6 socialt afbalancerede og – trods de store forbedringer, de indeholder – realistiske lovforslag. De øvrige forslag rækker lige fra de klart usociale forslag til forslag, der blot er udtryk for tom overbudspolitik. Men der er også forslag, som har meget til fælles med regeringens forslag.

Til de forskellige beslutningsforslag kan jeg i almindelighed sige, at den mest udførlige kommentar er regeringens tanker, som de er fremlagt i vores lovforslag.

Fremskridtspartiet møder op med sit sædvanlige paradeforslag. I forhold til de tidligere forslag fra partiets side er der dog tale om nytænkning. Lovforslaget er udvidet med en paragraf om ikrafttræden. Indholdet er det sørgeligt kendte: man tager fra de svageste, først og fremmest invalide- og enkepensionister og øvrige pensionister, og bliver derved i stand til at fremtræde tilsyneladende socialt ved at dele dette ud til de noget bedre stillede pensionister.

Fremskridtspartiet deltager dog i denne storm af forslag også med ét, som jeg for en gangs skyld kan gå ind for. Det er forslaget om, at det i pensionslovgivningen fastslås, at kommunerne har pligt til at orientere kommende pensionister om deres rettigheder. Der er allerede i dag i bistandslovens § 28 pålagt kommunerne en generel rådgivnings- og vej-

[Socialministeren]

ledningspligt, og jeg har i et svar til folketingets socialudvalg den 10. januar 1978, altså før fremskridtspartiet fremsatte sit forslag, bebudet, at jeg ville søge pensionslovgivningen ændret på dette punkt. Hvis fremskridtspartiet vil følge den linje skyndsomst at fremsætte forslag, som jeg har allerede har meddelt jeg vil fremsætte, vil de være i stand til at rose sig af at få regeringens tilslutning til partiets forslag.

Venstresocialisternes forslag til folketingsbeslutning har været fremsat uændret to gange tidligere. Jeg afviste da at kommentere forslaget nærmere. Det blev jeg kraftigt bebrejdet af partiets ordfører. VS' forslag bryder afgørende med det eksisterende pensionsystem, og det griber langt ind i den øvrige sociale lovgivning og ændrer også ved forudsætningerne for lovgivningen om arbejdsløshedsdagpenge. Forslaget vil medføre så mange ukendte virkninger, at det knap nok har været muligt at beregne udgifternes størrelsesorden. Det nærmeste, man kan komme et skøn, er en merudgift på knap 40 mia kr., hvorfra der skal trækkes ret betydelige beløb til hjælp efter bistandsloven, arbejdsløshedsdagpenge o. lign. Der er dog klart tale om beløb af en sådan størrelsesorden, at forslaget må kunne betegnes som dagdrømmeri, og hvorledes skal man dog realistisk kunne drøfte en sådan drøm på anden måde end ved at henvise til regeringens lovforslag som det, regeringen ønsker.

For så vidt angår tanken om en erhvervsudytigheds pension til afløsning af de nuværende førtidspensionsordninger, må jeg dog henvise til, at jeg har sat et udvalgsarbejde i gang med henblik på at undersøge behovet for en harmonisering af hele førtidspensionsområdet. Jeg er glad for, at venstresocialisterne er enige med mig i, at der er behov for en nyvurdering af førtidspensionslovgivningen. Dette gælder ikke mindst i forhold til hovedprincippet i bistandsloven om, at det ikke er socialbegivenhedens art, men dens sociale og økonomiske virkninger, der bestemmer den sociale ydelses karakter og omfang.

Forslaget indeholder to konkrete elementer, der kan kommenteres. Det ene er grænsen for alderspension, der sættes til 60 år. Jeg skal senere kommentere spørgsmålet om en nedsættelse af pensionsalderen. Det andet er forslaget om ens pension til enlige og samgif-

te pensionister. Regeringens forslag kommenterer dette. Der stilles forslag om forhøjelse af ægteparpensionen, og det udtales, at dette er første skridt på vejen mod en ens pension til enlige og samgifte.

Jeg takker for den tilslutning til regeringens forslag om en boligydelse, som ligger i det kommunistiske forslag til folketingsbeslutning. Deri opfordres regeringen til at fremsætte et forslag som det, vi har fremsat, når man ser bort fra det sædvanlige overbud.

Denne gang består kommunisternes overbud i, at man foreslår, at udgifterne til opvarmning skal være omfattet af ordningen. Det er selvsagt svært at skønne over den økonomiske betydning af dette. Med betydelig usikkerhed kan overbuddet skønnes at have en størrelsesorden på godt 100 pct. Regeringen har i lovforslagets bemærkninger redegjort for, hvorfor man ikke foreslår varmeudgifterne omfattet af en boligydelsesordning.

Jeg burde vel også takke for det tilsagn om en hurtig behandling af lovforslaget, der ligger i det noget overraskende forslag om, at forslagene skal kunne administreres fra 1. april 1978. Jeg ser helt helt bort fra, at der jo er et ikke helt ubetydeligt statsfinansielt problem heri.

Må jeg herefter sige, at jeg ikke forstår punkt 2 i forslaget, hvorefter der såvel i nyt som i gammelt byggeri skal sikres en kvota svarende til pensionisternes andel af befolkningen. Det er, som om forslagsstillerne forudsætter, at den, der bliver pensionist, skal flytte. Det er jo ingenlunde tilfældet. Mange af vore pensionister har da beholdt de boliger, som de havde, inden de blev pensionister, og de fleste af dem, der i dag ikke er pensionister, regner vel med at skulle bibeholde deres bolig, også når de bliver pensionister. Regeringens lovforslag om en boligydelse til pensionister skal netop også gøre det lettere for pensionisten at få råd til at blive boende.

Jeg er imidlertid helt klar over, at der er pensionister, der skal skifte bolig, og der er nogle pensionister, der ikke selv kan skaffe sig en passende bolig. Dette problem er hidtil blevet løst af kommunerne, og i lovforslaget om en boligydelse har vi netop bibeholdt pensionistboligbegrebet som en af de kommunale muligheder for at bistå pensionister, der trænger til en bolig.

[Socialministeren]

Kommunerne har andre muligheder: til pensionister, der ikke kan klare sig selv i en almindelig bolig, er der de beskyttede boliger, og i øvrigt har kommunerne en væsentlig indflydelse på det almennyttige byggeri, der opføres, og den enkelte kommune kan her sørge for, at der indrettes et passende antal boliger dels for pensionister i almindelighed, dels for handicappede i det nybyggeri, der planlægges.

Jeg må således konkludere, at kommunerne allerede efter den i dag gældende lovgivning har gode muligheder for at tilvejebringe det udbud af boliger, der er fornødent efter det lokale behov.

Til forslaget punkt 3 vil jeg først sige, at den lejer, der er pensionist, har samme bytteret som den lejer, der ikke er pensionist; lejeloven gør ingen forskel på lejere. I bytteretten efter lejeloven indgår dog den selvfølgelige begrænsning, at man ikke kan bytte sig ind i en lejlighed, som man ikke kan leje i øvrigt. Det betyder f. eks., at den, der vil bytte sig ind i en pensionistbolig, selv skal være pensionist. Hvad angår betaling af indskud, er det efter lov om boligbyggeri således, at husstande med lave indkomster har ret til indskudslån i nyere almennyttigt byggeri. Dette indskudslån er rente- og afdragsfrit i 5 år, og hvor der er tale om pensionister, har kommunalbestyrelsen mulighed for at forlænge perioden. Jeg må således finde, at den pågældende lovgivning giver gode støttemuligheder for den pensionist, der skal flytte.

Jeg skal herefter kommentere de radikales forslag om ret til indtægtsbestemt folkepension fra det 62. år til det 67. år. Forslaget er begrundet dels i ønsket om at skaffe arbejdspladser til personer under 62 år og dels i ønsket om at give mulighed for gradvis at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Regeringen ønsker også flere i arbejde, men vi ønsker ikke pensionsalderen sat ned til 62 år som led i en beskæftigelsesforanstaltning. Vi ønsker således ikke pensionsalderen brugt som et konjunkturpolitisk redskab. Nu er regeringen heller ikke så pessimistisk som de radikale med hensyn til arbejdsløsheden. Af bemærkningerne til forslaget fremgår, at det høje ledighedsniveau antages at blive et mangeårigt problem. Jeg har mærket mig, at i hvert fald venstre heller ikke deler den opfattelse.

For tiden foregår der et udvalgsarbejde om indførelse af efterløn, som i givet fald må forventes at omfatte en stor del af den gruppe, som forslaget til folketingsbeslutning tager sigte på. Det er hensigten, at dette udvalgsarbejde skal afsluttes inden 1. marts, således at der derefter kan fremsættes lovforslag om efterløn.

Venstre har også fundet et gammelt forslag frem ved denne lejlighed. Med forslaget ønsker venstre at skabe ligestilling blandt pensionisterne. Ja, det gør vist alle partier. Nu er der blot den hage ved det, at vi ikke alle er enige om, hvad der forstås ved ligestilling. Da vi den 19. april 1977 her i tinget behandlede bl. a. venstres forslag, fik vi oplyst, at venstre mener, at folkepensionen skal være et eksistensminimum. Hvad folk ønsker herudover, må de selv skaffe sig. Socialdemokratiet er uenig heri. Vi ønsker sociale pensioner over eksistensminimum.

Ser vi nu på de enkelte dele af venstres forslag, kan jeg sige, at problemet om pensionstillægget jo er løst ved regeringens forslag. Ja, vi tager skridtet fuldt ud nu og indregner pensionstillægget i grundbeløbet også for personer under 67 år, modsat venstre, som kun foreslår dette for personer over 67 år. Venstre må kunne gå ind for regeringens forslag, da partiet efterlyser forenklinger.

Venstre foreslår ens pension til gifte og enlige. Det gør regeringen også, og også her er vi enige. Venstre ønsker at bevare befolkningens motiv til at spare op. Det gør regeringen også. Også dette er tilgodeset i vores forslag. Endelig ønsker venstre, at ældre kan fortsætte som erhvervsaktive på deltid. Heller ikke på dette punkt strider regeringens forslag mod venstres ønsker. Vi har netop foreslået, at der for de over 67-årige skal gælde et fradragsfrit beløb, der er af en sådan størrelse, at pensionen ikke nedsættes ved mindre arbejdsindtægter.

Efter punkt 2 i venstres forslag skal der til fremtidige tjenestemandsansættelser knyttes ordninger med indbetaling af lønandele til pensionskasser. Hermed har man formentlig haft de pensionsordninger i tankerne, som er etableret for forskellige grupper af overenskomstansatte i det offentlige, og hvortil den ansatte indbetaler f. eks. 4 eller 5 pct. af lønnen, mens staten yder et pensionsbidragstilskud på 8 eller 10 pct. af lønnen. Det ligger vel også i forslaget, at de såkaldte nye tjene-

[Socialministeren]

stemænd, der skal have denne pensionsordning, ikke som nu skal have afkortet et samordningsfradrag i pensionen, men skal have pensionen ubeskåret oven i folkepensionen. Jeg går ud fra, at det ikke er venstres tanke, at de nye tjenestemænd skal have udbetalt en mindre løn end de nuværende tjenestemænd. Det må derfor i realiteten blive staten, der i en mangeårig overgangsperiode skal afholde pensionsbidragstilskuddene til de nye tjenestemænd, samtidig med at den skal afholde udgifterne til pensioner til de gamle tjenestemænd og andre med en tjenestemandslignende pensionsordning. Dette er en finansielt set betænkelig konsekvens af den foreslåede ordning. Hvis vi f. eks. antager, at der hvert år oprettes 1½ pct. flere stillinger for tjenestemænd o. lign., skal der inden for det statslige forhandlingsområde hvert år nyansættes ca. 6.000 tjenestemænd, for at man kan besætte de nye stillinger og erstatte de tjenestemænd, der afgår eller dør. Om 5 år vil staten så have en udgift til pensionsbidragstilskud til nye tjenestemænd på ca. ½ mia kr., om 10 år på 1 mia kr. og om 20 år på 2 mia kr., samtidig med at den skal afholde udgifterne til pensionerne til de såkaldt gamle tjenestemænd, der i øjeblikket udgør 2 mia kr. om året, og som selv om 20 år ikke i nævneværdigt omfang vil være påvirket i nedadgående retning af den foreslåede nyordning.

Forslaget vil også indebære en betydelig opsamling af fondsmidler, og det vil rejse problemer med hensyn til midlernes anbringelse på kapitalmarkedet.

Efter punkt 3 i venstres forslag skal der være ret for alle til ved stillingsskifte at tage optjent pension ubeskåret med over i en anden pensionsordning, så at bevægeligheden hæmmes mindst muligt. Inden for tjenestemandsområdet og områder med tjenestemandslignende pensionsordninger er der imidlertid allerede i dag adgang til ubeskåret at overføre optjent pensionsanciennitet, f. eks. ved overgang fra ansættelse som statstjenestemænd til ansættelse i en kommunal tjenestemandstilling eller til en ansættelse forbundet med medlemskab af en statsgaranteret pensionskasse.

I de tilfælde, hvor en tjenestemand fratræder for at overgå til en ansættelse, hvor der ikke kan ske overførsel af pensionsanciennitet, vil den pågældende få tillagt pension, der kommer til udbetaling, når pågældende fyl-

der 67 år eller forinden har fået tillagt offentlig invalidepension. Den fratrådte tjenestemand kan så anvende den opsatte pension som supplement til den pension, han eventuelt oparbejder ret til under den senere ansættelse.

Over for det af venstre anførte om, at den opsatte pension som følge af den manglende forrentning virker som en slags stavnsbånd, skal jeg gøre opmærksom på, at den opsatte pension jo er dyrtids- og reallønsreguleret fra det tidspunkt, hvor udbetalingen påbegyndes.

Offentligt ansatte, der er omfattet af en overenskomstmæssig pensionsordning, kan ved overgang til tjenestemandsansættelse fuldt ud få medregnet den tid, hvori de har været medlem af pensionsordningen, mod overførsel af en udtrædelsesgodtgørelse fra denne. De overenskomstansatte har endvidere i almindelighed ret til ved overgang til anden arbejdsgiver, med hvem vedkommende faglige organisation har indgået overenskomst, at opretholde og videreføre medlemskabet af pensionsordningen og kan ved overgang til ansættelse, der medfører indtræden i en godkendt pensionskasse eller forsikringsmæssig pensionsordning, få overført en udtrædelsesgodtgørelse til den nye pensionsordning.

Forslagsstillerne ønsker fastslået, at den optjente pension ubeskåret skal kunne overføres til en anden pensionsordning. Hertil kan jeg oplyse, at dette princip faktisk har været fastlagt i pensionskasseloven i mange år. Jeg ved ikke præcist, hvad man tænker på med betegnelsen ubeskåret. Men der kan vel ikke være uenighed om, at der skal ske fradrag for den forsikringsrisiko, som pensionskassen har båret for den pågældende, eller at han må bidrage til udgifterne ved pensionskassens administration. Dette følger da også af loven, som i øvrigt indeholder ret udførlige regler om beregning af udtrædelsesgodtgørelse. Inden for disse rammer kan en pensionskasse i sine vedtægter bestemme, hvorledes beregningen af udtrædelsesgodtgørelsen skal foretages. Man kan således bestemme, om man vil tillægge udtrædende medlemmer andel i allerede tilskreven bonus, og jeg forstår, at forslaget særlig sigter på medlemmernes rettigheder i denne henseende. Forsikringsrådet har som nævnt i bemærkningerne henstillet til pensionskasserne, at der udarbejdes regler, der sikrer de udtræ-

[Socialministeren]

dende medlemmer en rimelig andel af værdien af allerede tilskreven bonus.

Spørgsmålet er i realiteten kun aktuelt for de meget store pensionskasser, og for dem vil problemet blive endeligt løst ved forslaget til en ny lov om forsikringsvirksomhed, som vil blive genfremsat i indeværende folketings-samling, idet disse pensionskasser derved bliver ligestillet med livsforsikringsselskaber.

Efter punkt 4 i venstres forslag skal der være lige adgang for alle til at opnå skattefri-tagelse for beløb, der opspares som led i en individuel eller kollektiv pensionsordning. Af bemærkningerne til forslaget fremgår det, at der navnlig ønskes fuldstændig ligestilling for alle befolkningsgrupper med hensyn til muligheden for at tegne kapitalforsikringer og pensionsopsparingsordninger med skatte-mæssig fordel ud over 3.000 kroners fradraget.

Så vidt jeg kan se, ville en ændring af pensionsbeskatningsreglerne efter disse ret-ningslinjer være meget vanskelig at gennem-føre. Efter de gældende regler i pensionsbe-skatningsloven er der ligestilling inden for pensionsbeskatningsområdet, for så vidt an-går ordninger med løbende udbetalinger, herunder navnlig renteforsikringer og rate-forsikringer. Disse ordninger kan tegnes af alle befolkningsgrupper med fuld fradragsret for indbetalingerne, hvorimod kapitalpensi-onsordningerne i form af kapitalforsikring eller opsparing i pensionsøjemed kun kan oprettes som led i et ansættelsesforhold.

Grunden til, at der kun i ansættelsesfor-hold er mulighed for at oprette skattebegun-stigede kapitalpensionsordninger, er bl. a., at arbejdsgiver/arbejdstagerforholdet og pensi-onsaftalen mellem de to parter afgiver en vis garanti for, at ordningerne overholdes. Hvis denne sondring mellem pensionsordningerne i og uden for ansættelsesforhold ophæves, således at der gives alle befolkningsgrupper lige adgang til at oprette kapitalpensionsord-ninger, så vil der ikke længere være nogen garanti for ordningernes overholdelse ud over de skattemæssige sanktioner ved ophæ-velse i utide, og der ville ske en betydelig udvidelse af det hidtidige område for skatte-begunstigede ordninger.

Selv om man som anført i bemærkningerne begrænsede fradragsmuligheden for den enkelte, ville den foreslåede udvidelse af ka-pitalpensionsområdet alligevel få fiskale kon-

sekvenser på grund af de skattemæssige for-dele, der er forbundet med ordningerne i form af fritagelse for beskatning af indestå-ende beløb og påløbne renter. Jeg har herefter vanskeligt ved at se, hvorledes det skulle være muligt at gennemføre en fuldstændig ligestilling for alle med hensyn til skattebe-gunstigede kapitalpensionsordninger.

Jeg skal slutte med at henvise til de for-slag, som regeringen har fremsat som vores synspunkt med hensyn til, hvad en pensions-reform på kort sigt bør indeholde.

Regeringen er, som jeg tidligere har sagt, naturligvis åben over for forslag til forbed-ringer for pensionisterne. Efter at have set visse af partiernes forslag har jeg stor tiltro til, at der er vilje til og mulighed for at nå frem til en løsning af problemerne. Regerin-gens forslag er et godt grundlag for de kom-mende drøftelser.

Albertsen (S):

Den 20. maj sidste år førte vi her i folke-tinget en seriøs og værdifuld debat om vore holdninger dels til en fremtidig pensionsord-ning og dels til de akutte og aktuelle proble-mer, som pensionisterne har. Debatten blev ført på grundlag af socialministerens grundige redegørelse om disse mangeartede proble-mer, og på mange områder var der bred til-slutning til socialministerens hovedretnings-linjer i redegørelsen, på andre områder var tilslutningen måske mindre bred, men, så vidt jeg kan skønne, dog dækkende et klart flertal i folketinget.

Socialministeren har den bundne opgave i forhold til loven om den sociale pensions-fond at leve op til lovens tilsagn om, at afka-stet fra pensionsfonden skal bidrage til at højne og forbedre pensionisternes levestan-dard, og at disse forbedringer skal påbegyn-des den 1. januar 1979.

Vismænd og ikke-vismænd har fået pande-rynker over denne lovgivnings konsekvenser, hvad de samfundsmæssige virkninger angår. Og det skal da heller ikke bestrides, at der rejser sig et realøkonomisk problem, men forslaget bør ses i lyset af en bedre fordeling af samfundsgoderne. Hvis folketinget ikke ville vedkende sig det klare indhold af loven om den sociale pensionsfond, så ville det simpelt hen være en politisk skandale og et markant bidrag til at svække befolkningens

[Albertsen]

tillid til tinget, og det er jo ikke just dette, vi behøver. I så henseende kan vi stadig væk regne med fremskridtspartiets bidrag, og det er såmænd mere end nok.

Merbeløbet, der om 1 år kommer ud i omsætningen som følge af denne lovgivning, er jo alene bundet til denne opgave og til denne gruppe medborgere. Vi kan diskutere fordelingsprincipper og teknik osv., men ikke selve målet. Den milliard kroner, som pensionsfonden giver i beregnet afkast den 1. januar 1979, repræsenterer ca. 0,3 pct. af det samlede forbrug her i landet. Efter mit bedste skøn vil dette merforbrug utvivlsomt i altovervejende grad blive et forbrug af danske varer og derved få en større beskæftigelsesmæssig effekt end andet merforbrug. Vi har jo beklageligvis indtil nu affundet os med luksusforbrug affødt af jord- og ejendomsspekulation og urimelige fradrags- og skattebegunstigelser m. v. for andre befolkningsgrupper. Dette burde snarere ændres.

Til dem med de løftede pegefingre vil jeg sige, at den, som er ren, kaste den første sten – forstået således, at alle de med de velerhvervede rettigheder og den givne sikkerhed igennem store indtægter bedes fundere over, hvilke indtægtskategorier vi her taler om, inden de kritiserer, at vi her retter lidt op på tingene. I rene tal er forslagene uanset deres gode intentioner jo kun rimelige justeringer og beskedne forbedringer til en stor samfundsgruppe. Vi bruger i år 18 mia kr. til 800.000 folke-, enke- og invalidepensionister. Dette beløb vil efter forslagene næste år blive forøget med ca. 5 pct., altså med de 940 mill. kr., fordelt blandt dem, der er dårligt stillet og hårdest trængt blandt vore ældre.

Socialdemokratiets ansvarsfølelse over for landets økonomi skal ingen antaste, men den samme ansvarsfølelse gælder også over for vor sociale samvittighed – specielt over for de ældre, der har bygget dette samfund op og er et overmåde værdifuldt led i vor befolkning – og vor ordholdenhed over for vedtagne love og bestemmelser, og det er ud fra denne holdning, vi takker socialministeren for de fremsatte lovforslag. De svarer i holdningen til det, som ministeren pegede på i sin redegørelse den 13. maj i fjor.

Med det givne beløb og inden for den bestående kæde af problemer, der tilsigtes løst, forekommer det mig, at ministeren har haft en heldig hånd. At der kan forekomme andre

forslag til løsning af bl. a. pensionisternes ejerboligproblemer, vil jeg ikke på forhånd afvise, og selv om dette må dreje sig om alternative løsninger, så må disse nøje analyseres og overvejes. Hvis blot sigtet, at skabe en større lighed, hvad boligudgifter angår, opretholdes, så er socialdemokraterne forhandlingsvillige også med hensyn til andre løsninger end den foreslåede.

Forslaget om en boligudgift på 15 pct. af pensionisternes husstandsindkomst forekommer sympatisk, ikke mindst da den omfatter både ejere og lejere. Det har været fremført, at den, der bor dårligt, derved afskæres fra at få støtte, og det må blankt erkendes, at alt for mange ældre bor dårligt, men det, der tilsigtes, er jo netop at få pensionisterne til at flytte ind i gode, sunde boliger, som altså indebærer støttemulighed. Dette vil også påvirke plejehjemsbelastningen, og her bør kommunerne igennem de personlige tillæg bidrage til, at indskudsproblemet ved indflytning i ny lejlighed kan klares.

Når ministeren i øvrigt udelukker støtte til boliger med fælles toilet i opgangen, ja, så forstår jeg godt sigtet, men man vil nok på den korte sigt begå en uretfærdighed for adskillige, hvis dette opretholdes. Jeg vil godt bede ministeren give en kommentar til spørgsmålet.

Jeg skal heller ikke skjule, at princippet om, at man får højeste boligydelse, når der kun er ét rum mere end antallet af personer, godt kan virke uretfærdig. En 2 rums lejlighed kan være større end en 4 rums. Antallet af kvadratmeter ville nok være en mere retfærdig målestok, men jeg er ikke i tvivl om, at det også vil være mere vanskeligt at administrere. Jeg vil godt høre ministerens kommentar hertil.

Sigtet med de 15 pct.s boligudgift efter mønsteret fra de kommunale folkepensionistboliger, overført både til leje- og ejerboliger, bør på ingen måde afsvække kommunernes lyst til at skabe disse boliger, som er særdeles hensigtsmæssige for de ældre. Størrelsen af dem burde nok forbedres, og de bør mindst være på 2 rum. De seneste ændringer af boligloven lægger op til at integrere de ældre i et blandet boligmiljø, hvilket er i orden, men der vil stadig være behov for mindre folkepensionistboligkomplekser.

Jeg har haft lejlighed til at gennemgå en række eksempler på effekten af lovforslaget

[Albertsen]

for lejernes vedkommende, og gennemgående vil nettovirkningen af det blive en boligydelse på omkring 1.000 kr. mere pr. år, end man nu modtager. For den efterlevende vil muligheden for at forblive i boligen blive forbedret, hvilket også må betragtes som en fordel.

Hvad ejerboligerne angår, så bevæger vi os jo ud på et nyt gebet, som er nok så vanskeligt at overskue. Sigtet er her det samme, men arbejdsgangen må nødvendigvis blive mere besværlig, da begreber som inflationsgevinster, arvehensyn og meget andet spiller ind. Dertil kommer vel nok, at mange ældre nok fortsat vil opretholde en vis reservation mod at få placeret en offentlig prioritet i deres hus. Den erfaring kan man jo drage ud fra ordningen om, at man måtte indefryse ejendomsskatterne til ejerskifte. Alt for få benytter sig heraf, og kun i ganske enkelte kommuner er der virkelig en betragtelig islet af pensionister, der anvender ordningen. Jeg tror også, kommunernes tilbageholdenhed her spiller ind, og jeg håber, at vi langs ad vejen kan få ændret dette, sådan at det bliver en mere generelt virkende ordning.

Opdelingen af boligydelsen for ejere til henholdsvis en kontant ydelse og et offentligt lån, der forrentes med 9 pct. + 3 pct., forekommer mig logisk og rimelig. Hvorvidt man ved at ændre lejeværdien eller benytte andre veje kan komme lettere til samme resultat, skal jeg som sagt lade være usagt. Men det, der må tilstræbes, er at skabe en ordning, der er hensigtsmæssig og så retfærdig, som det nu er muligt inden for de økonomiske rammer, som her er stillet op. De anslåede merudgifter synes i den samme mosaik rimelige, men jeg anser det for nødvendigt, at kommunerne her gør en aktiv indsats for at få de ældre interesseret i at benytte det tilbud, som her foreligger.

Baggrunden for forslaget turde være alment kendt. Mange ældre husejere har som følge af lille gæld i huset overskud, hvorved pensionsydelsen mindskes. Dette er urimeligt, og dette vil nu blive ændret.

Forudsætningen for, at denne nye fælles boligydelse kan præsteres, er, at den andel af boligskringen, som individuelt har været præsteret gennem boligministeriet til pensionisterne, i alt ca. 500 mill. kr., administrativt overføres til socialministeriet og fremtidig benævnes boligydelse. Den ydelsesskala, der

er opstillet som større betalingsprocent ved et større værelsesforbrug, forekommer principielt rimelig, selv om jeg som nævnt gerne ser en nøjere analyse af eventuelt at anvende kvadratmeter som vurderingsgrundlag.

Hvad ændringen af folkepensionslovene angår, foreslås der jo flere væsentlige ændringer. Det mest kontante og vel også det dyreste er, at pensionstillægget indregnes i grundbeløbet, hvorved der ydes den samme pension uanset supplerende pension, renter af aktier og andre formueafkast. Problemerne i forbindelse hermed har vi drøftet mange gange i tinget, fordi en sammenlægning af de to begreber grundbeløb og pensionstillæggsidigt realiseret nok teknisk og administrativt medfører lettelser og vil fjerne en del irritation, men trods alt ikke vil give mere til de dårligst stillede pensionister. Det må imidlertid erkendes, at de nuværende grænser for nedtrapning af pensionstillægget ved en merindtægt på 5.300 kr. for enlige og 7.700 kr. for ægtepar betyder, at en masse mennesker allerede er inde i problematikken; det kan ikke betale sig at spare op.

Flere og flere pensionister får ATP-pension, og flere og flere har private pensionsforsikringer, hvorved et stigende antal pensionister ærgrer sig over disse reguleringsgrænser. Derfor er behovet for en ændring stigende. Men hertil kommer også, at ved at realisere den nye, meget attraktive boligydelse vil der, såfremt man ikke gennemførte denne ændring af grundbeløb og pensionstillæg, skabes et væld af urimeligheder ved grænsetilfælde og ved beskedne merindkomsters erhvervelse. Derfor kan socialdemokratiet uanset hidtidig holdning acceptere forslaget.

Dertil kommer, at man, i samme åndedrag som dette forventelig gennemføres, ændrer ved pensionen, når borgere over 67 år har erhvervsindkomster eller lønindtægter. Mig forekommer denne ændring særdeles logisk og nærliggende. Jeg er ikke i tvivl om, at der i vide kredse i dag hersker en vis forargelse over, at folk, der har betragtelige erhvervsindkomster, ved siden af kan oppebære pension, selv om det indtil nu kun har været folkepensionens grundbeløb. Men dette vil jo i kroner og øre blive over 4.000 kr. mere pr. år, hvorved urimelighederne vil øges.

Jeg kan varmt anbefale denne ændring. Den 67-årige folketingsmand eller den 70-

[Albertsen]

årige borgmester må affinde sig hermed, ligesom de ca. 25.000–30.000 fuldtidsbeskæftigede pensionister må vælge: ønsker de at være pensionister og have pension, eller ønsker de et fulltime-job og at klare sig på løn- eller erhvervsindtægter? Det er det spørgsmål, man må stille til disse 3–4 pct. af det antal pensionister, vi har.

De forskellige kommentarer i pressen og fra politisk hold, hvor man sammenligner formueafkast og erhvervsindtægter, forekommer mig egentlig bizarre eller ulogiske. For det første er den problematik altså begrænset til førnævnte 3–4 pct. af pensionisterne, og for det andet er der jo ikke tale om, at man derved straffer erhvervsengagementet hos mange ældre. Man kan jo, uden at pensionen overhovedet berøres, have en merindtægt på næsten 30.000 kr. for den enkelte, og hvis begge ægtefæller arbejder, kan man altså have op til 60.000 kr. i erhvervsindtægt. Først ved en indkomst på 67.000 kr. – eller 134.000 kr., hvis begge arbejder – bortfalder pensionen helt. Just nu vil en sådan ændring måske forekomme særlig logisk og rimelig, men også under mere almindelige forhold synes jeg at forslaget om ændring er rigtigt på dette område.

Den tredje væsentlige ændring i folkepensionsloven er den markante stillingtagen til ens pensionsydelse uanset ægteskabelig status, som lovforslaget indebærer. Det skridt, vi nu tager mod dette mål, fylder undertegnede personlig med glæde, fordi man herved lever op til nogle af de mange ønsker, som er fremkommet i de seneste år i den offentlige debat herom. Jeg tror, man her yder lidt større retfærdighed mod en hårdt trængt pensionistgruppe. Det særlige tillæg til pensionist-ægteparrene er jo dog kun et skridt i retning af lighed uanset ægteskab.

Socialdemokratiet havde gerne set, om man også i denne omgang havde kunnet klare andre aktuelle pensionsproblemer, i særlig grad beskatningen af pensionistægteparrenes pension, men økonomien sætter grænser herfor. Imidlertid ved vi, at man i skatteministeriet arbejder med en ændring af skattelovgivningen som sådan, hvorved man forventelig vil stille mod at fjerne en række fradrag, og det vil altså sige, at der bliver større skatteprovenu. Om man som et led i denne proces også derved kan få løst pensionistægteparrenes skatteproblemer ved et ændret skattefra-

drag, er noget, jeg vil udtrykke forventning om ved denne lejlighed. Jeg håber også, at partierne til højre i salen vil erkende den logiske sammenhæng, at uden en fjernelse, eller næsten da, af skattefradragene på selvangivelsen vil en skattefritagelse af pensionisterne – eller eventuelt et ændret bundfradrag – ikke være mulig, hverken økonomisk eller teknisk.

Socialdemokratiet har som parti været førende i kampen for lighed imellem kønnene såvel lovgivningsmæssigt som på arbejdsmarkedet, og jeg tror, at Danmark uanset fortsatte mangler og brister utvivlsomt er blandt verdens førende nationer, hvad lighed angår. Konsekvensen heraf bør da også være, at vi ved næste fase i pensionsreformen ser på spørgsmålet om ensartet tilgangsalder for pensionsopnåelse uanset køn.

Mange har opfattet lovforslaget om folkepension således, at det vil påvirke de forhøjede pensioner – som en del modtager, fordi de har fået modtagelse af pensionen udsat til det 70. år – i den retning, at de derved skulle snydes for denne præmiering. Jeg vil gerne have afklaret helt bestemt det, som jeg selv har lagt ind i fortolkningen heraf, nemlig at de pågældende ikke vil blive snydt, men at ordningen for fremtiden vil blive ophævet.

Fra forskellige sider har man også været opmærksom på, om forslagens udformning tilgodeser de 67-årige, der måtte være syge eller ledige, således at deres status ikke forringes efter forslaget. Her er der tale om den nugældende 78 dages regel for begge kategorier. Det vil formentlig være muligt at berolige disse i forvejen vanskeligt stillede borgere, såfremt ministeren vil afklare dette problem og garantere for denne ordnings opretholdelse også efter forslagets vedtagelse.

Hidtil har det været således, at folkepensionens grundbeløb var en slags fundament i mange beløbs fastsættelse; det gælder alle omsorgstilskud m. v. Det vil være nødvendigt her at komme frem til et andet beregningsgrundlag, og jeg vil værdsætte, om ministeren kunne svare på spørgsmålet om, hvilket udgangspunkt man her vil have.

Ud over de to store love om boligydelse og folkepension er der også tale om ændring i bistandsloven og invalide- og enkepensionslovene, men for de sidstnævnte er der næsten udelukkende tale om konsekvensændringer eller tekniske tilpasninger.

[Albertsen]

Dog er der tale om en principiel ændring vedrørende regulering og forbedring af invalidepensionen, som jeg synes er tiltalende.

Jeg tror ikke, jeg kan love socialministeren en hurtig behandling af disse mange lovforslag, men jeg tror, jeg kan love en positiv behandling, og det er helt givet, at forudsætningen her må være, at vi får disse behandlinger afsluttet inden for den nuværende folketingsamling.

Der er ud over ministerens 6 lovforslag fremsat en række private lovforslag, og jeg vil gerne sige til mine kolleger fra de øvrige partier, der har fremsat disse forslag, at det ikke er udtryk for despøkt eller uhøflighed, når jeg siger, tiden her ikke tillader mig at gå ind i en nærmere debat herom. For nogle af forslagene vedkommende er der jo tale om genfremsættelser, og dér vil det i nogen grad være repetition af de argumenter, man har fremført ved tidligere behandlinger.

For andre af forslagene vedkommende er der tale om principper, som ligger lidt tæt op ad dels de øvrige forslag, dels de debatter, vi har haft, og de tanker, vi har udtrykt vedrørende pensionsreformen på lang sigt. Jeg skal derfor kun sige, at det er klart, at ethvert seriøst forslag, der er fremsat af oppositionspartierne, selvfølgelig må indgå i arbejdsmetodikken og i arbejdsgangen, og i det omfang det vil være muligt at inkorporere forslag og tanker, som ligger tæt op ad det sigte, vi her har, vil det selvfølgelig blive tilfældet. Jeg går ud fra, vi kan få en så bred løsning om dette og en leven op til den forpligtelse, som denne lovgivning pålægger os.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale regeringens lovforslag og tilsige åben holdning med hensyn til de af oppositionen fremsatte lovforslag.

Jørgen Junior (FP):

For godt 3 år siden blev jeg indvalgt i dette folketing, og det skete især, fordi jeg var vred over den måde, Danmarks pensionister blev behandlet på. Socialdemokratiets talsmand på Frederiksberg, følte jeg, forræde pensionisterne. Jeg følte, at han i sin egen og i sit partis interesse blot fyldte dem med floskler og luftstæge, men reelt intet gjorde. Da jeg kom i folketinget, fik jeg at vide, at nu blev det snart bedre. Pensionsreformen hed løsenet. En anden god undskyldning for at

give løfter i stedet for realiteter var den med pensionsfonden; dér samler vi penge sammen til jer, så at I kan få en ordentlig alderdom, var et af de beroligende standard svar. Pensionisterne var nok utilfredse, men det lykkedes alligevel socialdemokratiet at holde dem hen med løfter.

I dag ligger endelig efter mange års forberedelse regeringens pensionsreformforslag på bordet. Er det ikke et bevis på, at socialdemokratiet alligevel er partiet, der støtter de svage og sørger for en anstændig pension til vore ældre? Er dette alligevel ikke bevist på, at det netop er socialdemokratiet, der har evnet at føre en sådan økonomisk politik, at landet har råd til at leve op til de store idealer? Er dette ikke bevist på, at det ikke var floskler, når hr. Albertsen og de andre højt pensionerede socialdemokrater lovede, at pensionsreformen snart kom, og så skulle alt nok blive godt?

Nej, det er ikke noget, man behøver at sige tak for. Dette er desværre kun et yderligere bevis på, at socialdemokratiet ikke har evnerne til at sørge ordentligt for vore ældre. Man kan bruge et gammelt kinesisk ordspørg, der siger: når den blinde leder de forblændede, falder de alle i vandet. Jeg tror desværre heller ikke længere på, at socialdemokraterne har viljen og blot er blinde; den vilje, de har, er først og fremmest at sørge for sig selv.

Misundelse er desværre en stærk drivkraft her i samfundet; derfor må det fastslås, at det ikke er denne begrundelse, der skal eller behøver at være medvirkende til, at pensionisterne simpelt hen ikke bør finde sig i den behandling, som socialdemokratiet og folketinget udsætter dem for. Der er en ulighed, der skal protesteres imod, og der er en uretfærdighed, der skal protesteres imod. Det er desværre regeringens svage evner, vi må have bragt til ophør.

Hvis de foreliggende forslag vedtages og skal gøre det ud for den pensionsreform, der har været guleroden i årevis for at få pensionister bedraget til fortsat at sikre socialdemokratiet magten, er det efter min opfattelse en provokation over for samfundets svageste. Forslagene vil på mange områder medføre en manglende frihed til selv at holde sig i gang og gøre en indsats; de vil cementere uligheden til gavn for dem, der har det bedst i samfundet. De er et bevis på, at enhver tale

[Jørgen Junior]

fra socialdemokratiet om solidaritet og broderskab er indholdsløs.

Hvorfor nu være så kritisk? Der er dog tale om, at socialdemokratiet fra 1979 har kunnet finde plads til merudgifter på årligt 940 mill. kr. til gavn for pensionisterne. Det er da et enormt beløb, der virkelig må kunne betyde noget for den enkelte. I gennemsnit bliver der faktisk tale om 1.500 kr. om året eller ca. 4 kr. om dagen; det er dog ganske flot; husk på, det lægges oven i den nuværende pension! At socialministeren og hendes mand, den dag de når pensionsalderen, behøver 10 gange så meget som almindelige pensionister for at kunne klare sig, er det vel ikke andet end udslag af misundelse at fremdrage; man kan dog ikke sammenligne folket med højststående socialdemokrater!

Når denne konstatering er gjort og vel må accepteres som en sørgelig realitet, så længe det er de højststående socialdemokrater, der får lov til at regere til gavn for sig selv, er det rimeligt at se på, om fordelingen af de 4 kr. om dagen nu også er fornuftig. Det er det, lovforslagene nr. L 157-162 drejer sig om. Lad mig med det samme sige, at endog fordelingen ifølge disse forslag på mange måder er i modstrid med anstændighed. Inden jeg nærmere redegør for, hvorfor dette er tilfældet, vil jeg dog godt komme ihed nogle bemærkninger om de andre forslag, der er sat til behandling sammen med regeringens efter min mening mislykkede forsøg på at leve op til forventningerne.

Hvad angår VS-forslaget, har jeg ved tidligere debatter redegjort for vor stilling hertil. Vi er interesserede i at diskutere punkt 1, vi er enige i punkt 4, vi er uenige i punkterne 2, 3 og 5, som de foreligger.

Hvad angår det radikale venstres beslutningsforslag, må vi afvise dette. Problemerne med at skabe hæderlige forhold for pensionister over 67 år er så store, at det ikke nytter på nuværende tidspunkt at gå ind på de foreliggende tanker.

Venstres beslutningsforslag har jeg ved tidligere behandlinger kommenteret som et skridt i den rigtige retning i form af et rimeligt diskussionsgrundlag – andet er der jo ikke tale om – hvorved det kan være svært at vurdere, hvor stor venstres vilje er til virkelig at deltage i et samarbejde om forbedrede pensioner. Der er intet nævnt i forslaget om penge ud over en konstatering af, at forøge-

de bevillinger til folkepensionisterne vil medføre forøgede skatter eller en yderligere forringelse af betalingsbalancen. Jeg finder det sørgeligt, at venstre slet ikke overvejer, at besparelser på andre konti er en mulighed; en omfordeling af, hvorledes skatteydermidlerne bruges, er dog nærliggende. Vi finder det vigtigere med en ordentlig folkepension end med u-landsstøtte, kunststøtte, urimelige pensionsfordele til offentligt ansatte eller fortsat uddannelse af langt flere akademikere, end dette samfund har behov for. Det burde venstre også synes, men vi diskuterer dog som sagt gerne på basis af visse af de grundideer, som venstre i sit ret løse og derfor ret upræcise oplæg giver udtryk for.

DKPs forslag om, at regeringen skal fremsætte et forslag vedrørende pensionisternes boligforhold, dækkes jo faktisk af det, der er sket med ministerens lovforslag nr. L 157, selv om der er visse nuanceforskelle. Ved at henvise til min afvisning af lovforslag nr. L 157 afviser jeg dermed også kommunisternes beslutningsforslag.

Ud over disse 4 beslutningsforslag foreligger der til behandling 8 rigtige lovforslag, der klart præciserer, hvad der ønskes i den fremtidige pensionslovgivning. De seks er regeringens samlede pensionsreformforslag. De to sidste er begge fremsat af fremskridtspartiet. Af disse to er det ene blot en lille flig af den nuværende pensionslovgivning, som vi ønsker forbedret, det er lovforslag nr. L 154, og jeg forstår, at ministeren er enig i fremskridtspartiets synspunkt, og går ud fra, at denne detalje kan blive bragt på plads snarest gennem en vedtagelse af vort forslag eller et forslag fra ministeren. De sure bemærkninger fra ministeren før finder jeg i denne sammenhæng fuldstændig ligegyldige, og der er ingen grund til at spille tid på dem.

Fremskridtspartiets andet forslag, nr. L 174, om en ensartet og forbedret folkepension, er i principperne svarende til tidligere forslag fra partiet desangående. Der vil jeg gerne sige, at ministerens bemærkninger om, at forslaget sker på bekostning af eller finansieres ved at tage fra invalide-, enke- og øvrige pensionister, er ukorrekt. Det er et tomt postulat, der ikke kan bevises eller underbygges i øvrigt. Der er tale om på de pågældende nævnte konti, at vi vil spare ganske beskedne beløb – i størrelsesordenen 100 mill.

[Jørgen Junior]

kr. – der er tale om merudgifter til folkepensionskontiene på adskillige milliarder kroner, afhængigt af, hvilket år det drejer sig om. Det er simpelt hen en forkert påstand, som jeg egentlig ikke synes ministeren kan være bekendt at fremsætte. Den er alt for partitaktisk bestemt.

Hvis vort forslag gennemføres, vil det medføre langt bedre forhold for pensionisterne, end de har i dag. Det vil nemlig medføre, at pensionisterne ikke skal vente med forbedringer til 1979. Allerede fra den 1. juli 1978 vil hver eneste folkepensionist modtage 2.400 kr. om måneden, ægtepar 4.800 kr. om måneden. Fra det tidspunkt, hvor ministeren foreslår ændringer, nemlig 1. januar 1979, har vi fundet plads til en pension på 2.600 kr. om måneden til enlige og 5.200 kr. om måneden til ægtepar.

Forslaget vil medføre betydelige merudgifter for det offentlige. I 1978 drejer det sig om ca. 2,3 mia kr. For 1979 anslår vi, at de samlede udgifter til folkepension ifølge denne lov vil beløbe sig til ca. 18,4 mia kr. Disse beløb har vi på vore budgetter afsat midler til. Desværre må vi jo forvente, at der heller ikke i 1978 kan skaffes et parlamentarisk flertal bag ved forslagene, til trods for at disse er både fornuftsbetonede, socialt ansvarlige, solidariske, letforståelige og faktisk særdeles rimelige i deres regler om, hvorledes folkepensionisterne skal behandles i Danmark.

Vi er derfor i det kommende udvalgsarbejde, der forhåbentlig ikke blot ender med en vedtagelse af de socialdemokratiske forslag, villige til at arbejde for at skabe et flertal bag ved en pensionslovgivning, der bøder mest muligt på den dårlige måde, samfundet behandler sine ældre på. Vi er klar over, at socialdemokratiets forslag desværre bliver arbejdsgrundlaget. Vi er villige til at indgå end- og et kortere uægteskabeligt forhold med djævelen selv for at få større bevillinger til folkepensionisterne.

I den forbindelse husker vi så tydeligt, at der i folketinget i flere år har været et flertal herfor, hvis blot socialdemokratiet ville holde ord over for sine vælgere. Jeg håber, at socialministeren og socialdemokratiet for en gangs skyld vil sætte disse løfter over partitaktikken.

Da der må og skal være fornuft med i sagen, må de allerværste tidslær dog fjernes i

den buket, som lovforslagene udgør, og som i sin helhed, når man tager pensionsreform-tankerne som grundlag, må betegnes som værende både temmelig lurvet, ret beskeden og også forholdsvis sammenfalden efterhånden. Men det er altså det grundlag, vi har.

Så må vi se på den økonomi, der er i den buket. 940 mill. kr. er det, som regeringen vil stille til rådighed for folkepensionisterne. Lad os sige det klart på forhånd: vi synes, det er for lidt. Men jeg forstår godt, hvorfor regeringen ikke evner mere. Landets generelle økonomiske situation er i en sådan tilstand, at der ikke er plads til merudgifter af nogen art, hvis der ikke føres en mere fornuftig politik på alle de mange områder, hvor man i dag opfører sig, som om der var tale om, at man nødvendigvis hurtigst muligt skulle have landet erklæret konkurs.

I en kommentar i Jyllands-Posten den 27. maj 1977, umiddelbart efter socialministerens fremlæggelse af redegørelsen om pensionsreformen, skrev den tidligere direktør for Aktivbanken, Mads Thomsen, bl. a.:

»Man får kuldegysninger af at tænke på, hvordan den unge generation skal kunne tilbagebetale den enorme gæld, som den nuværende generation har stiftet, og samtidig være i stand til at give den stærkt voksende procentdel af befolkningen, som bliver gamle og uarbejdsdygtige, en højere pension i den resterende del af dette århundrede.«

Man kan lige så godt være ærlig og indrømme over for Mads Thomsen og de mange andre, der med ham får kuldegysninger over regeringens politik, at det, vi i dag med masser af idealisme og entusiasme diskuterer, slet ikke kan realiseres, hvis den danske økonomiske politik ikke radikalt ændres. I så fald vil talstørrelserne på ydelserne til pensionisterne nok forblive uforandrede, men det vil realværdien af disse talstørrelser imidlertid ikke være. Der vil blive tale om massive skatteforhøjelser, om massive afgiftsforhøjelser og om varefordyrelser grundet på de devalueringer, vi nødvendigvis må igennem, dermed også om forringede forbrugsmuligheder også for de ældre. Alt dette kan kun undgås, hvis der føres en saneringspolitik, der på alle de mange overflødige konti medfører uhyre drastiske ændringer. Forudsætningen for, at der er meget andet end luftsteg også i en vedtagelse af forbedringer for pensionisterne med de 970 mill. kr. i 1979, er

[Jørgen Junior]

altså, at disse forbedringer ikke fortsat udhules gennem den politik, der føres af socialdemokratiet med støtte af – beklageligvis – på mange områder de borgerlige partier.

Hvis de konservative, hvis stemmer i alt for høj grad ofte arbejder for socialdemokratiet, i stedet vil vende sig væk fra socialdemokratiet, er der mulighed for, at pensionsforbedringer kan få et reelt indhold; hvis venstre vil det samme, kan de også medvirke til reelt forbedrede forhold for pensionisterne.

Vil socialdemokratiet virkelig gøre det 4 kr. bedre om dagen for pensionisterne i gennemsnit i 1979, må de på vigtige områder helt ændre signal i deres nuværende økonomiske politik, som dette land beklageligvis for øjeblikket lider så uhyggeligt under. Gør de ikke dette, bliver de 4 kr. sikkert ikke 2 kr. værd i købekraft, den dag de udbetales.

At henholde sig til, at der findes midler i den sociale pensionsfond, er et illusionsnummer. Disse penge er en del af statskassen, og frigivelse af dem har nøjagtig samme statsfiansielle virkning som enhver anden pengeudpumpning. De udtalelser, der har været om den sociale pensionsfond i den senere tid, viser, at de forslag, fremskridtspartiet har stillet om at ophæve denne og overføre beløbet til statskassen, var helt relevante og burde have været fulgt. Opbygning af store fonde som særlige dele af statskassen er alt for fristende mekanismer for ØD-glade fagforeningsfolk, der gerne vil lægge deres klamme hånd på erhvervslevet gennem aktiekøb.

Hvad angår lovforslag nr. L 157 og nr. L 162 om boligydelsen, er disse meget bureaukratiske, meget administrationskrævende forslag, der medfører overformynderi og ufrihed. Forslagene mangler i deres ensretning og på mange måder desværre nedvurdering af de ældre medborgeres ret til individualisme faktisk, hvis man skal være meget hård og brutal, kun en tilføjelse om, at alle pensionister for at blive rigtig ens bør bære grå dragter og have personnummeret trykt på bagsiden.

Men man må indrømme, at der er en mængde spørgsmål at afklare i forbindelse med disse lovforslag, og dette må gøres under den tekniske udvalgsbehandling. Desværre føler vi, at disse forslag vil medføre, at de sparsomme midler, der er til rådighed, bruges på en forkert måde. Jeg håber, at udvalgsbe-

handlingen kan ændre disse to forslag ganske gevaldigt, og jeg har med glæde noteret mig, at regeringen er parat til at overveje at være med til andre løsninger.

Lovforslag nr. L 158 kan vi tilslutte os store dele af. En del af den kritik, fremskridtspartiet har rettet mod den hidtidige lovgivning, imødekommes ved indregning af pensionstillægget i grundbeløbet og den beskedne forhøjelse af pensionen til samgifte.

Den uretfærdige indtægtsregulering på grundlag af arbejdsindtægter for personer over 67 år vil vi derimod ikke være med til. Princippet om retten til pension fra samfundet er det uhyre væsentligt at fastholde. Vi kan ikke acceptere, at en arbejdsindsats skal straffes, som det er foreslået. Denne del af lovforslaget vil vi gå ind for bliver fjernet, og vi vil stille ændringsforslag herom ved andenbehandlingen.

De tre lovforslag nr. L 159–161 er stort set naturlige konsekvenser af de mere positive dele af lovforslag nr. L 158, og vi kan derfor også stort set erklære os indforståede med disse forslag; de er stort set acceptable.

Jeg vil slutte med at sige, at det udvalgsarbejde, som vi nu skal i gang med, og som må blive et meget grundigt og meget fyldigt udvalgsarbejde, vil vi deltage i og deltage meget interesseret i, men vi vil deltage i det med det udgangspunkt, at kravet om bedre forhold for pensionisterne er en ens pension fra det offentlige, at de må have lov til at forblive erhvervsaktive længst muligt, og at pensionister ikke skal beskattes af deres pension, således som reelt kun fremskridtspartiet indtil nu har foreslået i form af en forhøjet skattefri bundgrænse.

Samtidig skal jeg også medgive, at der med de foreliggende forslag fra regeringen på flere måder sker et skridt i den rigtige retning, og dermed er der et diskussionsgrundlag for at få skabt en rimelig første fase – det skal der sættes en tyk streg under, for dette er totalt utilstrækkeligt – i en forbedret pensionslovgivning.

Vor indstilling er den stik modsatte af den udtalelse, som fru Kirsten Stallknecht, en nok så bekendt dame, kom med for nylig. Jeg tror ikke på ligestilling i alderdommen, sagde hun.

Forenkling, forbedring og lighed er fremskridtspartiets ledetråde i det kommende udvalgsarbejde. Det skal og må vinde gehør;

[Jørgen Junior]

ellers bliver det et sørgelig sjusket resultat, der minder alt for meget om det, regeringen har lagt frem.

Brøndlund Nielsen (V):

Jeg skal her på venstres vegne kommentere de af forslagene, der vedrører det bolig-mæssige, medens min partifælle hr. Bertel Haarder vil belyse andre sider af pensionsforslagene.

Jeg vil gerne sige indledningsvis vedrørende disse forslag, at over det hele svæver det samfundsøkonomiske problem, om man har råd til at begive sig ind på det, regeringen her tænker sig. Det tror jeg nok der er mange som er meget stærkt i tvivl om, hvor god viljen ellers er til at give pensionisterne noget mere. Jeg har lagt mærke til, at regeringen også har været opmærksom på dette forhold derved, at økonomiministeren i hvert fald har bestræbt sig på at være her i huset.

Venstre er skeptisk over for boligforslagene. Det gælder både regeringens forslag og det kommunistiske forslag, der jo i princippet er inde på de samme tanker. Hvorfor skal der laves så omfattende forslag, når vi i dag har boligsikring for lejere og det, man foreslår for ejeres vedkommende, stort set er at lette for byrder, det offentlige selv har pålagt dem?

Hvad angår lejernes problemer med hensyn til deres boligudgifter, herunder de pensionister, der er lejere, forholder det sig jo sådan, at vi her i samfundet har nogle sociale boligselskaber – det kaldes de da i hvert fald – hvortil statskassen yder meget betydelige tilskud. Man kan derfor godt undre sig over, at regeringen så foreslår, at der nu skal indrettes en særlig social boligydelse, for det må jo være en erkendelse af, at disse selskaber ikke er så sociale, som de altså gerne vil give det indtryk af og udsender en hel del propaganda om.

Man kan i den forbindelse også undre sig over, at socialdemokratiet nu åbenbart skal overtage en opgave fra boligministeriet. Også i øvrigt er forslaget om støtte til lejere jo udtryk for en erkendelse af en i hvert fald delvis fejlslagen boligpolitik og økonomisk politik, der har skabt store og skæve lejeforskelle. Havde man i tidens løb fulgt venstres boligpolitiske synspunkter mere, var man

ikke kommet til at stå over for så udprægede urimeligheder.

For ejernes vedkommende må vi da sige, at det er tiltalende, at regeringen kan se deres problemer, men det er næppe meget værd, hvad der foreslås. Regeringen er altså klar over de problemer, ejerne af eget hus har, ikke mindst når de bliver pensionister. Det er jo netop en gruppe, der rammes meget urimeligt ved inflation. Disse mennesker, der har søgt at sikre sig, at de har en bolig i de ældre år, er kommet i klemme, fordi man med en socialdemokratisk politik på forskellig måde beskatter den fuldstændig kunstige stigning, der har været i værdien af den bolig, de troede de i tryghed kunne have i deres alderdom. At det virkelig har været disse menneskers indstilling, fremgår af bemærkningerne til forslaget, for deraf fremgår det, at den gennemsnitlige belåning af ejerboligerne er 31.000 kr. Det er unægtelig meget, meget langt fra det, vi ellers får ørerne tudet fulde af, om, hvordan ejerne af egne huse belåner værdistigningen i deres ejendom. Er der nogen, der havde en mulighed for det, var det netop mange gange disse mennesker, der ofte har haft deres huse i mange år, men her kan vi altså se de reelle tal fremlagt af en socialdemokratisk regering.

Jeg ved godt, at der fra skatteministerens side tales om nye byrder for dem, der har eget hus, og nu vil man altså med dette forslag søge at lette ejerne for de offentlige byrder, der er. Det kunne unægtelig gøres lettere ved, at man undgik en række af disse byrder, bl. a. de høje ejendomsskatter, tanker, som venstre gang på gang har peget på. Måske skal forslaget også være med til at foregribe nye indgreb mod dem, der ejer eget hus, fra skatteministerens side.

Det er altså tvivlsomt, hvad der er af værdi i forslaget for dem, der bor i eget hus. Det er bl. a. sådan, at der er en regel om, at hvis der er mere end ét rum mere, end der er personer i en bolig, skal godtgørelsen nedsættes, og da mange af disse folk med eget hus bor i huse, der nødvendigvis har et vist antal rum, vil man måske allerede ad den vej med de bestemmelser, der er i forslaget, udhule dets værdi. Endvidere er det sådan, at pensionisterne kun kan få medregnet 80 pct. af prioritetsudgifterne, og det viser også, at der her kan blive tale om en forringelse.

[Brøndlund Nielsen]

Man kan unægtelig stille det spørgsmål, når man nu tænker sig fra regeringen en rente på for øjeblikket 12 pct. af de lån, der skal indefryses, om man ikke lettere kunne løse alle disse problemer ved, at pengeinstitutterne på sædvanlig måde kunne supplere disse menneskers mulighed op for at klare sig, hvis de endelig vil optage lån. Det vil være langt enklere, selv om jeg nok kan se, at det ikke ville tilfredsstille den socialistiske drøm om offentlige prioriteter i private ejendomme. Jeg har da også godt lagt mærke til, at i et af de vedhængende konsekvensforslag foreslås det, at disse lån, som det offentlige vil sætte i folks huse, skal være stempelfrie. Her har vi endnu en gang dette, at skatteministeren tager med den ene hånd, og så forsøger man at give med den anden.

Jeg forstod, at hr. Albertsen også havde lagt mærke til, at der var mange pensionister, der var meget betænkelige ved at lade disse offentlige prioriteter tinglyse i deres ejendomme. Det er da rart at se, at også hr. Albertsen kan se dette forhold. Jeg hørte også godt, at det blev lavet til en psykologisk barriere, eller hvad det nu var. Det er det, vi andre betragter som en solid holdning, og det er netop den holdning, der er hos disse mennesker, der deres liv igennem har været med til at skabe vort samfunds rigdom. Den synes jeg ikke man skal stå og ærgre sig over som ordfører for et regeringsparti.

Der er også en lang række praktiske problemer i dette, som vi må gå meget grundigt ind på under udvalgsarbejdet. Vi må bl. a. spørge, om ikke forslaget vil medføre en stor flyttetilbøjelighed. Vil det ikke simpelt hen betyde, at boligforbruget vil gå kraftigt op i løbet af nogle år? Jeg skal se bort fra, hvad det kan betyde i retning af at give beskæftigelse til tømrer- og murererhvervet, ved at skillevægge rives ned, men det kan måske også godt blive en konsekvens. Det kan godt ad den vej blive en slags sugerør i statskassen, og det kan det også blive, fordi kommunerne betaler mere af boligsikringen, end de vil komme til at betale efter dette forslag. Det er noget af det, vi må se nøjere på.

Vi må også se på, hvad det kommer til at koste administrativt. Jeg kan ikke se rettere, end at et så vidtløftigt forslag må blive meget bekosteligt. Det fremgår af bemærkningerne, at det er usikkert, hvad det vil koste for kommunerne. De tal, der er angivet, er i

hvert fald med en meget bred margen, og i socialministeriet er det noget nyt, man skal til at bygge op.

Vi har altså mange spørgsmål. Jeg kan sige – og det er jo almindeligt kendt – at det for venstre er en principiel holdning, at der bør være så gode muligheder som muligt for, at folk kan have en god bolig. Det bør samfundet ikke lægge hindringer i vejen for. Men vi stiller os altså meget tvivlende over for værdien af regeringens forslag.

Bertel Haarder (V):

Venstre kan tilslutte sig målsætningen om øget ligestilling mellem samgifte pensionister og andre pensionister. Vi kan også tilslutte os målsætningen om, at alle skal have pensionstillæg. Begge dele står i vort eget pensionsforslag, og vi siger altså ja til målsætningen.

Men nu vil ministeren så i stedet for aftrappe hele folkepensionen, når man kommer op på en lidt højere indtægt, og man må indrømme – det gør ministeren også i bemærkningerne – at derved kommer en ny gruppe i klemme, nemlig de, der tjener fra omkring 30.000 kr. til omkring 60.000 kr. De vil blive en slags andenrangs borgere, som ikke vil få noget ud af at holde sig i gang på arbejdsmarkedet. Her vil jeg godt understrege, at selv om den nye aftrapning er en forbedring i forhold til den gamle aftrapning – det kan man også se af, at den ikke giver nær så mange penge som den, vi havde for – er det på længere sigt dårlig socialpolitik, dårlig økonomisk politik at anbringe befolkningsgrupper i den situation, at de føler sig holdt lidt for nar, hvis de bevarer deres arbejde, holder sig i gang, tjener nogle penge og betaler skat. Der ligger i sådanne ordninger en tilskyndelse til folk til at opgive at være med på arbejdsmarkedet, at være passiv resten af livet, og dette perspektiv kan få ret så enorme dimensioner, når man tænker på den kommende aldersfordeling, som vil give sig udslag i, at der er forholdsvis mange gamle og forholdsvis få unge, fordi fødseltallet er på vej nedad.

Hvis vi i den situation med stadig flere gamle skal have nogen som helst mulighed for at forbedre vilkårene for disse gamle, er det meget vigtigt, at alle de, der overhovedet kan og har lyst, også føler sig tilskyndet til at

[Bertel Haarder]

holde sig i gang, at tjene penge og dermed betale skat og dermed hjælpe med at bære samfundets byrder for dem, der ikke kan holde sig i gang.

På længere sigt er det arbejdsstyrkens størrelse, som bestemmer arbejdsmængdens størrelse og dermed indkomstmassen. Arbejdsmængden og de penge, der kan tjenes i Danmark, er ikke en konstant størrelse, som det gælder om at fordele til de yngste borgere, medens man siger til de ældre: så kan I køre ind på et sidespor, så at der bliver plads til de unge. Sådan er de økonomiske love ikke, gud ske lov.

På længere sigt vokser arbejdsmængden med arbejdsstyrken, og jo flere vi kan holde i gang, jo mere vi kan gøre det til en naturlig ting i vort samfund, at man bliver ved så længe som muligt, hvilket lægerne jo også anbefaler, jo stærkere bliver vort samfund, jo stærkere skuldre får det til at kunne hjælpe dem, der ikke kan hjælpe sig selv. Derfor kan det være dårlig socialpolitik på lang sigt, hvis befolkningsgrupper holdes borte fra arbejdsmarkedet, selv om de egentlig gerne ville fortsætte, hvis der blot var lidt tjent ved det.

Man kan altid spørge, som der også blev spurgt i TV i går: ja men skal vi ikke give det alt sammen til dem, der ingen indtægter har? Jo, det er en smuk tanke, men hvad er konsekvensen af, at de, der tjener penge, ikke skal have mere end de, der ikke tjener penge? Det er, at så holder de, der tjener penge, op med at tjene penge, og derved kommer vi ind på det sidespor, jeg nævnte.

Når jeg gør lidt ud af det, er det, fordi det er min begrundelse for også at måtte afvise det radikale forslag. Dels er det meget dyrt, dels kan venstre slet ikke acceptere den begrundelse, at man kan tjene den halve milliard kroner ind på sparede understøttelser, for det kan man kun på kort sigt. På længere sigt undergraver man velfærdsstaten ved at få indsat et incitament til, at også alle de raske 62-67-årige kan føle sig tilskyndet til at holde op.

Jeg beklager det, og specielt undrer jeg mig over, at de radikale tør foreslå det, i hvert fald hvis fru Grethe Philip vil opretholde, hvad hun skrev i Berlingske Tidende i sidste uge. Så er de radikale vist ved at sætte rekord med hensyn til udgifter på dette område. Hvis man vil have det hele, både mini-

sterens og derudover ½ mia kr. ekstra til de 62-67-årige, bliver det dyrt, og på længere sigt bliver det endnu dyrere, fordi man undergraver velfærdsstaten ved at reducere indkomstmassen og arbejdsmængden på længere sigt.

Jeg må spørge ministeren: hvor skal pengene komme fra? Nu har vi fået denne meget detaljerede gennemgang af, hvor meget der bliver til den enkelte pensionist, det har man jo kunnet læse i aviserne, og der er sat et stort apparat i gang for at fortælle folk, at nu bliver der så meget til den og den og så meget til den og den. Så må vi have nøjagtigt lige så detaljeret at vide, hvor meget skatterne skal op for en dansk gennemsnitsfamilie for at finansiere dette. For skatterne skal op helt tilsvarende. Det har jeg finansministerens ord for og også de økonomiske vismænds. Og andre, som har været her på talerstolen, erkender blankt, at skal man sætte forbruget op hos nogle, må det sættes tilsvarende ned gennem højere skatter hos andre, medmindre man enten vil belaste betalingsbalancen eller, som hr. Jørgen Junior, sætte udgifterne ned. Jeg vil straks til hr. Jørgen Junior sige, at uanset om man sparer eller ej, vil skatterne altid blive højere, hvis man gennemfører ministerens forslag, end hvis man ikke gennemfører ministerens forslag. Hr. Jørgen Junior nikker, og dermed er vi på linje i det teoretiske spørgsmål.

Jeg må også spørge ministeren: hvad er næste fase? Hvordan går det med tanken om den indtægtsbestemte tillægspension, hvor man jo aftrapper den anden vej, sådan at jo mere man har tjent, jo mere skal man have i pension? Hvordan går det med det? Jeg synes næsten ikke, det er til at holde ud at tænke på at skulle gennemføre denne store og besværlige pensionsreform, som her er lagt frem, uden at vide noget som helst om, hvorvidt socialdemokratiet har afklaret sin holdning til det, der kommer bagefter. Jeg forstår godt, at socialdemokratiet ikke kan besinde sig på det, fordi man ikke er enig om det, men for os andre er det faktisk temmelig generende, så for vores skyld vil jeg bede om, at socialdemokratiet får afklaret sin holdning. Det ville i høj grad lette mulighederne for dog at få noget igennem at få nogle mål-sætninger vedtaget allerede i denne samling.

Lad mig så sige om ministerens kommentarer til venstres forslag, at de var unødven-

[Bertel Haarder]

digst sure, og at bemærkningen om, at venstre vil holde pensionisterne på et eksistensminimum og det vil socialdemokratiet ikke, savner enhver begrundelse. Socialministeren ved udmærket, at vi har samarbejdet om gennemførelse af pensionstakster, og at hvis venstre er kommet til at skrive eksistensminimum i et eller andet tidligere forslag – det står jo ikke i dette forslag – skal det simpelt hen forstås på den måde, at folkepensionen skal være sådan indrettet, at pengene går til at sikre alle et vist beløb. Bemærkningen om eksistensminimum, som jeg tror jeg selv har skrevet i et tidligere forslag, var et led i en argumentation imod socialministerens og statsministerens egne tanker om en indtægtsbestemt tillægspension, som vokser med indkomsten. Det var som en argumentation herimod, at venstre i et forslag skrev, at vi ville bruge pengene til at sikre en vis købekraft for alle i stedet for at poste en hel masse penge i dem, der har haft masser af midler til rådighed til at spare op på forhånd. Vel, den diskussion om den indtægtsbestemte tillægspension skal vi udskyde, for socialdemokratiet har ikke gjort sin stilling klar; det beklager jeg man ikke har, for det gør det faktisk besværligere at komme i gang med det andet.

Vedrørende tjenestemandsansættelserne, hvor venstre siger, at her skal pensionerne blot for fremtiden finansieres ved, at der indbetales lønandele, havde ministeren den indvending, at det ville føre til, at tjenestemandenes pensioner nu skulle finansieres via nogle pensionsfonde, og at det ville få fiskale konsekvenser – det betyder, at det ville give nogle tal på finansloven. Det er fuldstændig rigtigt, men det er jo virkningen på efterspørgslen, som er afgørende, det andet er næsten ligegyldigt. Det er virkningen på efterspørgslen, det drejer sig om, og dér gør det overhovedet ingen forskel, om man bevarer den nuværende pensionsordning eller man giver tjenestemandene højere løn og derefter siger, at nu skal en del af lønnen indbetales til en pensionsfond.

Fordelen ved at gøre, som venstre foreslår, kan man bl. a. se af punkt 3 i vort forslag, hvor vi siger, at vi vil have bevægelighed på arbejdsmarkedet; og folk, som sidder i den offentlige sektor, skal ikke lide noget tab, hvis de tager deres afsked og går over i et andet job. Det gør de i dag. De får opsat pension, men den bliver ikke forentet, og de

kan ikke få ordentlig erstatning for tabt bonus osv. osv. Der er et problem her, og det er noget, jeg vil stille en række spørgsmål om i socialudvalget. Jeg er sikker på, at det vil lykkes at få overbevist ministeren om, at hun ikke har nogen begrundelse for at gå imod den større bevægelighed på arbejdsmarkedet, der vil blive, hvis man fjerner disse hindringer, som man uden at ville det har gennemført i tidens løb. Måske har lidt for egenrådige pensionskassebestyrere siddet og lavet regler, som måske var gode for dem, men som hæmmede bevægeligheden på arbejdsmarkedet og gjorde, at de, der forlod pensionskassen, blev straffet unødigt. Lad os dog se på samfundsinteressen i det spørgsmål. Samfundsinteressen er et bevægeligt arbejdsmarked, at tjenestemænd ikke bliver straffet, hvis de forlader deres job, og at overenskomstanstatter heller ikke gør det. Det er et punkt, der ligesom de to sidste punkter i vort forslag ikke koster en øre. Det er blot et spørgsmål om at lave reglerne mere rimelige.

Endelige vil jeg vedrørende det sidste punkt, der som nævnt ikke koster en øre, sige, at når vi siger, der skal være lige adgang for alle til at spare op, enkeltvis eller kollektivt, i pensionsordninger, mener vi virkelig, at det er en målsætning, vi vil have realiseret uden at bruge flere penge på det. Hvis ministeren har ret i sine betænkeligheder og det alligevel kommer til at koste noget, siger vi: ja men så må vi sænke loftet for de tilladte opsparede midler tilsvarende, sådan at udgiften bliver holdt konstant.

Palle Simonsen (KF):

Den debat, vi har her i dag omkring regeringens forslag til en pensionsreform, og hvad der i øvrigt er af forslag, må naturligvis udvikle sig til at blive en ny principdebat omkring pensionssystemet, hvor der melder sig to hovedspørgsmål efter vores opfattelse. For det første spørgsmålet om de økonomiske konsekvenser af de forslag, man måtte nå frem til, og for det andet det reelle indhold i de forslag, der ligger på bordet.

Hvad angår de økonomiske konsekvenser, synes jeg nok, der er mange ting, som vi skal have klaret op under udvalgsarbejdet. Det er åbenbart for enhver, uanset om man efter hr. Albertsens opfattelse er vismand eller ikke vismand, at den omstændighed, at knap 1

[Palle Simonsen]

mia kr. bliver pumpet ud i forbruget, vil have nogle samfundsøkonomiske konsekvenser. Det, vi må have lidt klarere opfattelse af, er, hvorvidt det vil sætte et handlingsforløb i gang, som ender i det, vi så ofte har set: en stigende inflation; for gør det det, bliver det til skade for pensionisterne, og jeg er af den opfattelse, at er der nogen samfundsgruppe, der bliver ramt af inflationen, så er det pensionisterne. Derfor er det et spørgsmål, der ikke alene af hensyn til samfundet som helhed, men også af hensyn til pensionisterne må afklares.

Hvad kan der blive tale om af omfordeling som konsekvens af dette lovforslag? Hr. Albertsen sagde: det her er udtryk for en bedre fordeling. Ja men vil det sige, at hr. Albertsen allerede har erkendt og accepteret, at gennemførelsen af dette pensionsreformforslag vil medføre øgede skatter eller afgifter? Hvis ikke det var tilfældet, kunne det ikke være en bedre fordeling. Det må for så vidt, sådan må jeg opfatte det, ligge i hr. Albertsens bemærkninger. Det er selvfølgelig ikke ligegyldigt, hvad f. eks. formanden for det økonomiske råd, Bent Rold Andersen, siger i denne forbindelse. Det er dog også en økonomisk vismand, som regering selv har udpeget i sin tid, og det må vel så også kunne opfattes på den måde, at man normalt har tillid til hans vurderinger. Derfor er det klart, at man må se på, hvad konsekvenserne er.

Men det er også klart, at pensionisterne i dette land har en berettiget forventning om, at der finder udbetalinger sted fra den sociale pensionsfond, og her kan man selvfølgelig sige, at vi som politikere har begået en fejl, fordi vi har sat etikette på en skat, som er indført i 1970. De, der er pensionister i dag, og de, der er på vej til at blive pensionister, må naturligvis stille spørgsmålet: ja men hvorfor kan vi ikke få pengene? Derfor står vi som politikere i et dilemma mellem på den ene side at tage hensyn til de samfundsøkonomiske konsekvenser og på den anden side at se på, hvilke berettigede krav og hvilke forventninger der må være hos pensionisterne.

Jeg vil da godt sige, at hr. Albertsen er ikke alene om det synspunkt, at den ældre generation fortjener en god behandling, det tror jeg nok vi alle sammen kan fastslå enighed om, og jeg vil godt føje til, at politikerne nok må glæde sig over, at den generation,

der i dag er pensionister, er den sparsomme generation, der lever fornuftigt og hæderligt med de pensioner, man har. Den dag nye generationer rykker ind i pensionsgrupperne tror jeg politikerne nok vil få større problemer. Her får vi hjælp fra en gruppe, som i virkeligheden er meget samfundsbevidst.

Skal vi se på fordelene ved hovedsigtet i regeringens forslag, vil jeg gerne notere mig dette, at man fra regeringens side alene hæfter sig ved modellen om forbedringer af folkepensionen, når vi ser på de modeller, som kom fra pensionsreformudvalget. Man har ikke taget fat på hverken begrebet tillægspension eller indtægtsafhængig pension.

Man kunne også føje til – når vi stadig væk ser på det positive – at regeringen end ikke har dristet sig til at se på, hvordan man kunne anvende andet og tredje trin af udbetalingerne fra den sociale pensionsfond. Det kunne være snublende nær for en regering at fortælle, hvad man ville gøre i 1982 og 1985. Når man ikke har gjort det, opfatter jeg det således, at det er et udtryk for, at regeringen selv er bekymret ved de økonomiske konsekvenser af de forslag, som vi behandler. Men uanset, at der ikke omtales tillægspension, og at der ikke omtales indtægtsafhængig pension, så synes jeg nok, der er grund til at få svar på nogle spørgsmål i de kommende måneder om, hvad regeringen har i ærmet. De kort, som ligger på bordet på nuværende tidspunkt, kan vi nok på en eller anden måde finde en fornuftig løsning på, men spiller vi med en blind makker? Det må opklares. Og når jeg taler om blind makker i denne forbindelse, tænker jeg bl. a. på, at der jo i disse år sker nogle ret betydelige indbetalinger til ATP-fonden, som vil bevirke, at man i 1979 inden for 2 år har forøget formuen med ca. 10 mia kr. Står regeringen på spring til på et eller andet tidspunkt at bruge disse penge til alligevel at følge en af de modeller, som er opstillet af pensionsreformudvalget?

En anden ting, som kunne gå ind under begrebet blind makker, er spørgsmålet om efterlønsordninger. Socialministeren sagde her i sit svar vedrørende de private lovforslag, at der var tale om meget ambitiøse ordninger i forslagene for de 62–67-årige, men ministeren sagde også, at der kommer et udspil om en efterlønsordning fra regeringens

[Palle Simonsen]

side i løbet af de kommende måneder, fordi udvalgsarbejdet skal slutte 1. marts.

Efter hvad jeg sådan rygtevis – jeg indrømmer, at det er rygtevis – har forstået, er der i virkeligheden i regeringskredse og socialdemokratiet planer og ønsker om for de 62–67-årige at indføre en slags efterlønsordning, som er på højde med arbejdsløshedsunderstøttelsen; man kalder det bare noget andet. Gør man det, lægger man en bombe under pensionssystemet, som vi diskuterer det i dag. Derfor er det også ting, som må meget nøje afklares i de kommende måneder. Diskuterer vi alene på grundlag af de forslag, der ligger her, eller har regeringen andre ting i ærmet, som man ikke vil komme frem med nu, men som ligesom kommer til at forvirre billedet?

Jeg synes også, det skal siges i denne debat, at uanset de økonomiske konsekvenser, som vi naturligvis, som jeg har givet udtryk for, har nogle betænkeligheder ved, er beløbet for den enkelte pensionist i gennemsnit i virkeligheden ikke så farlig højt. Når vi regner det ud i forhold til det antal pensionister, vi har, drejer det sig i virkeligheden om mindre end 100 kr. pr. måned pr. pensionist, og derfor spørger jeg mig selv: kommer vi nu til at skabe en større utryghed hos pensionisterne efter en eventuel gennemførelse af denne reform? Når jeg siger det på den måde, er det, fordi det ligger klart, at der er en række pensionister, der ikke vil få en øres forbedring efter disse forslag. Der er nogle, der vil få en betydelig forbedring, og der er nogle, der vil miste betydelige beløb, men tilbage står, hvis vi f. eks. tager en enlig pensionist, der bor i en billig bolig og ikke har indtægter ved siden af, at der i virkeligheden ikke er en kroners forbedring her.

Jeg siger ikke dermed, at det skulle være større beløb, men vi skal nok passe på, at vi ikke kommer til at spænde forventningerne hos pensionisterne meget højt til de ting, vi diskuterer her, for det er i virkeligheden noget, som for manges vedkommende ikke vil komme til at ændre så farlig meget.

Det næste spørgsmål, man så kan stille, er: vil der blive vendt op og ned på en række ting for pensionisterne, hvilket også forøger utrygheden? Jeg tænker her på forslaget om en boligydelse. Vi ved godt alle sammen, at det, der interesserer pensionisterne, er, at man får lige så meget som fru Petersen, som

man møder i omsorgsklubben. Får man 200 kr. mindre, har man meget svært ved at forstå sammenhængen i dette. Og her er et af problemerne: vil vi med disse forslag komme til at vende op og ned på en række indkomstforhold, således at der i virkeligheden bliver større forvirring, end der er i dag? Også det må vi have afklaret.

Hvad angår enkeltelementerne i regeringens forslag, vil jeg for det første sige om boligydelsen, at vi finder, det er et interessant forslag at diskutere. Jeg tror ikke, der er nogen af os, som ikke har været med til at udarbejde forslaget, der på nuværende tidspunkt kan overse konsekvenserne; de må naturligvis meget grundigt diskuteres i udvalget, men princippet har vi sympati for, og det har vi af flere grunde.

For det første den, at det system, vi har i dag for lejerne, nemlig boligsikring, fungerer dårligt. Det har vi mange eksempler på. Kan vi derfor finde et bedre system, er vi åbne heroverfor. Vi noterer os også med tilfredshed, at regeringen har konstateret, at det ikke bare er lejerne, som kan have boligydelsesproblemer, men det kan ejerne også. Det opfatter vi som udtryk for et forsøg på en ligestilling mellem ejere og lejere. Også det er en væsentlig baggrund for at sige, at intentionen er for så vidt god nok.

Men også her må vi trods alt slå fast, at der gribes ind på mange andre områder. Dette folketing står over for at skulle lave et nyt boligforlig. Hvilke konsekvenser vil man drage i et nyt boligforlig af en eventuel gennemførelse af forslaget om boligydelse? Vil det f. eks. medføre, at der ikke skal være en lavere lejeværdiberegning for pensionister i egen bolig? Det er et spørgsmål, som også må klares op, før man kan tage endelig stilling. Men som sagt, intentionen i lovforslaget er vi indstillet på at gå ind i en drøftelse af, fordi vi klart erkender, at folkepensionisterne har vidt forskellige boligforhold og vidt forskellige huslejer, og at det nok er væsentligt at prøve at se på, om der på dette område kan skabes en større ensartethed.

Vi er også tilfredse med regeringens forslag om at indregne pensionstillægget i folkepensionens grundbeløb, men der er jo nogle men'er. Vi er selvfølgelig tilfredse med, at der ikke længere skal ske nedslag i det nye folkepensionsbeløb på grund af f. eks. en privatpension, en renteindkomst, eller hvad

[Palle Simonsen]

det end måtte være. Det er det synspunkt, vi har hævdet gennem en række år, og som regeringen nu følger. Det må under alle omstændigheder også have en gunstig indflydelse på opsparingen i dette land, og dermed kommer vi ligesom tilbage til en vinkel af de økonomiske konsekvenser. Der kan godt ligge det fornuftige i en pensionsordning, der fremmer opsparingen, at man herved ligesom imødegår nogle af de negative virkninger, som man ellers ville få ved gennemførelsen af forslaget.

Men når jeg har gjort disse bemærkninger om indregning af pensionstillægget, kommer der nogle meget negative, og det er i forhold til ministerens forslag om, at for eftertiden skal der ske nedslag i tilfælde af erhvervsindkomster for alle over 67 år og ikke bare som i dag i pensionstillægget, men i hele det nye folkepensionsbeløb. Jeg forstår godt, hvad der er regeringens baggrund, men jeg synes måske nok ikke, argumentationen er særlig logisk. Jeg opfatter det sådan, at regeringen ønsker at skabe nogle flere arbejdspladser eller bytte om på dem, for dette forslag vil jage folk ud af en erhvervsbeskæftigelse efter det 67. år. Til gengæld siger ministeren i bemærkningerne, at man regner ikke med, at det har nogen særlige beskæftigelsesmæssige konsekvenser. Hvis det ikke har det, kan jeg faktisk ikke forstå, hvorfor regeringen vil gennemføre det, for det bliver i virkeligheden et brud på et retsprincip, som vi har haft i dette land omkring folkepensionens grundbeløb siden 1970. I debatten i 1960'erne i dette folketing var der stor enighed om at nå frem til, at alle, der var fyldt 67 år, uanset indkomst fik folkepensionens grundbeløb. Det er det, en række mennesker nu har indstillet sig på siden, og det er det, vi nu vender op og ned på. Det er i sig selv altid dårligt i dette folketing at vende op og ned på principper, som mennesker har indrettet sig i forhold til.

Jeg mener heller ikke, det er rigtigt, at man gennemfører en sådan ændring i ly af en økonomisk krise med arbejdsløshed. De forslag, der skal blive resultatet af dette, skal gerne være så langtrækkende, at de passer ind i det normale samfund, et samfund med forhåbentlig fuld beskæftigelse.

Jeg tror bl. a., at der er mange selvstændige erhvervsdrivende, der vil blive ramt af denne bestemmelse. Hvorfor skulle man fort-

sætte en forretning efter det 67. år, hvis det er sådan, at man mister alt? Jeg forstår det sådan, at der ikke engang er overgangsbestemmelser for dem, der i dag er blevet 67 år. De vil faktisk, hvis forslaget gennemføres, til trods for at de har fået folkepensionens grundbeløb, miste det for eftertiden. For nok er der mange selvstændige erhvervsdrivende, der ikke har en særlig høj indkomst, men jeg tror alligevel, der er en del, der tjener de 67.000 kr., som efterhånden ikke er nogen høj indkomst i dette samfund.

Jeg synes også, der er nogle andre ulogiske ting i dette forslag. Man siger på et andet område, at nu vil vi skabe ligestilling mellem enlige og samgifte ved at tilnærme beløbene. Men her er der faktisk ikke en ligestilling, for ved ligestilling forstår jeg også en vis form for selvstændiggørelse. Jeg opfatter forslaget sådan, at hvis begge er pensionister og den ene har erhvervsarbejde, vil ægtefællen også miste sin pension, og det kan da ikke være i overensstemmelse med et almindeligt ligestillingsprincip, som man ønsker at følge på et andet område.

Konklusionen i holdningen til spørgsmålet om indregningen af pensionstillægget er altså den, at vi er meget positive over for den ene del, nemlig at der ikke skal være nedslag i forhold til pensioner og renteindtægter i øvrigt, men vi er meget negative – og det er måske her, man finder den allermest negative holdning fra vores side – over for forslaget om at lave nedslag i forhold til erhvervsindkomster.

Hvad angår spørgsmålet om at tilnærme ægteparrenes vilkår til de enliges, har vi under redegørelsesdebatten givet udtryk for, at vi er enige i dette grundprincip. Jeg vil dog stadig væk gerne komme med det pip, at når vi nu ikke har så mange penge, så står tilbage dette, at der er mange enkeltudgifter, som ikke for to personer er større end for den ene. Uanset vores principielle holdninger til ligestilling må vi vel nok sige, at de enlige i mange tilfælde ikke er så godt stillet, som ægteparrene er det.

Når jeg her ikke bruger så megen tid på andre af de private lovforslag, er det ikke, fordi de ikke er interessante, men så er det mere, fordi vi nu er i en situation, hvor det er regeringens udspil, der er udgangspunktet, og det er vores forsøg på at påvirke det i for-

[Palle Simonsen]

skellige retninger, der bliver afgørende i de kommende måneder.

Vi har tidligere – jeg tror to gange – fremsat forslag i folketinget om ensartet folkepension til alle. Vi har ikke fundet nogen anledning til at fremsætte det tredje gang, da vi går ud fra, at synspunktet er velkendt, men jeg vil godt give den kommentar til venstres forslag, at på langt de fleste områder er vi enige med venstre. På ét område må vi dog som tidligere tage afstand, nemlig i spørgsmålet om at fjerne tjenestemandspensionsprincippet for kommende tjenestemænd. Vi har klart sagt tidligere, at det er vi ikke tilhængere af.

Vi er heller ikke tilhængere af den overbudspolitik, som fremskridtspartiet lægger frem. Når hr. Jørgen Junior siger, at nu håber han ikke, at de konservative igen, jeg tror, det var noget i retning af lader sig omfavne af socialdemokratiet, så vil jeg gerne sige til hr. Jørgen Junior, at det har vi i hvert tilfælde ikke gjort endnu da, men vi vil gerne forhandle om at finde en fornuftig løsning. Jeg kan også sige til hr. Jørgen Junior, at vi er ikke omfavnet af fremskridtspartiets tankegang på disse områder, og det, man vel nok i hvert tilfælde med en vis glæde kan konstatere, er, at den kolossale overbudspolitik, som ligger i fremskridtspartiets forslag, er der vist ikke så mange pensionister der i virkeligheden har taget særlig alvorligt. Det tror jeg vi andre skal notere os med en vis tilfredshed.

Vort mål for en kommende ordning er at få ensartet folkepension fra 67 års alderen til alle, oven på hvilken man kan bygge forskellige private pensionsordninger, således at man selv kan supplere sin pension i den udstrækning, man måtte ønske det, og således at man gennem disse ordninger bidrager til at fremme opsparingslysten i dette samfund.

Vi mener ikke, at der overhovedet er grundlag for i dette øjeblik at diskutere hverken tillægspensioner eller indtægtsafhængige pensioner. Det er så ambitiøse tankegange, at deres gennemførelse ligger så langt ude i fremtiden, at vi alligevel ikke på noget realistisk grundlag kan diskutere dem på nuværende tidspunkt. Derfor synes jeg, det ville være glædeligt, hvis disse ambitiøse modeller ligesom kunne gå ud af debatten fra nu af, således at vi alene kunne koncentrere os om det primære mål, de samfundsøkonomiske

konsekvenser af det, vi står over for, og hvordan vi bedst skaber et retfærdigt system for pensionisterne med det, der er mulighed for at dele ud.

På denne baggrund vil vi fra den konservative folketingsgruppes side gå ind i et positivt og sagligt udvalgsarbejde, idet vi føler, at der er mange problemer, som trænger til drøftelse, men de vil blive mødt med en positiv holdning fra vores side i bestræbelser på at finde en løsning, som er en forbedring i forhold til det forslag, som regeringen har lagt frem.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Så kom den længe ventede første del af pensionsreformen. Der har været mange forslag her i folketinget vedrørende pensionister, som ligesom er blevet skubbet lidt til side for at vente på den reform, som vi står ved førstedelen af i dag. Jeg mener, at der her er taget hensyn til både højre og venstre side af salen, og at dagen i dag så må være begyndelsen til det meget store udvalgsarbejde, vi skal i gang med, så at vi kan sammenarbejde både de forslag, der har været fremsat før, og nogle af de private forslag, som ligger på bordet i dag.

Jeg mener, at der igennem regeringens forslag går en god vilje til at gøre det bedre for pensionisterne, men det er meget komplekst, og det vil derfor tage sin tid at gennemarbejde det, det vil jeg også medgive. Jeg mener, at der også er lagt op til det, som centrumdemokraterne har efterlyst nogle gange, en levestandardreform, for det er jo det, det egentlig drejer sig om: hvad er der reelt tilbage at leve for, når de faste udgifter er betalt? Derfor hilser vi boligydelsen velkommen, men der er nogle enkelte spørgsmål. Der er spørgsmålet vedrørende tilskud til dårlige boliger, og der er også spørgsmålet om tilskud til boliger, der ligger under et acceptabelt niveau; her mente ministeren nok, der kunne skaffes andre boliger. Men specielt i København må det vel være et problem at skaffe sig en anden bolig, medmindre man decideret pålægger kommunen at sørge for dette.

Vedrørende boligydelse for ejere forekommer det også os, at der for både ejere og lejere, men specielt for ejere, med hensyn til antal kvadratmeter er et andet problem. Det

[Yvonne Herløv Andersen]

bliver bl. a. den meget store forhøjelse af renterne i forhold til nu. Det, vi bruger nu, er et meget nødvendigt redskab for kommunerne, det, vi kalder for lex Erhard ude i Gladsaxe, og hvormed vi kan hjælpe pensionisterne med skatter og afgifter, men i mange tilfælde er det ikke nok, og derfor står vi i en situation, hvor mennesker, der godt kunne blive i hjemmet, nogle gange må flytte fra deres bolig. Og hvad kan kommunen så gøre nu? Ingenting, sådan set, andet end eventuelt at købe huset, og det er der egentlig ikke rigtig nogen lovhjælp for. Men hele spørgsmålet omkring ejernes boligydelse og kvadratmeterprisen vil vi meget gerne gå dybere ind i under udvalgsarbejdet.

Så er der selve spørgsmålet om pensions-tillæggets indregning. Det har været fremme før her i folketinget, det har vi tilsluttet os, og det kan vi også være principielt enige i.

Også forhøjelsen af de samgiftes pensioner er ganske glimrende, idet vi ønsker én pension til én person.

I bemærkningerne til dette forslag har man fremhævet, at skattefritagelse for sociale pensioner ikke kan komme med i denne omgang. Det beklager vi meget dybt, idet det er en af de ting, som vi har prioriteret højest. Vi mener, der måtte komme en forenkling ud af det, hvis man kunne lave det således, at den pension, man fik, skulle man ikke betale skat af; lad os så diskutere beløbet bagefter. Derfor havde vi gerne set, at man ligesom sideordnet havde fremsat en skattereform og en pensionsreform, men det har vel ikke kunnet lade sig gøre. Som sagt beklager vi det.

Lovforslag nr. L 159 er også et led i den samlede buket og vedrører en forbedring for invalidepensionister. Det har vi også diskuteret herinde før. Det har været meget svært at klare sig med en laveste eller mellemste invalidepension, idet arbejdsmarkedet jo ikke nu indbyder til at gå ud at supplere den.

Lovforslag nr. L 160 går ud på det samme og omfatter enkerne.

Og så har vi forslaget om ændring af kon-tanthjælpen. Det må så blive et spørgsmål i udvalget, om man ønsker, det skal være de 80 pct. eller de 100 pct., men som det ligger nu, er det pensionisterne, det gælder.

De ændringer, der kommer vedrørende boligsikring, er også en følge af det hele, men der er stadig væk et problem vedrørende lån til betaling af ejendomsskatter og den

procentvise forhøjelse af renterne. Hvis det skal være diskontoen plus 3 pct., bliver det 12 pct., og som det er nu med det, jeg før kaldte for lex Erhard, altså loven om betaling af ejendomsskatter for visse parcel- og rækkehuse, er det jo 6 pct. Det er en fordobling, og det er vi ikke særlig begejstrede for.

Så er der hele spørgsmålet vedrørende arbejdsindtægter og bortfald af pension. Det vil jeg ikke stå helt skråsikkert fast på i dag. Det er også noget, der må bero på en diskussion i udvalget og i gruppen, fordi det er et brud med et princip, som det er sagt af tidligere ordførere. Det her skulle ikke være en principdebat, men vedrørende debatten i maj måned 1977 om selve pensionsreformen havde vi alligevel – det skal man vel have – en målsætning, og det var indtægtsbestemt til-lægspension og, som jeg har nævnt før, især løsning af problemet vedrørende beskatning. Det vil vi fortsat arbejde for, selv om det måske ligger længere ude i fremtiden. Det kan være, man kan få løftet sløret lidt for det ved ministerens besvarelse senere i dag.

Så er der de private forslag, som dog også fortjener at få en bemærkning med på vejen; der ligger et stort arbejde bag dem alle sammen og en holdning, så absolut.

Vedrørende det radikale venstres forslag er vi positive over for en indtægtsbestemt folkepension. Der er økonomi i det og prioritering, hvad man vil, og hvis det eventuelt ikke kan blive fra 62 år, så muligvis fra 65 år, fordi vi står med nogle yngre årgange, som vi absolut ønsker skal komme i arbejde. Der er af tidligere ordførere også nævnt efterløn og den forbindelse, det har med dette forslag. Det kan givetvis indarbejdes i det, vi laver.

Så har der været sagt mange pæne ord om hr. Jørgen Juniors, fremskridtspartiets, forslag vedrørende underretningspligt for det offentlige, og de pæne ord, der er sagt, kan vi fuldt ud tilslutte os. Det burde være rimeligt i en tid, hvor man taler så meget om nærdemokrati, at man lige får et brev fra forvaltningen, der fortæller, at nu nærmer tiden sig, og ikke alene fortæller det, men også kommer ind på de rettigheder, man så har, for det er nok et område, der er forsømt nu. Det kan vi gå fuldstændig ind for.

Det ligger lidt tungere med det andet af hr. Jørgen Junior fremsatte forslag. Vi siger ikke ens pension til alle, men et grundbeløb,

[Yvonne Hørløv Andersen]

der er ens for alle, og derefter en indtægtsbestemt pension.

Så er der i hr. Bertel Haarders fremsatte forslag, nr. B 46, en tendens til at pille ved tjenestemandspensionen. Det ønsker vi på ingen måde. Det har vi sagt før, og det står vi fast på, idet vi mener, at begynder man at pille ved det, så smuldrer hele tjenestemandsbegrebet. Vi mener så absolut, at vi har brug for den meget stabile arbejdskraft, der ligger hos vores tjenestemænd, og vi kunne oven i købet tænke os at få udvidet området, så f. eks. samfundskommunikation og transport var sikret imod strejker.

Beslutningsforslag nr. B 48 er økonomisk meget omfattende, plus at pensionsalderen er meget lav. Det er vældig smukt, det er næsten den ideale fordring. Jeg tror ikke, vi kan komme derhen, men må tage nogle mindre skridt på vejen.

Fru Tove Jørgensens forslag kommer næsten post festum, det går lidt over i regeringens forslag og indregner som sagt varmen. Nu kan vi se i udvalget, hvad der bliver penge til, hvad vi prioriterer højest, for som det også ganske rigtigt er sagt, får det samfundsøkonomisk betydning, at de penge kommer i omløb, men jeg er overbevist om, at de penge, der kommer ud, for den enkelte pensionist vil være så små, så det ikke bliver større og hårde hvidevarer fabrikeret i udlandet, man sætter pengene i. Derimod tror jeg, det vil gøre hverdagen lidt rimeligere, hvis man f. eks. kan købe sig daglige fornødenheder af en bedre kvalitet og i større omfang, end der havde været mulighed for før.

Centrum-demokraterne går positivt ind i udvalgsarbejdet, og selv om det må tage lang tid, vil jeg håbe, at det ikke bliver et partipolitisk spørgsmål, hvad pensionisterne skal have, men mere et fælles ønske om en bedre stilling for de pensionister, som vitterlig ikke har for meget at slå til søren med i dag.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal kort kommentere forslagene fremsat af socialministeren. Først boligydelsen. Socialistisk folkeparti er enig i, at boligudgifterne for pensionisterne medfører store forskelle med hensyn til, hvor meget den enkelte pensionist har tilbage til det øvrige forbrug, og derfor synes vi, det er et meget vigtigt område at tage fat på. Men der er natur-

ligvis nogle punkter, vi er nødt til at sætte spørgsmålstegn ved, og jeg vil godt prøve at tage nogle punkter ud.

For det første angående samboende, hvoraf kun den ene har en lejekontrakt. Der vil ganske givet, som det også står i bemærkningerne, være situationer, hvor det vil virke helt urimeligt, at kun den ene af de samboende får del i boligydelsen. Det er noget af det, vi godt vil undersøge lidt nærmere, så vi ikke kommer i den situation, at vi med ny lovgivning skaber nye uretfærdigheder.

Det er naturligvis godt, at der bliver stillet nogle kvalitetskrav, der skal opfyldes omkring boligydelsen, men det medfører også, at de allerdårligst stillede boligbærende ingen del får i denne boligydelse. Det vil især blive pensionister i brokvartererne i København, der ingenting får eller kun får ganske lidt, fordi huslejen er lav. Men vi kan så håbe på, at byfornyelsen snart kommer i gang derinde, så har de jo en chance for at få lidt.

Hvis formålet som beskrevet er, at det skal tilskynde dem, der bor i de dårligste boliger, til at søge over i bedre boliger, er der nogle forudsætninger, der må opfyldes, og det er, at der er noget andet at flytte over i. Det kan vel også forventes, at en del pensionister i eget hus vil se en fordel i at sælge deres lavt belånte huse og søge over i dyrere og bedre boliger, fordi de derved kan opnå en større boligydelse, samtidig med at deres salg af hus med deraf følgende bedre økonomi ikke medfører nedslag i pensionerne, jfr. bestemmelsen om, at kun arbejdsindtægter regnes med. Disse to punkter mener jeg vil føre til et pres på boligområdet, som ikke kan opfyldes. Derfor må man nok sætte et spørgsmålstegn ved intentionerne i forslaget.

Dette lovforslag kræver en meget grundig udvalgsbehandling, dels af de allerede nævnte grunde, dels og ikke mindst af hensyn til beregningerne vedrørende boligydelsen til ejere. Så vidt jeg kan se, er det ikke lykkedes at gøre tingene mere overskuelige for pensionisterne, i al fald ikke på boligområdet, men indrømmes skal det da også, at det er kompliceret, især når det skal undgås, at boligydelsen på noget tidspunkt kan kapitaliseres.

Så skal jeg sige lidt om lovforslag nr. L 58, og jeg vil godt starte med det positive. SF mener, det er udmærket, at ventetillæggene nu fjernes. Vi har altid ment, at disse ventetillæg favoriserede dem med let og renligt

[Lilli Gyldenkilde]

arbejde med lidet fysisk slid på bekostning af dem med det hårde, hurtigt nedslidende arbejde. For det andet finder vi også, at det er godt, at vi nu endelig begynder at betragte også pensionister som enkeltindivider med deraf følgende ligestilling med hensyn til pensionsbeløbets størrelse, i hvert fald en begyndende ligestilling.

Vi hilser også princippet om indtægtsreguleringen velkommen, og især at det er den aktuelle indkomst, der er grundlaget for beregningen af pensionen. Men så er det også ved at være slut med det positive.

Jeg har allerede vedrørende nr. L 157 om boligydelsen været inde på nogle konsekvenser af, at pensionen kun afhænger af arbejdsindkomsten, mens andre indkomster holdes udenfor. Vi mener i SF, at al indkomst naturligvis må medregnes. Det vil næppe heller kunne accepteres, at kun arbejdsindtægter spiller en rolle i denne forbindelse. Hvad med renteindtægter i forbindelse med salg af ejendom eller spekulation i pantebreve, der giver et udbytte? Skal disse ikke regnes med som indtægt? Vi synes, at alt andet ville være uacceptabelt.

SFs princip vedrørende pensioner kom frem i debatten i foråret, men jeg skal da lige kort berøre det her også. Vi mener, at de, der har mindst, bør have mest. Derfor er vi betænkelige ved indregningen af tillægget i grundbeløbet, selv om vi nu har fået indkomstreguleringen, det bøder lidt på det, naturligvis. Men vi ser i øjnene, at ved fremtidige forhøjelser vil der blive en større kreds, man skal fordele en given sum på, og dette medfører ikke mest til dem, der har mindst; tværtimod synes jeg, at der her er et knæfald for dem, der ønsker ens pension til alle. Hvis dertil lægges, at arbejdsfrie indkomster holdes uden for beregningen af arbejdsindtægten; bliver vi endnu mere betænkelige. Men vi regner naturligvis med, at det bliver nogle af de problemer, som skal ryddes af vejen under udvalgsarbejdet.

Sidst, men ikke mindst, kan jeg så konstatere, at den, der er enlig og ingen indtægter har ved siden af, bliver skuffet over denne første del af pensionsreformen, for der er ikke én krone til dem. Det er også skjult, hvad pensionsreformen fremover vil indeholde. Gruppen af enlige kommer måske med i næste ombæring. Men indrømmes skal det

også, at når der kun er en bestemt sum til rådighed, kan det være svært at få alt med.

Jeg skal sige lidt om beslutningsforslag nr. B 39, pensionsalderen. Forslaget om nedsættelse af pensionsalderen til 62 år ser vi sådan set på med sympati, ikke mindst set ud fra en ligestillingsvinkel. Når jeg alligevel er betænkelig, er det af andre grunde. Forslaget fremkommer i en tid med stor ledighed. I de såkaldte glade 1960'ere gik man den anden vej og præmierede dem, der ventede så længe som muligt med at søge pension, men er det egentlig rimeligt at lade ledighedstallene på arbejdsmarkedet være bestemmende for pensionsalderen?

I virkelighedens verden her uden for Christiansborg er det for mange ældres vedkommende sådan, at de ofte har gået arbejdsløse i længere tid, måske endda i en årrække. Det betyder, at de har måttet sætte deres almindelige forbrug ned på grund af understøttelsens størrelse. Jeg mener derfor, at denne gruppe var bedre tjent med f. eks. SFs efterlønsordning, som bygger på a-kasseniveauet, så de frivilligt kunne trække sig tilbage fra arbejdslivet, hvis de ønskede det, uden at gå så langt ned i indtægt, som de må gøre, hvis de skal have pension, fra de er 62 år.

Der er nogle problemer i forbindelse med invalidepensionen, jeg godt lige vil tage op, og samtidig udtrykker jeg hermed en holdning til VS' forslag på netop dette område med invalidepensioner. Laveste og mellemste invalidepension er udregnet efter, at disse pensionister har noget af erhvervsevnen i behold, men det faktiske forhold er, at disse ikke kan få noget arbejde, der kan supplere pensionen, og der er heller ikke noget, der tyder på, at de reelt vil komme til at kunne opfylde dette faktiske arbejdskrav fremover. Arbejde må vel nærmest betragtes som en mangelvare.

Selv om der nu er en lille forhøjelse i den laveste invalidepension, mener jeg stadig væk, at det er meget, meget svært at leve på den laveste invalidepension, det kan endda være svært nok at leve på mellemste invalidepension, når man ingen supplerings har, og jeg synes, der her må findes en løsning. VS har skitseret en mulig løsning, som SF til en vis grad har sympati for, for vi erkender da helt klart, at den vil være meget dyr, men der er dog nogle tanker i den, som vi gerne vil være med til at arbejde videre med.

[Lilli Gyldenkilde]

Jeg skal også lige sige et par ord om venstres forslag vedrørende tjenestemandspensionen. Vi kan ikke medvirke til det. Der findes på det private arbejdsmarked mange forskellige pensionsordninger, der er lige så gode som tjenestemandspensionen, ja, ofte endda bedre, så stavnsbindingen må altså være fælles. Skal vi afskaffe tjenestemandspensionen, må alle disse ordninger også med, og så må vi se på det som et samlet hele. I øvrigt mener vi ikke, det kan gøres, uden at de involverede organisationer er med. Derfor må vi afvise forslaget.

Med hensyn til ens pensioner til alle, som flere partier har været inde på, mener jeg, at jeg har gjort det klart, at det kan vi ikke gå ind for i SF. Vi er ikke så ens, at det bliver ens i sidste omgang, selv om vi fik dem.

DKPs forslag om boligydelse skal jeg også lige sige et par ord om. Vi er enige i, at pensionister, der får boligsikring, er stillet dårligt i og med, at anden lovgivning herindefra bevirker, at de får mindre i boligsikring, end de har fået før. Vi er også enige i, at det bliver nødvendigt at sikre boliger til pensionisterne, men hvis dette forslag skulle blive vedtaget – og det kan jeg nok have lidt tvivl om – mener vi, det er urealistisk at tro, at det kan føres ud i livet med så kort et varsel.

Så endelig skal jeg lige sige et par ord til hr. Jørgen Junior. Jeg plejer ikke at sige noget positivt til hr. Jørgen Junior, men det vil jeg nu gøre. Vi kan i SF gå ind for fremskridtspartiets forslag om underretningspligt for kommunerne. Vi har altid villet have det sådan, så derfor kan vi medvirke i et positivt udvalgsarbejde om forslaget.

Der var en enkelt ting, jeg godt lige ville sige til slut, og det er, at jeg synes, det er lidt beklageligt, at skatteministeren ikke har været mere inddraget i udarbejdelsen af forslagene, end de giver udtryk for. F. eks. mener vi i SF, at det ville være rimeligt i en begyndende pensionsreform, at private pensionsordninger var trukket ud af skattesystemet for fremtiden, ikke mindst når disse beløb ikke medregnes i indtægtsberegningen af pensionerne.

Tove Jørgensen (DKP):

Pensionisterne udgør 24 pct. af befolkningen mellem 15 og 66 år. Det vil sige, at de omfatter 20-25 pct. af vælgermassen, og det

er nok ikke tilfældigt, at vi her ganske få uger før et kommunevalg gør så meget ud af pensionisterne, at vi i dag skal behandle en lang, lang række pensionsforslag.

Før det første er der mange, og for det andet er mange af dem særdeles omfattende, og det vil sige, at det vil være meget svært for pensionisterne, inden de skal til valgurnerne, at finde ud af, hvad de reelt indeholder. Man vil være afhængig af, hvad medierne informerer om, hvad de trækker ud, og først og fremmest vil man være afhængig af, hvad man ikke fortæller, og det skal jeg vende tilbage til.

Jeg vil godt beskæftige mig lidt med de rammer, vi ligesom siges at arbejde inden for. Man siger, at det skal være pensionsfonden, der i øjeblikket er på 19 mia kr., der skal være grundlaget for udvidelser af pensionsydelse. Man baserer det på, at det kun skal være en restrente af disse 19 mia kr. på 1,5 pct., der skal være grundlaget, resten skal indgå i opbyggelse af fonden, ligesom de midler, vi i øjeblikket indbetaler over vore skatter, det er 2 pct. af statskatterne, også skal indgå til opbygning af fonden.

Vi ved fra ministerens redegørelse i 1977, at de indtægter, der betales, i alt udgør 3 mia kr. i 1977, og det er altså det beløb, der kunne være til rådighed for pensionisterne, hvis man ikke gik ind i en fondsdannelse, som faktisk var lavet med henblik på opsparingsformål.

Hr. Bent Rold Andersen har ofte været citeret her i dag, og han har specielt været citeret for, at han er bange for virkningerne på betalingsbalancen, hvis pensionerne stiger. Her er jeg ikke enig med hr. Bent Rold Andersens vurderinger. Kommunisterne mener, at en øgning af efterspørgslen, specielt hos de grupper, som pensionisterne udgør, vil gavne efterspørgslen efter danske varer, og her er jeg ganske enig med hr. Albertsen og fru Yvonne Herløv Andersen, som har udtalt sig i samme retning.

Jeg vil godt lige vende tilbage til hr. Rold Andersens artikel i Socialt Tidsskrift fra marts-april 1977, hvor han øver kritik mod den arbejdsgruppe, der har lavet betænkningerne om pensionsreformerne. Han fortæller om selve det at skulle oparbejde til pension, at det i virkeligheden kun har ét formål, og det er at føre befolkningens opsparing og nedsætte forbruget og efterspørgslen. Sat lidt

[Tove Jørgensen]

på spidsen, sagde han dengang, betyder det, at vi gerne vil have folk til at betale højere skatter for at forøge det offentliges opsparring. Erfaringen viser, at folk er kede af at betale større skatter. Men hvis vi nu kan få dem til at tro på, at disse forøgede skatter specielt går til betaling af deres egen senere pension, så kan man måske få dem til at æde kamelen.

Han skriver videre, at han ikke føler sig sikker på, at det vil blive tilfældet. Allerede bidraget til den sociale pensionsfond betragtes nemlig af næsten alle mennesker som en skat på lige fod med andre og omfattes af den samme modvilje mod skattetrykket, som man i øvrigt finder. Derfor konkluderer han, at hele konstruktionen omkring en særfinansieret pensionsordning med fondsdannelser savner en realøkonomisk begrundelse og derfor helt må hvile på holdbarheden af det nævnte psykologiske argument.

Som konklusion af hele pensionsreformarbejdsgruppens betænkning siger han, at der bør ikke i dag tages afgørende beslutninger om ændringer i de fremtidige pensionssystemer. Fordelingsmæssigt og økonomisk er det nuværende system, opbygget omkring folkepensionen, et fortrinligt system. Dette kan så være bemærkninger til det, der er kommet i anden retning omkring indtægtsafhængig ydelse og en tillægspension osv.

Videre siger hr. Rold Andersen, at finder vi, at pensionerne i dag er for små, så bør vi forhøje dem i dag og betale, hvad det koster. Princippet med lige store pensioner til alle er godt og bør ikke erstattes af de andre former for pensioner. Særfinansieringer af pensionsordningerne bør undgås – det er altså fonden, det drejer sig om. Enhver særfinansiering, både uden fondsdannelse, men især med en sådan, vil vanskeliggøre en smidig økonomisk politik og indebærer således en risiko for at skulle betales med øget arbejdsløshed eller med større spændinger mellem befolkningsgrupperne.

Det er altså det, vi ligesom kan tage med i betragtning, når vi taler om fondsdannelsen. Derfor mener kommunisterne ikke, at det er rigtigt på længere sigt at fastholde denne fondsdannelse. Vi må finansiere pensionerne over de direkte skatter og afskaffe indbetalingerne til pensionsfonden, men bruge de midler, der allerede er opsparet, med det fulde renteaflast til forbedring af de nuværende

pensioner. Det er der altså muligheder for, og om man ønsker det eller ej, er noget, der er afhængigt af en politisk beslutning.

Så vil jeg også godt lige kigge lidt på, hvordan befolkningssammensætningen er, eller rettere sagt de vilkår, som vi skal pensioneres efter, for det hænger jo meget sammen med, hvor mange der er til at producere, hvor mange der er til at arbejde penge op til pensionisterne.

Man har tit og ofte sagt, at pensionisternes antal er stigende, og at det derfor kan blive problematisk. Men man glemmer som regel at regne med, at samtidig er erhvervsfrekvensen steget. Den er fra 1970 til 1975 steget fra 66,9 pct. til 67,8 pct., og der er 100.000 flere mennesker. Det er selvfølgelig ikke store tal, men det er i hvert fald udtryk for, at det ikke er de alvorlige problemer, der opstår, selv om vi får flere pensionister. Indbyggerne mellem nul og 14 år og over 65 år udgjorde i 1965 i alt 35,1 pct. Det er altså dem, vi andre skal ernære. I 1975 udgjorde de ifølge 10 års oversigten fra Statistiske Efterretninger 35,9 pct.

Det vil sige, at man faktisk ikke har værre vilkår, end man har haft i lang tid. Det er en ubetydelig ændring, og vi har altså råd til det. Hvis ikke vi har råd til det, så må det skyldes vores samfunds økonomiske struktur, og at vi ikke forstår at indrette os, for produktiviteten bag ydelserne er til stede.

Vi kan også kigge lidt på nationalindkomsten og konstaterer, at hvis den i 1971 bliver sat til 100, så var den i 1976 180 pr. indbygger – det var produkt pr. indbygger. Det er ifølge De samvirkende Invalideorganisationers udregninger. Ifølge Statistisk Årbog er nationalindkomsten fra 1955 til 1975 steget med 38 pct., udregnet i 1955-priser. Det er altså en reel stigning, vi har virkelig bestilt mere her i landet, vi producerer mere, der er også grund til at kunne yde mere.

Det, vi derfor må kigge på, er pensionisternes behov. Der er behov for en forøgelse af pensionerne, først og fremmest for dem, der ikke har indtægter eller har små indtægter ud over pensionen. Målet må være mindst 2/3 af en gennemsnitsindkomst inden for handel, håndværk og industri, således som kommunisterne har foreslået tidligere og holder fast ved. Vi går også ind for, at der skal være ens pensioner til alle uanset civilstand, men vi mener, at der skal indtægtsre-

[Tove Jørgensen]

guleres både i forhold til arbejdsindtægter og til formueindtægter. Det er en fiktion at forestille sig, at lavtlønnede igennem deres arbejdsperiode vil være i stand til at foretage nævneværdig opsparing. Det er noget af en illusion, at man, når man ofte her i tinget diskuterer de lavtlønnedes problemer, ikke anerkender, at de ikke vil have nogen mulighed for at foretage nævneværdig opsparing. Noget andet er, at de fradragsfrie beløb i øjeblikket er for små, men det er noget, man kan tilgodese.

Med hensyn til alderen er det jo sådan, at vi her i landet har en af de højeste pensionsaldrer i Europa. I Vesttyskland, Frankrig og Sverige og for øvrigt også i USA har man en 65 års aldersgrænse for mænd og kvinder. I Sovjetunionen og i Italien er den 60 år for mænd og 55 år for kvinder. Kun i Norge og i Danmark er pensionsalderen 67 år. Det er sådan – det ved vi fra en række undersøgelser – at behovet for en nedsættelse af aldersgrænsen er særdeles mærkbart. Vi ved, at der er ca. 380.000 mennesker imellem 60 og 66 år. Af dem er der kun 190.000 i arbejdsstyrken, og 17.000 af dem går arbejdsløse. Det har vi fået oplysninger om under augustforhandlingerne, og det kan kun være blevet værre siden, fordi arbejdsløsheden er steget.

Det, der gør, at folk ikke kan gå af, er jo netop økonomien. Derfor lægger vi vægt på, at skal der være en tidligere afgangsalder, så må der også ske en forøgelse af pensionerne, og så skal man sikre, at der er tale om en frivillig afgang.

Vi har også undersøgelser, der netop viser, hvordan ældre mennesker holder op. Vi har fra socialforskningsinstituttet bl. a. undersøgelsen »Ældres arbejdsophør«, som blev udgivet i 1977. Her viser det sig ganske tydeligt, at de mennesker, der selv kan bestemme, aftrapper deres arbejdsophør over en periode, mens de, der ikke kan, er nødt til at vente, til de når pensionsalderen. Dér er de til gengæld som regel nødt til at gå, fordi de ikke kan få mindre belastende former for arbejde, kortere arbejdstid osv.

Vi kender også fra en lang række undersøgelser, at der er et behov for førtidspension. Den seneste undersøgelse blev udgivet i går. Det var en magisterkonferens af Lone Scozzza, som klart påviser behovet for førtidspension, specielt blandt de ufaglærte. Det er

dem, der bliver ramt, det er dem, der har behov.

Vi mener, at der bør indføres et socialt kriterium for tildeling af invalidepension for at tilgodese behovet for førtidspension. Vi mener, at man sætter folk på pension på et alt for lavt niveau, hvis man førtidspensionerer dem med en folkepension, især som den er i øjeblikket.

Det er også urimeligt, at man, når man får invalidepension, skal have en nedgang ved 67 års alderen med de tillæg, der ligger. Det koster nu engang mere at være syg end at være rask, og det er urimeligt, at man derved pludselig lægger nogle ekstra udgifter over på pensionisterne, fordi de ikke kan dække dem af den almindelige pension.

Derudover burde der – det burde have været med i dette forslag – være en mere tydelig præcisering af de rettigheder, pensionister har, bl. a. i forhold til plejehjem. I øjeblikket er det sådan, at en pensionist f. eks. ikke kan flytte fra ét plejehjem til et andet, hvis hun eller han gerne vil hen i nærheden af familien. Det afhænger af, om den enkelte kommune vil gå ind på det eller ej. Her kunne man udmærket lave en ordning, således at pensionister i hvert fald ikke blev stavnsbundne, så snart de blev hjælpeløse og syge.

Vi mangler også en skattereform i forslaget, som kunne have taget højde for de skatteproblemer, der er.

Så vil jeg gerne gå lidt ind på regeringens forslag. Der er for det første forslaget om boligydelse. Ministeren siger, at vort forslag er overbudspolitik, men at vi i øvrigt er på linje med socialdemokratiet i mange forhold. Det sidste er jo rigtigt, eftersom vi mener, at der skal være en 15 pct. boligydelse.

Men der er alligevel ret store forskelle mellem de to forslag. Det er bl. a. et spørgsmål om prioritering af de grupper, man først og fremmest vil hjælpe. Vi ved, at efter regeringens forslag – det er blevet sagt af flere ordførere – vil de med de lave huslejer, de enlige, ikke få en rød øre. Vi ved, at dermed vil de ikke kunne få det, de kunne få gennem DKPs forslag, hvor vi i hvert fald siger: I kan godt få jeres oliefyrt betalt inden for den samme ramme, og vi vil i det hele taget også tilgodese dem, der bor i den ældre boligmasse, mere. Det er den gruppe, som DKP også vil sikre. Vi vil sikre dem, der har de ringeste forhold, først.

[Tove Jørgensen]

Det drejer sig også om spørgsmålet om sikring af saneringsramte og dem, som må se huslejestigninger i øjnene på grund af moderniseringer. Derfor er der ingen maksimumsgrænse for huslejer, men derimod for boligens standard. Den skal være almindelig og ikke luksusræget. Men vi går ikke med til og kan ikke anerkende, at fordi pensionister bliver udsaneret, så skal de ikke have muligheder for at flytte ind i det byggeri, der bliver bygget i deres gamle kvarter. Det kan de ikke efter ministerens forslag, og det skal jeg give nogle eksempler på om lidt.

Jeg vil lige kort sige om kvotaen, som ministeren heller ikke forstår, at der jo netop skal være sikkerhed for, at man kan blive i sit gamle miljø, og der skal være sikkerhed for, at der er tilstrækkeligt udbud af lejligheder til pensionisterne. Derfor er det nødvendigt med en kvota. Det var bl. a. det, fru Yvonne Herløv Andersen var inde på, nemlig at specielt med hensyn til Københavnsområdet er det særdeles vigtigt.

Vi mener ikke, at der i regeringens forslag bliver taget tilstrækkeligt hensyn til små huslejer og små indtægter, heller ikke til de store huslejer i nybyggeriet, for de dækkes ikke af det forslag, der ligger her.

Jeg kan godt give nogle eksempler. I bemærkningerne til regeringsforslaget står der, at det skal bemærkes, at forbedring for pensionistægter uden ekstraindtægter og med en husleje på 6.000-7.000 kr. i visse tilfælde kan blive reduceret til godt 600 kr. om året netto efter skattebetaling. Dette skyldes, at den nuværende boligsikring for netop denne kombination af indtægt og husleje medfører, at indbetalingen bliver under 15 pct. Det vil altså sige, at der er grupper, der direkte vil blive sat ned i husleje.

Vi har også prøvet at lave nogle beregninger dér, hvor der er tale om store huslejer i nybyggeriet. Dér er det ikke ualmindeligt, at man kan komme op på en husleje på 2.000 kr. om måneden for en ganske almindelig 2 værelses lejlighed. Vi har regnet ud, at det for et pensionistægtepar vil sige, at giver man 2.000 kr. pr. måned i husleje, så vil man selv skulle betale 32 pct. af huslejen. Drejer det sig om en enlig, så skal man betale for en lejlighed af samme størrelse, altså 2 værelser til 2.000 kr., 59 pct. af huslejen. Så gad jeg nok se, hvor mange der i saneringsmodne kvarterer i København og andre byer vil væ-

re i stand til at flytte ind i det nybyggeri, der bliver opført i stedet.

Kommunisterne er opmærksom på, at der er problemer for parcelhusejerne, og derfor er vi villig til i en undersøgelse i udvalget at kigge på det spørgsmål, der eksisterer omkring parcelhusejerne. Jeg vil dog lige bemærke, at DKPs forslag om indefrysning af værdistigninger på jord og fast ejendom ville være en bedre løsning også for pensionisterne. Men vi er som sagt klar over, at der er problemer også for pensionister med små indkomster, som bor i parcelhuse.

Så vil jeg gerne kigge lidt på regeringens folkepensionsforslag og de forslag, der følger, nemlig forslagene om invalidepension og enkepension.

For det første er der indregningen af pensionstillægget. Det er dog virkelig et knæfald for fremskridtspartiet, venstre og konservative. Her bliver der virkelig lagt op til, at de med store formueindtægter, de arbejdsfri indtægter, bliver tilgodeset, ved at man indregner pensionstillægget i grundbeløbet. I stedet for kunne man have brugt de penge, der var til rådighed, til at forøge pensionerne for dem, der slet ingenting har.

Det blev nævnt af fru Lilli Gyldenkilde, at alle de enlige ikke vil få en rød øre, hvis de også sidder med små huslejer og i små boliger. Det er sådan, at det faktisk er hovedparten af pensionisterne, vi på den måde kommer uden om. Vi har ca. 800.000 pensionister i landet, og kun de 244.000 af dem er samgifte, og det gælder både folke- og invalidepensionister. Det vil sige, at der vil være en lang række mennesker, der ikke vil få spor ved den reform, der her er lagt op til. Selvfølgelig er der enlige, der også har indtægter ud over pensionen, men man skal ikke være blind for, at en meget stor gruppe mennesker slet ikke vil få noget.

DKP er enig i, at der skal foretages indtægtsbegrænsning, men vi mener ikke, at det kun bør vedrøre arbejdsindtægter. Vi mener også, at formueindtægter må føre til begrænsning. Vi er enige i, at den gældende fradragsgrænse er for lav, ikke mindst på grund af grundbeløbets størrelse, og det klares ikke med et regnefi som det, man laver her, ved at indregne pensionstillægget. Men vi kan godt gå ind for, at der er en fradragsfri grænse på 30.000-40.000 kr. årligt.

[Tove Jørgensen]

Med hensyn til dette fradrag kun på grundlag af arbejdsindtægter, og hvor man faktisk mister pensionen, når man er kommet op på de 70.000 kr., vil jeg gerne citere ministerens udtalelser fra den 18. april 1975 om et forslag fra kommunisterne om at nedsætte pensionsalderen. Der siger ministeren, at begrundelsen for denne nedsættelse er den betydelige arbejdsløshed, men jeg må sige, at jeg ikke finder dette helt rigtigt. Det kan ikke være meningen, at de ældre, der har mulighed for og lyst til fortsat at yde en arbejdsindsats, nu skal skubbes ud fra arbejdsmarkedet med den motivering, at de jo kan få pension. Det mener vi heller ikke, og derfor kan vi ikke gå ind for, at man udelukkende straffer mennesker med arbejdsindtægter og ikke tager de arbejdsfri indtægter med.

Vi er selvfølgelig enige i, at når man når en størrelsesorden på 70.000 kr., så kan man godt klare sig uden pension. Vi er også enige i, at der skal ske en forhøjelse for de samgitte, men vi havde nu gerne set, at man var kommet op på lige pensioner til alle.

Vi synes, det er udmærket med forbedringen for invalidepensionerne, således som det foreslås, men vi savner, at man ikke har fjernet den laveste invalidepension helt, og vi mangler stadig væk det sociale kriterium ved tildelingen af invalidepension.

For enkepensionister er der ingen reel forbedring i dette forslag. Forhøjelsen af de fradragfri beløb er desværre uaktuel for den overvejende del af enkepensionisterne. Der burde indregnes 2/5 af normalbidraget til fraskilte enkepensionister, så de i hvert tilfælde havde et minimalt levestandardniveau, også når de har mindreårige børn. Det er ikke tilfældet i øjeblikket.

Vi er heller ikke tilfreds med, at rådighedsbeløbene sættes ned. Vi ved, der er et meget stort pres på rådighedsbeløbene i kommunerne. I den forbindelse vil jeg igen fremhæve kommunisternes forslag om at fremskynde udbetalingen fra pensionsfonden til den 1. april 1978. Vi tror ikke på, at pensionisterne i det år, der går indtil januar 1979, vil være i stand til at få betalt deres husleje over rådighedsbeløbene. Vi så det, dengang problemerne skulle løses for ventepatienterne i København. Da havde Københavns kommune ikke engang råd til at betale huslejen for den lille gruppe mennesker, der var ven-

tepatienter, og som udgjorde 1.000 mennesker. Derfor kan vi ikke gå ind for det.

Jeg ville også gerne komme ind på de øvrige forslag, men det må vente til næste omgang, da min taletid er udløbet. Jeg skal vende tilbage til det.

Grethe Philip (RV):

Da folketinget i maj 1977 ud fra en redegørelse fra socialminister Eva Gredal drøftede principperne for den kommende pensionsreform, fremlagde jeg en række betragtninger, der vil kunne findes i folketingets forhandlinger 1976-77, 2. samling, sp. 4758 ff. Dengang var vi på grund af nogle modeller for en pensionsreform, der var udarbejdet af en arbejdsgruppe, inde på overvejelser om, hvorvidt man skulle samle kræfterne om forbedring af vilkårene for de nuværende pensionister, eller om man snarere skulle søge henlagt midler til en fond med henblik på en forbedring af pensionen for kommende pensionister. Denne problemstilling mener jeg stadig er aktuel, så meget mere som den økonomiske situation giver et meget lille spillerum for, hvor meget vi kan udvide forbrugsmulighederne for pensionisterne.

Jeg var ved debatten i maj inde på, at man kunne kombinere en udbygning af ATP-ordningen med en forbedring af de nuværende pensionisters forhold. Socialministeren synes nu helt at koncentrere sig om det sidste, men jeg vil gerne høre, om hun vil overveje en kombination af ordninger, hvor vi satser på en forbedring af pensionerne her og nu og på en fremtidig pensionsforøgelse, med henblik på hvilken der opkræves øgede bidrag til ATP-fonden.

I de forslag, vi i dag diskuterer, drejer det sig om kontantudbetalinger, om pensioner, men vi bør nøje overveje, om de ældres behov i første række stiller krav om større pensioner, eller om behovene for hjælpeforanstaltninger i form af plejehjem, hjemmehjælpere, beskyttede boliger m. v., ikke er nok så påtrængende. Udgifterne til disse serviceforanstaltninger har været stærkt stigende. Vi har netop i finansudvalget modtaget oplysning om, at udgifterne i de nærmeste år vil stige med 3-5 pct. årligt, for de beskyttede boligernes vedkommende med betydelig højere stigningsprocenter, altså en væsentlig stærkere stigning end den, der gælder for det offentlige

[Grethe Philip]

forventede aktivitet som helhed. Da vi bevaerger os i milliardbeløb, er der altså tale om store udgiftsbeløb, der ligger og venter. En prioritering mellem kontantydelse og serviceydelser er derfor højst nødvendig.

Professor Rold Andersen har slået et slag for, at det bliver serviceydelserne, der får forrang fremfor kontantydelse. Jeg vil gerne høre, hvordan socialministeren ser på dette. Mener socialministeren virkelig, at vi vil kunne forhøje kontantydelse nu og igen senere, sådan som det er foreslået i forslaget her og bebudet, hvad der vil ske om nogle år, uden at det vil kræve en mindsket takt for udbygningen af serviceydelserne for de ældre? Jeg har vanskeligt ved at se, at der ikke skulle være en nær sammenhæng mellem disse to forskellige former for hjælp til de ældre.

Det radikale venstre mener, at der blandt nogle af pensionisterne er store behov for yderligere kontanthjælp, men vi ønsker at koncentrere hjælpen om de svageste blandt pensionisterne, altså dem, der ikke har indkomster ved siden af eller i hvert fald kun har meget små indkomster. Det er ud fra denne synsvinkel, vi vil tage stilling til de forskellige forslag, der nu er fremme.

Regeringen foreslår, at man skal støtte pensionisterne med en øget boligydelse, således at boligudgiften principielt holder sig inden for 15 pct. af indtægten. Det radikale venstre kan støtte tanken om at forbedre boligstøtten til pensionisterne. Netop hvad angår boligudgift, er der pensionister, der er kommet hårdt i klemme, efterhånden som huslejen er gået i vejret. Vi er derfor enige i, at dette er det første punkt, der skal sættes ind på.

Vores holdning over for forslaget om øget boligstøtte er altså meget positiv, men vi tager dog forbehold over for udformningen af reglerne, vel vidende at vi her er inde på meget komplicerede spørgsmål. Som en lille detalje kan jeg nævne, hvad også andre har været inde på, at jeg ikke umiddelbart føler mig overbevist om, at antallet af værelser skal tillægges afgørende vægt ved beregning af boligudgifter.

Regeringen foreslår, at pensionstillægget skal indregnes i grundpensionen. Aftrapningen af pensionstillægget har ført til urimeligheder, det er vi klar over, og vi er derfor villige til at se på en vis yderligere lempelse af

aftrapningen. Derimod er vi skeptiske over for forslaget om en fuld indregning i grundpensionen. Det er vi, fordi en sådan indregning giver fordele for pensionister med små indtægter og hele vejen op igennem til de allerhøjeste indkomstgrupper uden overhovedet at give noget til de svageste, der skal klare sig alene på folkepensionen.

Selv om flere allerede har sagt det, vil jeg også gerne for mit vedkommende sige, at jeg har lagt mærke til, at den enlige folkepensionist uden indtægter ud over folkepensionen, som der vel at mærke er mange af, i mange tilfælde overhovedet ikke vil få nogen forbedring efter regeringens forslag, og det synes jeg er en ganske overordentlig stor ulempe ved forslaget.

Det radikale venstre er positiv over for en vis tilnærmelse i pensionen for enlige og for ægtefæller, men vi lægger mere vægt på reelt at stille folk ens, hvad enten de er gift eller ugift, end på en formel ligestilling ved udbetaling af samme kontantydelse.

Hvad angår aftrapningen af grundpensionen ved arbejdsindtægter over en vis størrelse, må jeg på mit partis vegne sige klart fra. Vi er uenige med regeringen ud fra en principiel holdning til grundprincippet i folkepensionen, ud fra en retfærdighedsfølelse og ud fra hensynet til en effektiv administration.

Det er ganske ejendommeligt, at det netop er socialdemokratiet, der skal komme med dette forslag, når man tænker på den glød og, jeg vil næsten sige begejstring, hvormed den socialdemokratiske socialminister Kaj Bundvad i sin tid fremførte forslaget om ens og almindelig folkepension til alle. Bundvad gjorde ganske vist selv en undtagelse ved at indføre pensionstillægget. Ja vel, men det var for at støtte de allersvageste, der altid havde hans sympati, men alle i folkepensionskommissionen i 1961, hvori også socialistisk folkeparti havde sæde, gik i princippet ind for fuld folkepension, og jeg husker ikke, at der på det tidspunkt var nogen, der forestillede sig, at man skulle aftrappe pensionen, når man kom over en vis indkomst ved siden af folkepensionen.

Regeringens forslag går ud på at skåne indtægter, der stammer fra opsparing, og lade aftrapningen af grundpensionen fuldt og helt gå på arbejdsindtægter. Jeg forstår meget vel, at man har friholdt indtægter fra opsparing i disse tider, hvor der er så hårdt brug

[Grethe Philip]

for større opsparring, men dermed vikler man sig jo ind i nogle uretfærdigheder, der ikke bliver lette at forsvare. Hvorfor skal den mand, der med en høj arbejdsindkomst i mange år har formået at lægge til side og så opgiver sit arbejde, når han indtræder i folkepensionsalderen, oppebære fuld folkepension, mens hans nabo, der har slidt i det i et langt liv for en ringere indkomst, skal brandskattes af en arbejdsindkomst, han oppebærer efter det 67. år, når denne indkomst bare kommer op over ret beskedne beløb? At det er et forslag, der vil blive uhyre svært at administrere, tilføjes som en yderligere indvending.

Vi ved fra socialforskningsinstitutets undersøgelser, at det fortrinsvis er selvstændige næringsdrivende, der har mulighed for at foretage den langsomme tilbagetrækning fra arbejdslivet efter det fyldte 67. år. Hvorledes vil man egentlig undgå, at de pågældende, hvis man må have lov til at bruge ordet, manipulerer med virksomhedens indtægt og anvendelse, sådan at mindst muligt bliver taget ud som arbejdsindtægt? Jeg tror, at der her ligger nogle ganske overordentlig store skattemæssige administrative problemer.

Lad mig så tilføje, at mange mennesker i årevis planlægger økonomien i deres alderdom og også har gjort det med henblik på den folkepension, de har kunnet regne med efter de nugældende regler. Også dette taler stærkt imod en forringelse af reglerne for de mennesker, der har en indkomst ved siden af folkepensionen.

Det radikale venstres forslag om indførelse af ret til indtægtsbestemt folkepension fra det 62. år er tænkt som støtte til ældre arbejdstagere og mindre erhvervsdrivende, der ønsker at trække sig helt eller delvis tilbage fra et belastende arbejde. Det er folk, som er kørt træt af arbejde, der er for hårdt for dem, eller folk, der måske egentlig ikke er så trætte, men som er trængt af nye salgsformer, f. eks. i form af supermarkeder. Disse mennesker har måske endnu noget arbejdskraft igen, som de også, særlig ude i de små samfund, har mulighed for at udnytte, men de ønsker ikke at opfylde det krav om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, som gælder, hvis de skal stå som medlemmer af en arbejdsløshedskasse.

Det forslag, vi har fremsat, er næppe meget udgiftkrævende. Jeg ved naturligvis me-

get vel, at der står et stort beløb anført i bemærkningerne, men det er et bruttobeløb, og der vil være betydelige ydelser på de sociale konti, der kan trækkes fra, før vi kommer frem til nettobeløbet. Hertil kommer, at den førtidspensionsordning, vi fik for ikke så lang tid siden, med mulighed for at kunne trække sig tilbage allerede fra 55 års alderen, åbenbart er blevet udnyttet af meget få mennesker, så jeg tror ikke, det bliver det store antal personer, der vil være interesseret i vores forslag. Men jeg tror til gengæld, at de mennesker, der er interesseret i det, vil have overordentlig stor glæde af det, hvis det gennemføres.

Vi foreslår pensionen indtægtsreguleret afhængig af ægtefællernes samlede indkomst, eventuelt reguleret efter en husstandsindkomst. Det gør vi for at undgå, at reglerne benyttes af velstående mænds hjemmearbejdende hustruer. Det er nemlig en helt anden og anderledes hårdt betrængt gruppe, forslaget sigter på.

Jeg takker ordføreren for centrumdemokraterne, der har vist sympati for vores forslag, og jeg takker også socialministeren, fordi jeg havde indtryk af, at også hun havde en vis sympati for denne gruppe mennesker. Men jeg forstod, at man i socialdemokratiet havde andre tanker om, hvordan man skulle komme dem til hjælp, og at man opererede med nogle forestillinger om en efterløn. Jeg går ud fra, at vi får disse ting helt klart frem, når vi skal udvalgsbehandle både det radikale venstres forslag og socialdemokratiets forslag. Det ville ikke mindst være interessant at høre, hvorledes disse to forslag vil komme til at belaste det offentlige budgetter.

Jeg kommer derefter til venstres forslag til folketingsbeslutning om en pensionsreform. Der er adskilligt i de synspunkter, der fremsættes i bemærkningerne, vi kan være enige i. Vi er f. eks. positive over for tanken om, at en optjent pension ved stillingskift skal kunne tages med over i en anden pensionsordning for derved at fremme bevægeligheden på arbejdsmarkedet.

Det mest interessante ved venstres forslag er dog tankerne om at afskaffe tjenestemandspensionerne, men samtidig give plads for anden pensionsordning. Venstres tanker på dette punkt har i den tidligere fremsatte form været meget uklare. Det har i hvert tilfælde ikke været mig muligt rigtig at finde

[Grethe Philip]

ud af, hvad det var, venstre overhovedet ønskede. Med dette forslag er der nu sket en tydeliggørelse, som jeg finder nyttig.

Tjenestemandssystemet med personalets faste tilknytning til det offentliges virksomhed og aktiviteter har utvivlsomme fordele. Loyalitet, ubestikkelighed og pligtopfyldenhed er kendetegnende for den danske tjenstemandsstand, og det er værdier, der ikke må kastes over bord. Tjenestemandssystemet som sådant bør bevares. Men det udelukker ikke, at vi kan drøfte en anden ordning for pensionssystemet. Vilkårene for de nuværende tjenstemandsstillinger må dog ikke forringes, det vil jeg gerne præcisere. For fremtidige nyansatte er vi parat til at overveje ændringer, bl. a. for at fremme bevægeligheden mellem det private og det offentlige arbejdsmarked og for at gøre lønsystemet mere gennemskueligt og sammenligneligt.

Vi er åbne over for overvejelser om en anden form for pensionering i lighed med, hvad man har for de medarbejdere hos det offentlige, der ikke er tjenstemænd, og lønarbejderne på det private arbejdsmarked. Det vil naturligvis komme til at påvirke lønnen og vil næppe give besparelser, heri er jeg ganske enig med venstre, men det vil kunne dæmme op for den kritik, der ofte, misforstået og uberettiget, rejses mod tjenstemændene og deres ansættelsesvilkår.

Socialministeren mener, at der er 940 mill. kr. netto til rådighed i pensionsfonden til at forhøje pensionerne med. Det kan i høj grad diskuteres. Pensionsfonden er ikke nogen tryllehat, som man kan hale penge op af. Andre må betale, hvis der går penge ud, således som det økonomiske råd og vismanden professor Rold Andersen klart har sagt. Dette udsagns rigtighed er i øvrigt blevet bekræftet af finansminister Heinesen under finanslovdebatten, hvortil jeg henviser bl. a. socialministeren.

Men før vi går over til spørgsmålet om finansiering, altså hvem der skal betale, er der spørgsmålet om prioritering, og her er det socialministeren selv, der skal tage stilling. Hvorledes vil gennemførelsen af regeringens forslag indvirke på muligheden for at komme igennem med andre forslag? Jeg tænker særligt på forslag til fordel for småbørnene, på bedre normering i daginstitutionerne, særlig dér, hvor der er handicappede børn, på gratis pædagogisk støtte til alle børn fra 3

års alderen, på udvidet barselhvile, på hjælp til pasning af børn i børnehaveklaser og i de første klasser i de almindelige skoler i dagtimerne uden for skolealderen. Jeg tænker på mulighederne for at komme igennem med en større ungdomsydelse, og jeg tænker på et felt, der ligger uden for socialministerens, men dog inden for regeringens område, nemlig på undervisningsministerens tanker om større uddannelsesstøtte. Hvorledes skal alt dette prioriteres indbyrdes, og hvor er der sat midler af til det på BO-tallene?

Det radikale venstre ønsker fra regeringen en fremlæggelse af en samlet plan for de sociale forbedringer, der påtænkes i de næste år, samt de forventede samlede udgifter inden for den sociale sektor, bl. a. som de vil blive forårsaget af forskydninger i befolkningens alders- og erhvervsfordeling. Vi ønsker desuden tilkendegivet, hvorledes regeringen agter at finansiere de udgifter, der følger af de foreliggende pensionsforslag, nærmere betegnet med hvilken form for skatter og med hvilke skattebeløb ydelserne skal finansieres.

Afsluttende og sammenfattende kan jeg sige, at det radikale venstre er positivt over for en forbedring af boligydelsen. Vi tager skarpt afstand fra en nedtrapning af grundpensionen. Vi er parate til at se på andre trinvisse forbedringer eller ændringer af pensionisternes vilkår og pensionernes udformning. Men vi ønsker før stillingtagen at se en samlet oversigt fra regeringen over rækkefølge og tempo i de sociale forbedringer inden for hele den samlede sociale sektor, der påtænkes gennemført af regeringen inden for de nærmeste år, samt for den planlagte finansiering heraf.

Inge Krogh (KrF):

I regeringens lovforslag er der ting, vi er meget glade for, og andre ting, vi kunne tænke os forandret.

Vi hilser med glæde, at der er taget fat på spørgsmålet om støtte til betaling for bolig i form af en boligydelse. Det er vel den udgift, der gennemgående er mest tyngende for pensionisterne. Endvidere har det været uheldigt, at det flere gange er sket, at boligsikringen er faldet, når pensionerne er steget en smule. Vi vil håbe, at det skitserede vil føre til en mere retfærdig ordning.

[Inge Krogh]

Det må også hilse med glæde, at boligydelsen vil komme til at omfatte såvel lejere som dem, der bor i eget hus. Noget af det, der har pint kommende pensionister mest, er bekymringen for at bevare deres eget hus.

Det synes rimeligt, at boligydelsen er udformet sådan, at pensionisten skal betale 15 pct. af husstandsindkomsten i boligudgift. Det betyder, at egenudgiften bliver mindre for en enlig end for et ægtepar. Det er naturligt, at der må være begrænsninger i ydelsen f. eks. ved særlig store lejligheder med særlig store udgifter, samt måske hvis pensionistens indtægt overstiger en vis grænse. Det forudsættes ligeledes, at boligen har en vis standard. F. eks. må boligen ikke være i en kælder. Det må dog så forudsættes, at man kan hjælpe pensionisten til en bedre bolig. Det er vel en af de ting, som vi må se på i udvalget.

Angående boligydelse til dem, der bor i eget hus, er der taget hensyn til udgifter til vedligeholdelse, til ejendomsskatter, og der er taget hensyn til underskud eller overskud på ejendommen. En del af betaling af renter og afdrag kan beregnes som lån, der forrentes og forfalder ved ejerskifte. Det er dog et spørgsmål, om ikke det ville være tilstrækkeligt, hvis man i disse tilfælde med eget hus ganske simpelt ikke regnede med overskud, altså ikke regnede med værdi af egen bolig. Det er jo sådan, at de fleste af dem, der bliver pensionister og bor i eget hus, har boet der i lang tid og har bragt deres afdrag langt ned. Jeg håber, at man kan se på det i udvalget.

At begrebet pensionstillæg forsvinder, betyder, at der sker en forenkling af pensionsystemet, og det ser vi med megen sympati på fra kristeligt folkepartis side. Der har måske tidligere været udmærkede begrundelser for, at der skulle være et pensionstillæg, men det har været meget hårdt for pensionister, der har en lille indtægt, typisk en lille renteindtægt efter opsparing gennem et langt liv eller ved salg af en virksomhed. Det vil betyde en forhøjelse af pensionerne for såvel enlige som gifte, og det må vi hilse med tilfredshed.

Der er dog tale om en nedtrapning af beløbet, hvis der er indtægter fra arbejde. Er indtægten over 24.000 kr. efter fradrag af omkostninger ved at opnå denne indtægt, så aftrappes pensionen med 60 kr. for hver 100 tjente kroner, og pensionen er altså helt af-

trappet, når man kommer op på en indtægt på 65.000 kr. Det synes urimeligt. Det vil være rimeligt, at pensionen udbetales fuldt ud, selv om der er arbejdsindtægter. Så kan man sige, at det vil give større udgifter. Jeg tror næppe, det vil give større udgifter, for i tilfælde af en så alvorlig trussel om aftrapning af pensionen vil adskillige vel undgå at bevare deres arbejde efter 67 års alderen. Vi mener, at en pension ikke skal være en almisse, og man får alt for let indtryk af, at det kan sidestilles med en almisse, når man gør den afhængig af indtægten. Det må være en ydelse, som en borger har ret til, når han har nået den bestemte alder, som er fastsat i loven.

Vi hilser med tilfredshed, at pension plus hustrullæg nærmer sig det dobbelte af pensionen for en enlig. Vi ved selvfølgelig alle, at det ikke er dobbelt så dyrt under i øvrigt samme forhold at leve to som én, men vi synes, der er kompenseret noget ved den form, boligydelsen har fået. Det er vel den udgift, der i højeste grad er ens for ægtefæller og enlige.

Der er foreslået en ophævelse af ventetillægget, hvilket vi ikke har noget imod.

Forslaget, som det foreligger, giver altså betydelige merudgifter. Når man medregner boligydelsen, så er merudgifterne beregnet til 940 mill. kr. Det vil da så være naturligt, som det anføres, at anvende de midler, der er sat hen i den sociale pensionsfond, og som allerede tidligere egentlig skulle have været udbetalt, men som har stået i et par år. Der har rejst sig kritiske røster imod dette, idet man har sagt, at samfundet ikke i øjeblikket har råd til at bruge disse penge. Men vi må regne med, at det er penge, der er betalt af borgerne med det formål, at de skulle indgå til forbedring af pensionerne, og jeg mener, at man må holde det løfte, der er givet til borgerne.

Med hensyn til at der bliver for meget købekraft blandt pensionisterne, så kan man spørge, om det er pensionisterne, der skal sørge for, at vores betalingsbalance bliver bedre. Hvis købekraften bliver for stor, så skal der spares på andre områder. Der vil jeg gerne spørge finansministeren, hvordan han i så fald har tænkt sig det. Finansministeren har tidligere sagt, at der i hvert fald i indværende år ikke vil blive tale om yderligere restriktioner eller afgifter. Det vil være inter-

[Inge Krogh]

essant at høre, hvordan man har tænkt sig eventuelt at kompensere for den ekstra købekraft, der kommer ud.

Fremskridtspartiets lovforslag nr. L 154 om underretningspligt for det offentlige kan vi fuldt ud slutte os til. Med hensyn til det samme partis lovforslag nr. L 174 må vi derimod stille os mere afvisende. Dette forslag er alt for lidt differentieret.

I venstres beslutningsforslag nr. B 46 berører man tjenestemandspensionerne, og det er vel nok et område, som bør have en langt mere dybtgående debat, end man er i stand til at give det i dag. Der må efter kristeligt folkepartis mening fortsat være tale om, at man har en tjenestemandsoverenskomst, som man har en tjenestemandsoverenskomst. Vi kan f. eks. se, at efter strejkerne inden for postvæsenet har man besluttet at ansætte folk på en fastere basis. Det er et udmærket forslag, at man ubeskåret kan tage sin pension med fra én etat eller styrelse til en anden.

Forslag nr. B 47 fra kommunisterne opfordrer regeringen til at forbedre pensionisternes boligforhold. Det er, som socialministeren har nævnt, i væsentlig grad regeringens forslag, blot med den forskel, at varmen indregnes i boligydelsen, og at indskud og udgifter ved flytning betales af det offentlige. Det vil formentlig være meget sjældent, at pensionister ønsker at flytte. Formentlig vil de netop have et ønske om at bevare den bolig, de har haft hidtil, men der må vel kunne hjælpes over bostandsloven, hvis der kommer specielle udgifter dér.

Ib Christensen (DR):

Jeg synes, der ikke mindst er grund til at takke regeringen for noget af det, den ikke har foreslået. Den har ikke foreslået indførelse af en indtægtsbestemt tillægspension, der betyder, at folks pensioner bliver større, jo højere en indkomst de har haft i de erhvervsaktive år. Den har heller ikke foreslået en ensartet tillægspension, hvorefter alle skulle have et ensartet beløb i kroner og øre.

Hvis sådanne forslag ikke kommer, så vil vi hilse det med tilfredshed, for det, der er brug for, er en øjeblikkelig forbedring for de pensionister, der er i dag, og en øjeblikkelig forbedring for dem, der er dårligt stillede. Det går dele af regeringens forslag jo da også ud på.

Retsforbundet er imod, at man sonderer mellem arbejdsindkomster og kapitalindtæg-

ter, når det drejer sig om nedslag i pensionen. Vi erkender, at landets økonomiske situation langtfra i dag giver os muligheden for at gennemføre ensartet pension for alle. Men det vigtigste for os i denne sammenhæng er, at der sker en ligestilling mellem kapitalindtægter og arbejdsindtægter. Det kan ikke være rimeligt, at den, der har en ekstra og måske stor indkomst arbejdsfrit eller gennem selvfinansiering, ikke rammes af noget som helst nedslag i folkepensionen, hvorimod den, der har en eller anden arbejdsindtægt ved siden af, rammes. Derfor er vi imod denne forskelsbehandling.

Vi kan i øvrigt godt tilslutte os det delvise skridt, der går i retning af, at man indregner tillægspensionen i grundbeløbet, men vi er altså indstillet på, at det nedslag, som skal ske, også skal ske for kapitalindtægter over en vis størrelse.

Spørgsmålet om afskaffelse af tjenestemandspension, sådan som venstres forslag går ud på, og som skulle ske ved nyansættelser, kan vi tiltræde. Skal vi nå målsætningen: ens pension til alle, så må det også betyde, at vi må afvikle tjenestemandspensionssystemet, men kun ved nyansættelser, for de nu ansatte tjenestemænd er selvfølgelig gået ind under de forudsætninger, at tjenestemandspensionen var der, og har betalt til den tidligere.

Vi kan også tiltræde den tilnærmelse, der sker med hensyn til civilstand, det vil sige, at man tager et skridt i retning af, at folk får ens pension, uanset om de er gifte eller ugifte. Men vi vil gerne påpege, at der er én gruppe, som i og for sig kommer i klemme, og det er de enlige, navnlig hvis de har ringe boligudgifter. Det er et spørgsmål, om ikke man burde reservere nogle af disse midler til at forbedre disse folkepensionisters vilkår.

Allerede da folkepensionsloven i 1956 blev gennemført, sagde retsforbundet, at man ved at stræbe mod et system med ens pension til alle uden hensyn til andre indtægter kunne risikere, at de pensionister, der kun havde folkepensionen at leve af, ikke fik nok. Vi mener, at der i hvert fald i tidligere perioder har været tilfælde og også i øjeblikket er tilfælde, hvor de folkepensionister, der kun har folkepensionen at leve af, faktisk får for lidt.

Da man i 1964 indførte den fulde folkepension, lavede man da også et pensionstillæg, fordi man var klar over, at de folkepensionister, der kun havde pensionen at leve af,

[Ib Christensen]

måtte have en ekstra ydelse. I dag er det sådan, at en fjerdedel af pensionisterne godt kan klare sig for folkepensionens mindstebeløb, og en fjerdedel af 800.000 er immervæk et stort antal mennesker. Pensionisterne udgør en sjettedel af befolkningen, og inden 10 år vil der være hundrede tusinde flere pensionister. Ved år 2000 vil folkepensionisterne være mindst en femtedel af befolkningen. Det siger sig selv, at det sætter nogle grænser for muligheden for at realisere det i og for sig tiltalende og principielle mål: ens pension til alle, og foreløbig har vi altså også været 22 år undervejs, uden at det er sket, og det sker altså heller ikke hermed.

Det er nogle realiteter, vi må se i øjnene, så det spørgsmål melder sig vel efterhånden, om ikke vi må konstatere, at betegnelsen ens pension for alle er noget i retning af en død sild, hvis man dermed mener, at alle, totalt uanset nuværende indtægtsforhold, skal have det samme beløb i kroner og øre i folkepension. Hvis vi ser på, hvad det vil betyde at give pensionisterne en væsentlig forbedret status og f. eks. siger, at 60 pct. af en specialarbejders løn ville være en rimelig ydelse til en pensionist, og at alle skulle have dette uanset indtægtsforhold i øvrigt og uanset civilstand, så vil det betyde en ekstra årlig merudgift på 10,4 mia kr.

Allerede af den grund kan man se, at vi må afvise det forslag, som venstresocialisterne her har stillet, og som i hvert fald vil koste omkring 15 mia kr. ekstra på årsbasis. Vi må også afvise det overbudsforslag, der er kommet fra anden side i salen, fra fremskridtspartiet, der vil give en ekstra udgift på 2,3 mia kr. Disse forslag er begge uden nogen som helst relation til vores økonomiske formåen i det danske samfund i dag.

De skattemæssige konsekvenser af en væsentlig forøgelse af pensionsbyrderne vil være dræbende marginalskatteprocenter, selv om de måske kunne formildes en smule, ved at man ophævede forskellige fradragsordninger for private pensioner o. lign. Det er en kendsgerning, at den erhvervsaktive befolkning under alle omstændigheder må betale.

Forslaget fra det radikale venstre om at give en førtidspension til de 62-67-årige ser vi i og for sig principielt på med sympati. Det var også med i vores beskæftigelsesplan, og vi vil gerne drøfte dette forslag.

Regeringens forslag vil jo koste 940 mill. kr. ekstra, og fra 1985, da de to andre etaper skulle være fuldt gennemført, vil det koste 2,8 mia kr. mere på årsbasis, mens venstres forslag vil koste 1 mia kr. ekstra. Der er vi så henne ved den døde sild nummer to, nemlig den sociale pensionsfond, som på papiret skulle andrage 19 mia kr.

Det er jo en meget genial måde at lancere en ny skat på at sige, at dette er et folkepensionsbidrag, dette er et bidrag til den sociale pensionsfond, og disse penge skal bruges til det. Det er en let camouflage, for den reelle situation er, som også påvist af vismændene og andre, og som regeringen heller ikke kan benægte, at man godt kan kræve disse pensionsbidrag, som man kalder det, ind, og det gør man reelt som skat, men i det øjeblik man skal til at udbetale dem til pensionisterne, så må man sætte skatterne op med det beløb, man skal udbetale, af samfundsøkonomiske og statsfinansielle grunde.

Det er realiteten, og derfor kan vi lige så godt erkende, at dette bogholderisystem, som det jo er, intet formål tjener, men i realiteten betyder, at det er de erhvervsaktive borgere, der skal betale – det vil det altid være – til de pensionister, der er. Det er realiteten, det kan vi lige så godt erkende. Det andet er noget mærkeligt bedrag over for befolkningen.

Vedrørende boligydelsen erkender vi, at der også, når det drejer sig om ejerboliger, i høj grad er behov for at sikre pensionisternes boligmæssige tryghed. Problemet er blot, hvordan man kan lave en sådan ydelse uden at få en kapitalisering i form af højere ejendomspriser. Vi mener ikke, at hovedsigtet i en sådan boligydelse for pensionister skal være en tilskyndelse til at flytte til bedre boliger, for jeg tænker, at den enkelte pensionist, der måske bor i en ældre 3- eller 4 værelses lejlighed, vil have sig meget frabedt at skulle jages over i en måske meget moderne, men meget dyr pensionistbolig på 2 værelser.

Det, der er afgørende for den enkelte pensionist, er – det er kommet tydeligt frem – simpelt hen boligmæssig tryghed, tryghed for at kunne blive i sin nuværende ejerbolig, tryghed for at kunne blive i sin nuværende lejlighed, hvor den pågældende har boet en menneskealder eller mere. Det er det afgørende. Det er heller ikke samfundsøkonomisk særlig hensigtsmæssigt at gennemføre boligydelsen i en sådan form og med et sådant

[Ib Christensen]

sigte, at pensionisterne absolut skal jages ud. Det, der bør ske, er, at de skal have tryghed for at kunne blive i deres bolig.

Jeg erkender, at forslaget fra regeringens side i så henseende er et fremskridt i forhold til den nuværende boligsikring for folkepensionister. Men der kan jo også være et misbrug. Der kan være en tendens til, at pensionisterne for at sikre sig den maksimale ydelse, eller måske før de bliver pensionister, flytter til en dyrere bolig for at få mest muligt ud af den. Derfor er det måske et spørgsmål, om man ikke skulle indføre et eller andet åremålskrav, således at det i et antal år før pensionsalderen, eller i hvert fald senest fra det tidspunkt, de bliver pensionister, drejer sig om den nuværende lejlighed. De ønsker først og fremmest at blive i den nuværende bolig og er mindre interesseret i at flytte til en anden bolig, måske en moderne bolig i samme kvarter, og mindst af alt interesseret i at skulle jages ud i et helt andet kvarter.

Denne boligbærende tryghed lægger vi megen vægt på og den prioriterer vi meget højt. Men vi vil samtidig sige, at den nuværende boligbærende tryghed kan være nødvendig, også skyldes regeringens boligpolitik, som ved hjælp af tilladelse til ejerlejlighedsspekulation og ved huslejeforhøjelser uden indgreb af nogen art mod bolig- og jordspekulationen jager pensionisterne ud og skaber boligbærende utryghed. Derfor er en grundlæggende ændring af boligpolitikken faktisk det, der hellere skulle til, fremfor at man først laver en asocial boligpolitik, der rammer de økonomisk svage stillede, ikke mindst pensionisterne, og så kommer man med ambulancen og deler nogle hundrede millioner kroner ud, så de måske alligevel kan få råd til at blive boende. Denne sammenhæng synes jeg nok det er værd at påpege.

Til sidst vil jeg om retsforbundets prioritering sige, at det først fornødne for pensionisterne i dag, hvad enten de bor i ejerboliger eller de bor i lejligheder, er, at deres boligbærende tryghed sikres. Derfor føler vi mest sympati for den del af regeringens forslag, der går ud på det. Det andet fornødne er at skabe forbedringer for de svage stillede pensionister, herunder de enlige, de, der alene har pensionen at leve af og intet andet. Det tredje fornødne er på længere sigt at tilstræbe en større grad af ensartethed i pensio-

nen for enlige og gifte, og her indebærer regeringens forslag som nævnt visse skridt i den rigtige retning.

Et andet skridt, som altså ikke er omfattet af dette forslag, er at skabe ens pension for alle i den forstand, at man, når det drejer sig om offentligt ansatte, ikke skal have det privilegium, at man får en særlig stor pension, det har jeg allerede været inde på.

Det langsigtede mål for os er at skabe en tryghedssikring med en fleksibel pensionsalder, en tryghedssikring, der omfatter både folke-, enke- og invalidepension, og som finansieres ved et fast bidrag over skattebilletten, således at de nuværende erhvervsaktive helt klart kommer til at betale for de nuværende pensionister, og således at regningen følger umiddelbart med. Hver gang man udeler flere penge, berettiget eller uberettiget, til pensionisterne, skal regningen i hvert fald øjeblikkelig følge med. Det kunne måske mindske noget af det overbud, som undertiden ses i denne sal, i øjeblikket på de to fløje.

Vi kan altså tilsige en positiv medvirken til væsentlige dele af de forslag, som regeringen her har fremsat, og vil gerne arbejde videre på dem.

Tyroll (VS):

De forslag, som regeringen her lægger frem, er efter dens eget udsagn forslag til første del af pensionsreformen. Der er derfor anledning til at forsøge at tyde, hvilke varsler der ligger i denne første del om, hvad der vil komme i de efterfølgende dele.

Hvad kendetegner denne opstart på pensionsreformen, som her ligger? Er den ikke klart udtryk for, at de svage stillede i dette kapitalistiske samfund skal have tiltrængte forbedringer? Er det de mange, der har knoklet et langt liv for en ussel løn og uden mulighed for ud af den ringe betaling at spare op til alderdommen, der skal have en tiltrængt forbedring med denne første del af pensionsreformen? Er det de mange, der under hårdt og dårligt lønnet arbejde har pådraget sig legemligt eller psykisk invaliderende skader? Er det dem, der skal have en tiltrængt fremgang i deres økonomiske forhold? Er det kort sagt dem, der er helt afhængige af det offentliges pensionsydelse, der med disse forslag fra regeringen får en

[Tyrol]

tiltrængt forbedring af deres vilkår? Er det en sådan social holdning, der præger regeringens forslag om anvendelsen af de første udbetalinger fra den sociale pensionsfond?

Svaret er nej. Den socialdemokratiske regering, som sidder for øjeblikket, påbegynder pensionsreformen med at give til dem, der har bedst mulighed for at supplere pensionen med ekstraindtægter, det være sig arbejdsindtægter eller profit.

Denne opstart varslers ikke godt for det, der måtte følge i den resterende del af pensionsreformen. Skulle der have været et socialt indhold i anvendelsen af de utilstrækkelige første udbetalinger fra den sociale pensionsfond, så skulle indholdet af regeringens lovforslag være gået i en helt anden retning. Pensionstillægsordningen skal i så tilfælde bevares og beløbet til pensionstillægget forøges. Så ville det være dem, der trænger mest, der ville få forbedringerne. Desuden må den gruppe, der modtager pensionstillægget, udvides med bl. a. dem, der får laveste invalidepension, m. fl.

Men regeringen gør altså på mange måder det modsatte i disse forslag. Regeringen lægger op til at afskaffe pensionstillægget ved at forhøje pensionernes grundbeløb med det fulde pensionstillæg. De pensionister, der i forvejen modtager det fulde pensionstillæg, får altså ikke noget ved denne ændring. Den eneste forskel vil være, at det samlede beløb nu hedder grundbeløb, hvor det før bestod af et grundbeløb og et pensionstillæg.

Men dermed er alt ikke sagt om det negative i regeringens forslag. De, der hidtil har modtaget det fulde pensionstillæg, er helt klart dem, der ikke har mulighed for at supplere deres pension gennem mindre arbejdsindtægter eller renteindtægter. Jeg vil med baggrund i de undersøgelser om udstødning af arbejdsmarkedet, som foreligger, vove at påstå, at regeringens forslag favoriserer alle andre end ufaglærte specialarbejdere, flerårige enkepensionister, invalidepensionister – især med laveste invalidepension – m. fl., alle grupper, som ikke har så nem adgang til at opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet i mindre eller større omfang, en adgang, som begrænses næsten totalt af den nuværende arbejdsløshedssituation.

Dernæst er regeringens forslag til indførelse af en indtægtsregulering af pensionen på grundlag af arbejdsindtægter for personer

over 67 år et helt kapitel for sig. Her graver socialdemokratiet forældede, reaktionære argumenter frem fra 1964. Heri fremsættes to målsætninger. For det første, at opsparringen til alderdommen skal fremmes, for det andet, at pensionisternes tilskyndelse til fortsat beskæftigelse skal fremmes. De støvede argumenter for en sådan ordning er for opsparringens vedkommende – jeg citerer fra side 7 i bemærkningerne til lovforslag nr. L 158:

»Hensynet til at fremme opsparringen taler for, at ikke alene pensionsopsparring, men også andre former for opsparring til alderdommen begunstiges gennem reglerne om beregning af folkepension«,
og for fortsat beskæftigelse:

»Særlig under de senere års høje beskæftigelsesniveau må det tillægges stor betydning, at fradragsreglerne ikke afholder personer over pensionsalderen og deres ægtefæller fra fortsat beskæftigelse.«

Nu skal det selvfølgelig huskes, at dette er fra 1964, hvor beskæftigelsessituationen så helt anderledes ud, end den gør nu. Men det får ikke regeringen til at vakle. På side 8 i bemærkningerne til lovforslag nr. L 158 siger den:

»Selv om den beskæftigelsesmæssige effekt formentlig er ringe, finder regeringen det socialt forsvarligt . . . «.

Ja, det står der vitterlig, at dette skulle være en socialt forsvarlig ordning. Der er åbenbart vidt forskellige holdninger til, hvad der kan opfattes som socialt rigtigt, fra socialdemokratiets side og fra venstresocialisternes side. Regeringen fastholder for arbejdsindkomster, at det er tabet af indtægt, der er begrundelse for den fulde folkepension og andre sociale ydelser. Det følger heraf, at opretholdes arbejdsindtægter over et vist niveau, så skal der ske nedsættelse af pensionen. Det er ikke et princip, vi direkte vender os imod i VS. Vi tolker det nok på en anden måde i vores eget forslag. Men når man så ser på den efterfølgende del, hvor det siges, at for dem, der har indtægter ved forrentning af kapital eller ved forskydning af anvendelsen af indtægter via opsparring, skal der ikke foretages reduktion i den fulde folkepension! Det skal være guleroden for dem, der er i stand til at spare op, og for kapitalisterne.

Dette lovforslag tilgodeser altså de besiddende og de velbjærgede i samfundet, og det

[Tyroll]

finder regeringen socialt. Formueindtægter medfører ikke en nedsættelse af pensionen, siger regeringen i bemærkningerne. Omvendt har pensionister over 67 år efter forslaget særlig interesse i, at størrelsen af arbejdsindtægten begrænses mest muligt, siger regeringen også i bemærkningerne. Det er dette, der skulle være det sociale indhold.

Yderligere beder socialministeren om bemyndigelse til navnlig at forhøje den tilladte forrentning af kapitalen i virksomheder, uden at det vurderes som indtægt for kapitalisten i forhold til reguleringen af pensionsudbetalingerne. Oven i købet bemyndigelse til at foretage ændringer til fordel for kapitalisterne. Det er altså også noget, der skal være indeholdt i det, man i givet fald skulle gennemføre her i tinget på pensionsreformområdet.

På baggrund af dette indhold i denne første del af pensionsreformen kan det være muligt at spå om, hvad den samlede reform vil komme til at indeholde. Man kan gøre sig sine tanker. De enkelte dele skal jo passe sammen, og derfor forekommer det ikke sandsynligt, at de næste dele vil bryde med de retningslinjer, som regeringen her har spillet ud med. Det vil selvfølgelig være af interesse for venstresocialisterne og vel nok også for andre her i salen at få at vide, om man tænker på at bryde med disse principper. Men foreløbig må vi sige, at denne første del ser vi fra VS' side med ængstelse på, da det ikke kan udelukkes, at der her er tale om et første skridt i retning af en indtægtsbestemt tillægspension efter en svensk model. Det har vi tidligere bemærket, og der er ikke med disse forslag fremkommet noget klart bud på, at det ikke er i den retning, man vil have udviklingen til at gå.

En model som den svenske betyder, at de urimelige, uretfærdige og uacceptable sociale skel skal fortsætte i alderdommen. De, der har måttet arbejde for usle lønninger, skal fortsat have usle vilkår i form af en ringere pension. De, der har nasset på arbejderklassen hele livet og levet overdådigt på arbejderklassens bekostning, bliver præmieret med en langt større pension i alderdommen end den, som arbejderklassen bliver budt. Alle elementerne til en sådan ordning er til stede i disse forslag fra regeringen, sådan som jeg har påvist det ved at citere forskellige ting fra bemærkningerne til lovforslaget. Opprio-

riteringen af opsparingen får først rigtig et omfang med en udvidet ATP-ordning, som kan levere dele af en fondsdannelse til gennemførelse af en ØD-fond, sådan som der har været fremsat tanker om fra den socialdemokratiske regering og fra socialdemokratiet i det hele taget. Det er de intentioner, vi har set. Det er altså et spørgsmål om, at man også på pensionsområdet skal betale til de investeringsmuligheder, som socialdemokratiet ser det som sin væsentligste opgave at varetage for derigennem at varetage kapitalejernes interesser og sørge for, at de kan få den investeringsvillige kapital.

Den tvungne opsparing med gulerødder til de velbjærgede skal altså være den vej, som man vil betrede. Det er en vej, som VS vil tage afstand fra. Derfor vil jeg allerede nu sige, at i den form, hvori lovforslag nr. L 158 med ophævelse af pensionstillægget ligger, da skal man ikke vente at få venstresocialisternes støtte til dette forslag. Det er vi blankt afvisende over for, med det indhold der er i det.

Vi må dog sige, at vi finder enkelte positive elementer i forslaget, f. eks. ordningen for samgifte, hvor der dog viser sig en målsætning i retning af at komme frem til det, der ligger i venstresocialisternes forslag og har ligget der i tre år, hvor man siger, at den enkelte må være et selvstændigt individ økonomisk set og altså have et fuldt beløb, samgifte såvel som ugifte.

Den anden større del af regeringens forslag udgøres af forslaget om boligydelse til pensionister. Over for dette forslag stiller vi os en hel del mere positivt. Dog må vi sige, at der også er ting i dette forslag, vi må tage forbehold over for. Det gælder f. eks. beregningen af boligudgiften for ejere og dermed den boligydelse, der skal gives til ejere. Det er et spørgsmål om, hvad der skal ydes lån til med sikkerhed i ejendommen, og hvad der skal ydes som tilskud. Her kan vi se, at der åbenbart ligger nogle tendenser til at bryde med tidligere principper og eksisterende lovgivning, hvorefter kommunerne har været pligtige at tilbyde en låneordning med sikkerhed i ejendommen til betaling af ejendomsskatter. Sådan som det ser ud for os, så indeholder dette boligforslag en ændring i denne praksis, således at man altså nu kan få tilskud til disse ejendomsskatter – med mulighed for privat kapitalisering og med mu-

[Tyroll]

lighed for, at det bliver efterfølgere af pensionisterne, som kommer til at lukrere godt på sådanne ordninger. Derfor vil vi gerne i udvalget se nærmere på disse bestemmelser, se, om det er muligt at få nogle ændringer gennemført på dette område. Der står i bemærkningerne til dette lovforslag, at man er indstillet på en sådan drøftelse fra regeringens side, og det ser vi selvfølgelig positivt på og vil gå positivt ind i i udvalget.

Den samlede virkning af de to væsentligste forslag fra regeringen er, at de bedrestillede bliver tilgodeset. Dette sigte er imod det forslag, som VS har fremsat, og derfor er vi selvfølgelig utilfreds med, at det er dette sigte, der er blevet det afgørende i regeringens udspil, og som altså bliver det afgørende forhandlingsgrundlag for gennemførelsen af den første del af pensionsreformen.

Men det er da prisværdigt, at det endelig her ved den tredje fremsættelse af venstresocialisternes forslag er lykkedes at få kommentarer fra socialministeren. Vi mente faktisk godt, det kunne være sket noget før, men vi er da tilfredse med endelig at kunne få nogle kommentarer med på vejen.

Jeg mærkede mig, at ministeren helt undlod at kommentere det væsentligste princip i vores forslag, princippet om indtægtsregulering af arbejdsudytighedsydelsen under hensyntagen til modtagerens samlede økonomiske situation – en indtægtsregulering, som jo i vores forslag går ud på, at denne arbejdsudytighedsydelse eller alderspensionsydelse skal være det maksimale dagpengebeløb for arbejdsløshedsunderstøttelsen, og at man derudover kan foretage en indtjening op til en faglært arbejders gennemsnit. Derved har man altså mulighed for at opnå en rimelig aflønning. Men heri er indeholdt, at i det øjeblik man overskrider en sådan indtjening, ja, så sker der en regulering i nedadgående retning af pensionen. Man bliver frataget pensionsydelsen, og dermed bliver der en ligestilling gennem en sådan regulering.

Jeg mærkede mig, at socialministeren altså ikke ville kommentere denne del. Dette lagt sammen med de udtalelser, jeg kom med om, at man kunne se, at alle elementerne til en ordning i retning af en svensk model ligger i de forslag, der er fremsat fra regeringens side, gør os unægtelig betænkelige. Derfor er jeg selvfølgelig nødsaget til igen at efterlyse en egentlig stillingtagen fra socialdemokrati-

ets side til dette punkt. Nu er der andre, der har været inde på, at der skulle være kraftige modsætninger i den socialdemokratiske gruppe, med hensyn til hvilken vej man skal betrede. Det ville dog være rart, om vi her ved indledningen af første fase af pensionsreformen var klar over, hvad det var for nogle linjer, man kunne forvente sig i de efterfølgende dele, som må passe til den første del, hvor varslerne altså er ret så dårlige.

Ministeren talte om drømmerier i VS' forslag og fik det næsten til at se ud, som om forslaget på det nærmeste ville komme til at koste en 40 mia kr. Det blev ganske vist i en sidebemærkning sagt, at så var der jo nok en del væsentlige beløb, der skulle trækkes fra. Her var det nok mere i overensstemmelse med sandheden – og i hvert fald i overensstemmelse med vores egne skøn – at nævne det beløb, som hr. Ib Christensen kom med, nemlig at det højst sandsynligt vil koste omkring 15 mia kr. Nu vel, vi er klar over, at det er et ret så stort beløb, der er tale om her. Derfor forestiller vi os sådan set heller ikke, at vi får alt serveret på et fad med det samme, men at man bl. a. kunne diskutere de målsætninger, som vores forslag er udtryk for, og som indebærer en klar stillingtagen til det spørgsmål, som man endnu ikke har kunnet få socialdemokratiets stillingtagen til, nemlig om det er den indtægtsbestemte tilægspension, der skal være vejen – altså den svenske model – eller om det i højere grad skal være en regulering af pensionsydelse, sådan som det er skitseret i VS' forslag. Jeg mener, det er påkrævet, at man snart kommer med en klar stillingtagen til, hvad det egentlig er, man vil med disse ordninger.

Det, der mest af alt gør, at der ikke er tale om drømmerier i vores forslag, er den meget alvorlige situation med kraftig udstødning fra arbejdsmarkedet. Også kommunisternes ordfører var inde på, og der er kommet forskellige undersøgelser – den seneste er altså Lone Scocozzas undersøgelse – som viser, at der virkelig er omfattende grupper, der udstødes af arbejdsmarkedet. Det skyldes, at lønarbejdet er genstand for løbende omfangsmæssige og indholdsmæssige ændringer, der resulterer i, at dele af arbejderklassen kommer til at stå uden muligheder for at sælge deres arbejdskraft. Det skyldes rationaliseringer med øget tempo og præcisionskrav, der sorterer arbejdskraften i anvendelig og

[Tyroll]

ikke anvendelig arbejdskraft for kapitalisterne. Det er disse tilstande, der bevirker, at VS finder det afgørende nødvendigt at sikre de medlemmer af lønarbejderklassen, der udstødes. Vi ville hellere forebygge gennem arbejdstyret bedriftssundhedstjeneste og arbejdsmiljø, men det er lidt svært at komme igen med herinde – specielt i forhold til de forslag, som socialdemokratiet ønsker at fremme.

De seneste bataljer omkring moratorieordningen for de langtidsledige, der stod for at falde for 26 ugers reglen, hvor regeringen valgte at kaste 1.000 familier ud i katastrofe, viser med al ønskelig tydelighed nødvendigheden af VS' forslag om en erhvervsudygtighedsydelse, hvorefter også personer, som er udstødt af arbejdsmarkedet, som ikke kan opnå arbejdsløshedsunderstøttelse, fordi de har været langtidsledige, folk, som går på syge- og ulykkesdagpenge, og folk, som er på forbigående hjælp efter bistandsloven, bliver dækket af en pensionsreform eller af det, vi kalder en erhvervsudygtighedsydelse.

Det er væsentlige forslag at få med, fordi det klart har vist sig, at man ikke er indstillet på at beskytte lønarbejdere, som bliver udstødt af produktionsprocessen for øjeblikket. Efter at man har bedt den enkelte lønarbejder om at betale omkostningerne, derved at han er nedslidt i produktionen, udnyttet på det groveste af kapitalisterne, ja, så kommer man og forlanger, at det er den enkelte, der skal betale. Og så er det os, der »drømmer«, når vi siger: nå ja, men hvis ikke man vil sikre imod den nedslidning på arbejdspladserne, så må man i det mindste have en sikring igennem det sociale pensionssystem og igennem denne erhvervsudygtighedsydelse. Derfor er der ikke tale om drømmerier; der er tale om en reel hensyntagen til de tilstande, der er i samfundet. Det ville være gavnligt, hvis de, der er til stede i denne sal, ville tage hensyn hertil, når de var i færd med at lovgive, og ikke snakke om, at de milliarder er drømmerier, for det er rent faktisk det, som enkeltindivider kommer til at betale i form af den invalidering, de er udsat for.

Vi er enige i, at vores forslag betyder en total omlægning af pensionssystemet med det indhold, som jeg her har skitseret. Men som sagt, vores forslag er udtryk for en langsigtet målsætning, og derfor er vi interesseret i, hvordan de enkelte lapperier passes ind i en

udvikling frem mod en gennemførelse af målsætningen. Skal vi medvirke til nogen lapperier i overensstemmelse med vores målsætning, så betyder det ikke afskaffelse af pensionstillægget i den øjeblikkelige situation, men en udbygning af det, således at det bliver de svagest stillede, der først og fremmest tilgodeses, og det var denne vej, som vi kunne tænke os at den socialdemokratiske regering burde betræde. Vi spørger os selv: hvorfor er det ikke denne vej, man har villet betræde? Er det stadig væk, fordi man vil indrette denne første del til at kunne passe godt ind i en opfølgende anden del af pensionsreformen, som baserer sig på den indtægtsbestemte tillægspension?

Jeg mangler at kommentere en hel del af de øvrige forslag, der er fremsat. Det kan jeg ikke nå i denne ombæring. Jeg vil komme igen og kommentere enkelte af de øvrige forslag. Vi har kommenteret flere af dem før, idet der er tale om genfremsættelser.

Lindinger (UP):

Det kan til tider være svært at opnå enighed i dette ting, men jeg er ret sikker på, at man i hvert fald i ét andet parti vil tilslutte sig det, når jeg siger, at den socialforsorg, vi har i Danmark – og som er genstand for beundring mange steder i verden – har socialdemokratiet en meget stor del af æren for.

Drejer det sig om at opnå fuldkommen enighed, så kan jeg vel højst forvente, at vi kan blive enige om, at vi alle sammen bliver ældre, og at vi alle sammen på et eller andet tidspunkt afslutter denne jordiske tilværelse. Når vi bliver ældre – og det bliver vi alle sammen hvert minut – er det meget rart, at man med tryghed kan tænke på, hvad der så vil ske. Jeg har jo kunnet konstatere, at dette land, som har mange gode hjerner, der prøver på at hjælpe landet, når det er i vanskeligheder, ikke har været i stand til bare at holde et gennemsnitstal på arbejdsløsheden, og det er måske, fordi der her og dér savnes lidt fantasi.

Jeg vil ikke være med til at kritisere vor socialforsorg, men jeg vil meget gerne tale lidt om dem, der hedder pensionister. Det burde jo være de borgere i landet, de erfarne, veltjente borgere, som skulle have den allerstørste bevågenhed, for det er dem, der i højere grad end andre er på vej til livets afslut-

[Lindinger]

ning, og dem kan man da ikke gøre nok for. Når jeg hører ordet pensionist, så synes jeg altid, det har en klang af noget, vi ikke rigtig kan være bekendt, og det er det, jeg egentlig vil sige lidt om. Jeg havde hellere set, at pensionister – i stedet for alle disse mærkværdigheder, man finder på af forskellige systemer – fik en ganske simpel, regulær borgerløn, som de gode, veltjente og erfarne borgere de er.

Vi er derfor nogle stykker fra det mindste parti i folketinget, som kan stå her, samtidig med at jeg holder gruppemøde, vi er nogle stykker, der trods alt omfatter – og det er ikke ligefrem min egen, jeg tænker på – nogle af landets bedste og højtuddannede økonomiske hjerner, der for tiden arbejder på, om ikke man kunne finde frem til et andet system. Det er lige lovlig tidligt at køre det frem her. Jeg har aldrig hørt til dem, der skyder alle kanoner af på én gang; det skal ligesom komme hen ad vejen. I hvert fald under tegnede nærer et udpræget ønske om, at man i dette land kunne nå frem til at give en borgerløn til vore veltjente – for nogles vedkommende udtjente, men meget erfarne – borgere, fra hvem vi i og for sig har arvet dette rige og skal give det videre til de unge.

Her kniber det, for vi byder ikke de unge det, vi skulle. Vi kunne i det mindste byde dem lige så gode vilkår, som vi byder dem, der ikke kan få arbejde. Det har jeg selv været med til at prøve at mildne på den bedst mulige måde.

Men jeg synes stadig væk, at vore erfarne og veltjente borgere – og nu bruger jeg det udtryk i stedet for pensionister – halter stærkt bagefter, og det er mit håb på et eller andet tidspunkt at kunne stå her og komme med et regulært forslag, der indfører begrebet borgerløn for denne del af vore medborgere, som bør have vor allerstørste bevågenhed efter at have tjent samfundet. I den anden ende bør de, der begynder livet og gerningen i samfundet, altså de unge, på samme vis have vor største bevågenhed.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Flere af ordførerne har nævnt spørgsmålet om, hvorledes gennemførelsen af pensionsreformen skal finansieres, og har peget på det rigtige forhold, at den omstændighed, at vi har en pensionsfond, hvortil der er sparet op,

jo ikke betyder, at ud fra et statsfinansiel og et samfundsøkonomisk synspunkt er dermed finansieringsproblemet afklaret. Det er helt givet, at når den del af pensionsreformen, der her er tale om, bliver gennemført, forhåbentlig med virkning fra 1. januar 1979, så betyder det, at der i den første periode bliver tale om udbetalinger fra det offentlige på en lille milliard kroner om året, og disse penge skal naturligvis skaffes. Det betyder en udpumpning af købekraft på en lille milliard kroner, og finansieringen heraf må afhænge af, hvorledes den samfundsøkonomiske situation er på det pågældende tidspunkt. Det må afhænge af, hvorledes udviklingsforløbet er i vores økonomi. Det må afhænge af, hvorledes det går med vores bruttonationalprodukts bevægelser. Forhåbentlig vil det vokse, således at det vil være muligt ud af det større bruttonationalprodukt, uden at det kommer til at føles smerteligt, at finansiere disse udgifter, men det er klart, de skal finansieres. De må finansieres, enten derved at man som følge af det voksende bruttonationalprodukt også får en voksende skatteindkomst, der så kan finansiere udgifterne. Eller de må finansieres ved at man disponerer på anden måde over det samlede produktresultat, som vi har til vort forbrug på det tidspunkt, der er tale om.

Det kan tænkes, at der er andre områder, hvor det kan blive nødvendigt at holde igen på udgiftsstigninger for at kunne klare denne udgiftsstigning. Det kan tænkes, det bliver nødvendigt at forøge statens indtægter for at klare denne udgiftsstigning.

Det afgørende er, at folketinget ved højtidelige beslutninger tidligere har forpligtet sig til at gennemføre denne reform. Vi har pålagt borgerne at foretage en indbetaling og dermed foretage en opsparing med dette formål for øje, og derfor kan folketinget ikke lade være med at leve op til denne forpligtelse. Vi må så i en samlet vurdering af, hvorledes vores samfundsøkonomiske stilling arter sig i 1979-80 og 1981 og videre fremefter, finde ud af, på hvilken måde den aktuelle finansiering af denne udgiftsforøgelse skal foregå.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne takke for de mange positive tilsagn, der har været i forbindelse med de 6

[Socialministeren]

lovforslag, regeringen har fremsat. Der har været mange positive bemærkninger. Der har selvfølgelig også været bemærkninger – som jeg skal vende tilbage til – af mere negativ art, men det er en samlet pakkelse, vi har lagt frem, og derfor er det klart, at det ikke alt sammen, hvis man skiller det ad i enkeltdele, forekommer at være den eneste rigtige løsning.

Jeg skal gøre nogle bemærkninger til de enkelte ordførere.

Hr. Albertsen spurgte, hvorfor vi ikke havde benyttet m²-størrelsen i stedet for værelsesantallet. Når vi har brugt værelsesantallet, så er det først og fremmest valgt, fordi det i dag er den eneste mulighed for at foretage beregninger over ordningen. Vi kender ikke tilstrækkeligt til boligernes areal. Vi har også valgt værelsesantallet, for vi anvender det i forbindelse med bolig sikringen. Det kan godt være, en arealgrænse ville give nogle mere retfærdige resultater, og at man måske skulle bruge den, men vi kan ikke bruge den, før der bliver mulighed for at skaffe oplysninger om boligernes areal. Det vil fremkomme, når vi får bygnings- og boligregisteret etableret.

Der blev også spurgt, hvordan vi vil forholde os f. eks. med hensyn til at yde hjælp til betaling af TV-licens. Her må vi administrativt fastsætte et beløb, hvis dette lovforslag går igennem og vi får indregnet pensionstillægget i grundbeløbet.

Omkring 78 dages reglen for syge og arbejdsløse sker der ikke nogen ændringer med disse forslag.

Med hensyn til de 67-årige, der har ventet med at modtage deres folkepension, til de bliver 70, og altså ligger i, om jeg så må sige en venteposition, er det sådan, at der er indføjet overgangsregler i lovforslaget, så ingen af disse vil blive dårligere stillet.

Jeg kan godt forstå, at hr. Jørgen Junior kun gik 3 år tilbage i tiden. Hvis han var gået lidt længere tilbage i tiden, så var han stødt på en periode, hvor hr. Glistrup sagde noget om, at folkepensionisterne end ikke skulle have stemmeret her i landet.

Der blev sagt en hel del om, at det var de bedst stillede, der ville få det hele ifølge regeringens forslag, men der var ikke ét eneste bevis for, at det var rigtigt. Det var bare et postulat som så mange andre af de ting, hr. Jørgen Junior kom med.

Jeg vil meget gerne bede mig fritaget for, at min mands pensionsforhold fremdrages her i folkettinget. Jeg inddrager ikke hr. Jørgen Juniors eventuelle kone i den debat, jeg fører om pensionerne. Jeg synes, vi skulle afholde os fra sådanne ting her i folkettinget.

Hr. Jørgen Junior mente ikke, der kunne skaffes parlamentarisk støtte til fremskridtspartiets forslag. Det tror jeg bestemt heller ikke, og det er ganske klart, for vi får aldrig, når vi diskuterer forslaget på denne måde, som vi gør det her i dag, at vide, hvor penge skal komme fra. Landets pensionister har børn og børnebørn, og jeg tror, at landets pensionister i dag er klar over, at det er dem, der kommer til at betale på den ene eller den anden måde. Det er de andre partier i folkettinget i alle tilfælde klar over, og derfor kommer der ingen parlamentarisk støtte eller flertal til at gennemføre forslag, som er utopi og kun har form af overbudspolitik.

Venstres ene ordfører, hr. Brøndlund Nielsen, kom med en større svada om boligpolitik. Jeg skal ikke gå i enkeltheder med, hvad vi skal lave boligpolitisk her i landet, men må jeg ikke ganske stille bemærke, at venstre har været med i boligpolitiske forlig, så jeg synes ikke, man uden videre bare kan køre løs med en boligpolitisk løsning, som man mener man har. Man må også tage ansvaret for den boligpolitik, der har været ført.

Jeg skal komme med en bemærkning til en enkelt ting, som hr. Brøndlund Nielsen sagde. Han mente, boligforbruget ville gå op. Ja men er det så forfærdelig dårligt, hvis det i enkelte tilfælde skulle betyde, at nogle fik en bedre bolig? Vi har alle her i folkettinget et ønske om, at pensionister får lejlighed til at blive så længe som muligt i deres eget hjem. Men det er nu svært at blive i eget hjem og have det særlig godt, hvis toiletet er beliggende i gården, hvis der ikke er varmt vand og man skal fyre op med petroleum. Var det ikke at ønske, at den pensionist eller det pensionistægtepar kunne flytte til en bedre bolig? Det tror jeg ville være plejehjemsforebyggende. Det er et ord, som bruges meget tit her i huset.

I al almindelighed er det vanskeligt at få pensionister til at flytte. De er – om man så må sige – konservative i deres boligforbrug, de vil gerne blive i det område, hvor de har boet hele deres liv, og det er der ikke noget at sige til. Men ved hjælp af denne ordning

[Socialministeren]

kan de mennesker, som saneres ud af deres lejligheder, fordi det er dårlige boliger, få lejlighed til at bo i samme område og flytte ind i det byggeri, der opføres i samme område.

Jeg synes nok, hr. Bertel Haarder i for høj grad overdrev virkningerne af at indtægtsregulere for de over 67-årige. Det drejer sig i dag om ca. 30.000 mennesker, og så kan man jo spørge: hvem er det, der holder ved med at tjene og få fuld indkomst? Ja, det er jo ikke de udslidte arbejdere, der bliver ved. Det er i meget høj grad folk, der sidder i lidt mere beskyttede stillinger, hvor man kan trappe en lille smule af. Det er både folk i det private erhvervsliv og tjenestemænd, og jeg tror, der ligger en stor psykologisk virkning i at sige, at disse mennesker ikke kan hæve fuld arbejds løn og fuld folkepension. Men jeg havde også indtryk af, at vi nok kunne tale om det; det var ikke en helt klar afvisning.

Hr. Bertel Haarder var inde på, at han frygtelig gerne ville vide noget om næste fase. Næste fase er jo to forskellige ting. Der er anden fase i udbetalingerne fra den sociale pensionsfond, og der er tredje fase i udbetalingerne fra den sociale pensionsfond. Her har vi ikke lagt os fast. Der kan ske nogle ting hen ad vejen, der gør, at den ene ordning, den ene forbedring må foretrækkes for den anden. Vi skal også vurdere, hvad boligydelsen vil komme til at koste i første fase. Derfor har vi ikke lagt os fast – det er også et svar til andre, der har været inde på denne del af sagen – på, hvad vi vil gøre i 1982 og 1985.

Det andet område, hr. Bertel Haarder gerne ville vide noget om, var: hvad sker der nu med hensyn til indførelse af en eventuel indtægtsafhængig tillægspension? Det er, ligesom om man fra venstres side gerne vil vende interessen mod, at regeringen vistnok kommer med et forslag om en indtægtsafhængig tillægspension. Jeg tror også, hr. Palle Simonsen var inde på spørgsmålet. Som jeg har sagt tidligere: vi har ikke lagt os fast på fremtidens pensionssystem, og jeg ønsker ikke at lægge mig fast på fremtidens pensionssystem i løbet af det kommende halve år. Jeg har sagt gentagne gange: det er befolkningen, der skal være med til at bestemme, hvordan dette system skal se ud. Det må foregå først og fremmest i diskussioner ude i

befolkningen, i foreninger og organisationer, hvor man ellers drøfter den slags ting. Vi vil ikke afklare vores holdning omkring det fremtidige pensionssystem af hensyn til venstre. Vi ønsker at afklare det under hensyntagen til befolkningen.

Hr. Palle Simonsen har jeg delvis svaret. Også han rejste spørgsmålet om, hvad der skal ske i anden og tredje fase af den sociale pensionsfonds udbetalinger. Det vil vi have lejlighed til at vurdere, når vi er kommet noget nærmere de år, hvor pengene skal forfalde.

Han stillede også spørgsmålet, om ikke forslagene ville gøre forståelsen for pensionisterne mindre. Det tror jeg ikke. Indregning af pensionstillægget er en forenkling, og selve boligydelsen til lejerne er også en betydelig forenkling i forhold til den nuværende boligsikring. Det er klart, at der for ejerne – hvor der er tale om et helt nyt forslag – vil være nogle nye ting, men for lejerne er det en ganske klar forenkling.

Jeg kunne godt lide at spørge hr. Palle Simonsen, hvor han har fra, at forslaget vil jage folk ud af beskæftigelse. Hvad er det for nogen, der vil blive jaget ud af beskæftigelsen? Jeg tror ikke, man foretrækker en folkepension fremfor en fuld indtjening. Det er altså stadig væk sådan, at det kun er 30.000 mennesker, det drejer sig om her i landet.

Jeg tror, der opstod en misforståelse hos hr. Palle Simonsen. Hvis det er sådan, at begge ægtefæller er pensionister og den ene af dem også har erhvervsarbejde, så mener hr. Palle Simonsen, at den anden kan miste noget af sin pension. Det kan vedkommende ikke; de betragtes som to enkeltstående individer, og det er kun, hvad man selv tjener, der har indflydelse på ens pension. Det er altså ikke så sort et forslag, som hr. Palle Simonsen gerne vil gøre det til. Det er tværtimod et meget stort skridt på vejen til, at folk kan have delvis arbejde og delvis pension, som det har været ønsket mange gange her i tinget at vi kunne gå ind for.

Også hr. Palle Simonsen ønskede, at vi skulle diskutere ATP- og ITP-modeller, og det har jeg svaret på.

Jeg vil gerne takke fru Yvonne Herlöv Andersen for det meget positive tilsagn, der kom fra centrum-demokraternes side.

Fru Lilli Gyldenkilde og også andre talte en del om de enlige pensionister, der nu bli-

[Socialministeren]

ver skuffede, hvis de ikke får del i boligydelsen – sådan forstod jeg det. Det gælder altså de enlige pensionister, som bor dårligt, kan man vel nok til en vis grad sige, men også dem, der bor i pensionistboliger i dag. De vil ikke få nogen forhøjelse af pensionen. I den forbindelse kan man spørge sig selv: hvordan ser det egentlig ud for andre lavindkomstgrupper? Er pensionisterne så dårligt stillede, som man siger? Hvis man ser på en pristalsfamilie, ja, så har en person i pristalsfamilien en månedlig udgift til beklædning og mad og drikkevarer på ca. 700 kr. Hvis vi tager en enlig pensionist, som betaler 15 pct. af sin husstandsindkomst eller sin pension til boligudgifter, ja, så har vedkommende faktisk betydelig mere til rådighed, end man har i pristalsfamilien. Jeg tror heller ikke, det er derfra de største krav kommer. Folk, der har rimelige husleje, finder, at de har nogenlunde rimelige levevilkår.

Det, man kan gøre for de enlige pensionister, som bor meget billigt, det er om muligt, som jeg nævnte i starten, at skaffe dem en bedre bolig, så de får en forbedring ad den vej. De har været bundet og bastet til at bo i den billige bolig, fordi det har været svært at flytte fra den. Nu kan de flytte til en bedre bolig og stadig væk kun betale 15 pct. af deres pension i huslejeudgifter.

Fru Tove Jørgensen ville påstå, at DKP var de eneste, der ville tilgodese dem, der boede i den ældre boligmasse. Med det svar, jeg gav til fru Lilli Gyldenkilde, vil jeg sige: ja men det gør vi også i regeringen. Vi vil bl. a. tilgodese dem på den måde, de får mulighed for at flytte ind i en bedre bolig, hvis de bor så dårligt, som nogle af dem gør.

De eksempler, fru Tove Jørgensen stiller op, er ikke realistiske. En almindelig 2 værelses bolig i socialt boligbyggeri koster ikke 2.000 kr. om måneden. Hvis vi tager en lejlighed på ca. 60 m², ja, så er huslejen omkring 15.000 kr. om året, og så skal pensionisten alene betale 15 pct. af sin pension eller sin husstandsindkomst i husleje; huslejen ligger jo under de 21.000 kr., som er maksimumsgrænsen, og får altså ikke nogen indflydelse på pensionistens huslejeudgifter.

Fru Grethe Philip ville også gerne have at vide, om jeg kunne gå ind for øgede bidrag til ATP-fonden, således at vi kunne tage lidt hul på fremtidens pensionssystem, og hvordan det kunne se ud. Her vil jeg godt svare

igen, at det er ting, som ligger ud i fremtiden. Regeringen har ikke taget nogen endelig stilling til det. Det er nogle overvejelser, der skal foretages i forbindelse med de diskussioner, der foregår ude i befolkningen.

Der blev også stillet det spørgsmål, om jeg har overvejet serviceydelse over for kontantydelse. Det har jeg faktisk gjort. Det havde været den letteste sag af verden at dele ca. 100 kr. ud om måneden til alle landets pensionister. Når jeg har taget boligydelsen ind som en ny ting, er det, fordi jeg har vurderet det sådan, at det var væsentligere at give til de pensionister, som virkelig havde brug for at få nogle penge, og det er de pensionister, som bor dyrest. Jeg er ikke gået videre ud i servicesystemet, men har gjort det klart for mig selv – og i øvrigt også for regeringen og socialdemokratiet – at vores største ulempe i dag er de for store forskelle, der er i huslejerne.

Fru Grethe Philip og andre var inde på, om regeringen nu omformer princippet om fuld folkepension. Fra flere sider betragter man den fulde folkepension som en velerhvervet ret, der ikke kan røres. Man taler om, at vi nu direkte vil straffe den pensionist, der fortsat ønsker at være erhvervsaktiv. Fra andre sider kritiseres vi for ikke at angribe den fulde folkepension tilstrækkelig stærkt; man ønsker, at vi også skal gribe ind over for pensionister med formueindtægt og anden pension ved siden af.

Først vil jeg gerne slå fast, at der i regeringens forslag ikke ligger nogen ophævelse af princippet om den fulde folkepension. Derimod har vi fundet det rimeligt at omforme dette princip, så det bedre stemmer med de principper, vi i øvrigt anvender inden for den sociale sikring. Jeg tænker her på princippet om, at den sociale ydelse har til formål at erstatte det indtægtstab, der kommer, når en person ikke længere er i arbejde. Alle finder dette princip rimeligt, når det gælder personer i den erhvervsaktive alder, og jeg har derfor svært ved at se, hvorfor samme princip ikke også skal gælde for personer, der har nået den normale folkepensionsalder.

I øvrigt har jeg en klar fornemmelse af, at mange finder det urimeligt, når det i dag kan lade sig gøre at have fuld løn og samtidig få fuld folkepension, som jeg sagde før. Jeg tror, der er fuld forståelse for, at de bedst

[Socialministeren]

stillede pensionister må afgive noget til fordel for de dårligere stillede grupper.

Samtidig vil jeg godt endnu en gang understrege, at vi ikke fra samfundets side skal presse pensionisterne til at holde op med at arbejde. Det har betydning for pensionisternes trivsel, hvis de opretholder en vis tilknytning til arbejdslivet. Men vi skal være realistiske og erkende, at der i den nuværende situation ikke er det store grundlag for direkte at tilskynde en person til at blive ved med at arbejde på fuld styrke, når han er blevet 67 år. Derfor mener jeg, at der er fundet en rimelig balance med forslaget om en arbejdsindtægt på 30.000 kr.

Til spørgsmålet om regulering for pensionsindtægter vil jeg godt sige, at vi ønsker at opretholde den tilskyndelse til opsparing, der blev lagt vægt på ved gennemførelsen af den fulde folkepension. Vi har derfor ikke foreslået en regulering for pensionsindtægter og heller ikke for formueindtægter, da disse indtægter forholdsvis let kan omsættes til pensionsindtægter. Den stilling, pensionsindtægter får efter forslaget, modsvares af, at der på længere sigt bør skabes mere ensartede vilkår med hensyn til supplerende pensionsdækning.

Som jeg nævnte under debatten i foråret om pensionsreformredegørelsen, er skattebeholdningen af de forskellige private pensionsordninger en stor del af forklaringen på disse ordningers udbredelse, og i modsætning til venstre er det socialdemokratiets opfattelse, at der bør føres en politik, der med rimeligt hensyn til opsparingen begrænser mulighederne for at sikre sig pensionsgoder på bekostning af andre skatteydere.

Fru Grethe Philip spurgte, hvorledes prioriteringsrækkefølgen var inden for det sociale system, og nævnte en lang række områder, bl. a. daginstitutioner, ungdomsydelse, barselshvile og også uddannelsesstøtte, og jeg tror der var flere. Jeg forstår sådan set godt, at fru Grethe Philip ønsker en prioritetsliste, men jeg forstår ikke, at det skal ske i forbindelse med udbetaling fra den sociale pensionsfond. Disse penge skal ydes til pensionisterne og kan ikke overflyttes til andre grupper. Forestillede man sig, at pensionisterne ikke fik disse penge – hvad regeringen absolut ikke gør; vi mener, de skal have dem – så ville man ikke automatisk kunne regne med,

at disse penge kunne overføres til andre grupper.

Ordføreren for retsforbundet, hr. Ib Christensen, udtrykte nogen betænkelighed ved boligydelsen, men hr. Ib Christensen sagde samtidig, at tryghed var noget af det væsentligste for pensionister i boligspørgsmål. Jeg har omtalt visse af tingene; saneringslejligheder kan blive erstattet af lejligheder i samme miljø, det er også et spørgsmål om tryghed. Hertil kommer et forhold, som ikke har været fremme i debatten i dag: hvis man mister sin ægtefælle, kan man blive boende i en lejlighed og stadig væk få boligydelse til en lejlighed på 3 værelser. Der sker altså ikke en nedsættelse af ydelsen, som det i dag er tilfældet med boligsikringen. Man kan stadig væk have den tryghed, at man kan blive i den lejlighed, hvor man har boet sammen som ægtefæller.

At ejergruppen er blevet inddraget vil også give tryghed. Der er mange ejere, der i dag er utrygge ved situationen: får vi råd til som pensionister fortsat at blive i vores bolig? Det skulle der være sket store afhjælpninger af i dette lovforslag.

Til ordføreren fra – hvad hedder det – erhvervspartiet skal jeg sige, at jeg er ganske enig i hans bemærkninger om socialdemokratiets store delagtighed i det nuværende gode sociale stade, vi har her i landet, men jeg vil også gerne understrege, at det bl. a. er de nuværende pensionister, der har været med til at opbygge det gode sociale stade, vi har.

Det er ganske let at splitte regeringens forslag op i enkeltheder og sige: det kan jeg tage, det kan jeg ikke tage, men jeg beder om, at man fortsat betragter det som en pakkeløsning, hvor der er taget rimelige hensyn til alle sider. Ser man på de forslag, der foreligger fra andre partier her i salen i dag, ja, så spænder de jo fra den ene yderlighed til den anden, og derfor er jeg stadig optimistisk med hensyn til at få store dele af regeringens forslag gennemført, idet jeg mener, at de allerede på en eller anden måde betegner et kompromis mellem de mange forslag, der er fremsat.

Formanden:

Vi går nu til anden omgang, hvor taletiden for ordførerne er indtil 10 minutter.

[Albertsen]

Albertsen (S):

Jeg synes, socialministeren kan være særdeles tilfreds med debattens forløb, og jeg vil gerne som ordfører for socialdemokratiet give udtryk for glæde over den holdning, der gennemgående har præget indlæggene. Så vidt jeg kunne regne og analysere og vurdere indlæggene, viste de, at der faktisk er et klart politisk flertal for de enkelte lovforslag, som er fremsat af regeringen. Jeg må samtidig sige, at jeg kunne ikke konstatere en lignende flertalskombination for noget af de forslag, som er fremkommet fra de forskellige oppositionspartier. Det giver selvfølgelig anledning til en vis tilfredshed for den, der er medansvarlig for, at disse lovforslag er fremkommet.

Jeg er også glad for, at vi fik den erklæring fra økonomiministeren, som vi fik. Den har formentlig beroliget mange og givet anledning til fornyede overvejelser hos dem, der gav udtryk for meget betydelige forbehold, hvad de økonomiske konsekvenser angår.

Jeg skal takke ministeren for de besvarelser, jeg fik på de spørgsmål, jeg stillede til hende. Jeg synes, de var afklarende og værdifulde. Jeg er meget glad for den åbenhed, der blev givet udtryk for med henblik på en eventuel anden beregningsmåde vedrørende boligudelsen, men jeg forstår, at det forudsætter, at teknikken på det tidspunkt er udviklet på en sådan måde, at man virkelig kan arbejde efter det andet system. Så længe man ikke har et sådant materiale, er det klart, at muligheden ikke er til stede.

Jeg skal komme med et par enkelte bemærkninger til de forskellige ordførere. Til fremskridtspartiets ordfører har jeg kun lyst til at sige, at nu er vi i øjeblikket i den situation, at man markerer sin holdning på den måde, man har gjort i dag. Det er analyseret på anden vis, også af ministeren. Vi kender den udvikling, der er foregået, lige fra dengang man som sagt ikke ville give pensionisterne stemmeret. Næste fase var, at man ville sende et beløb hver uge til dem. Nu er man altså havnet i noget helt tredje. Vi kan måske forvente nye udviklingstendenser, men vi kan åbenbart ikke vente ændret tone og holdning og arbejdsform fra hr. Jørgen Juniors side. Det giver – det har jeg også bemærket fra øvrige ordførere – en ulyst til at dis-

kutere med hr. Jørgen Junior, det må han så affinde sig med.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg følte virkelig en fantastisk sjælelig og psykologisk belastning ved at vide, at jeg næsten indirekte havde inspireret hr. Jørgen Junior til at gå ind i politik. Det er et grufuldt ansvar, han har givet mig i den anledning; det skal jeg altså forsøge at leve op til i fremtiden. Jeg kan til gengæld glæde mig over, at hr. Jørgen Junior har forladt den lokale valplads på Frederiksberg; så må jeg jo se at klare det på stedet.

Over for venstres to ordførere må jeg erkende, at jeg kunne ikke vurdere det på anden måde, end at der var en forskelligartet tone hos de to ordførere. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg i denne sag hellere vil holde mig til hr. Bertel Haarder, idet jeg synes, at hans vurdering af tingene var mere positiv. Jeg har altid haft et åbent – jeg vil ikke ligefrem sige kærligt – forhold til venstre, og ser dem gerne inddraget i det praktiske arbejde her i folketinget. Jeg synes, de har lidt smertelige tab ved at stille sig udenfor. Derfor håber jeg, at venstres holdning vil være i overensstemmelse med den positive tone, som prægede hr. Bertel Haarders indlæg, og ikke med hr. Brøndlund Nielsens meget negative vurderinger.

Nu kan nogle af de bemærkninger, som fremkom fra hr. Brøndlund Nielsen, jo nok undskyldes med, at han i lang tid har været meget stærkt engageret i europæiske forhold, og sygdom og andre ting har gjort det besværligt for ham at følge med i mange af de ting, der er foregået her i folketinget. Ved denne lejlighed har han afsløret sin manglende viden om de forlig, som venstre har indgået med regeringen og med andre partier om boligpolitikken. For hvis hr. Brøndlund Nielsen var vidende herom, så ville han selvfølgelig ikke stå og sige, at boligpolitikken har spillet fallit, den har haft frygtelige konsekvenser osv. Hver eneste gang der er stemt om disse ting siden 1966, da har venstres stemmer talt med. Jeg håber ikke, at den form, der her er anvendt fra hr. Brøndlund Nielsens side i dag, skal tages som udtryk for, at man vil vende tilbage til en fuldstændig negativ holdning over for et samarbejde om disse væsentlige ting.

Jeg skal gøre en bemærkning til hr. Bertel Haarder og også til andre, som var kritiske

[Albertsen]

over for forslaget om indtægtsregulering. Hr. Bertel Haarder var åben over for at se på spørgsmålet om at indtægtsregulere, når det drejer sig om erhvervsindtægter; jeg forstod denne åbning, og den erklærer jeg mig særdeles tilfreds med, men jeg vil gerne sige til hr. Bertel Haarder – og til andre, som tager afstand fra forslaget – det har andre partier i højere grad gjort, det gælder bl. a. hr. Palle Simonsen – at så må man samtidig fortælle, at når man tager afstand fra dette, så mangler der altså 290 mill. kr. i regnestykket. Uanset at jeg konstant havde en blyant i hånden og papiret klar, så noterede jeg ikke, at nogen kom med anvisninger på, hvordan man ellers ville skaffe de 290 mill. kr., eller anviste besparelser. Det beder jeg altså om at man tager med i betragtning, når man taler om disse ting.

Nogle har nærmest slået sig til ridder på – eller i det mindste forsøgt på at gøre det; hvorvidt det så er lykkedes for dem, det kan man jo altid diskutere – at sige: ja men der er altså ikke noget til den og den. Nej. Hvis man har forstået, hvad denne pakkelse egentlig går ud på, så vil man være klar over, at regeringen og socialdemokratiet har sagt: vi vil løse de mest akutte problemer på en række områder. Vi vil ikke vælge at give et eller andet fast beløb til alle 800.000, for vi synes, at problematikken om huslejudgifterne og boligudgifterne, samspillet mellem grundbeløb og pensionstillæg i relation til boligydelsen og pensionerne til ægtepar er de akutte problemer. Her anviser vi løsninger og kommer med forslag. Det er klart, at man kan ikke i samme åndedrag ofre bogstavelig talt alle pengene på disse ting og så sige: og derudover uddeler vi generelt. Man må vælge det ene eller det andet; man kan altså ikke få begge dele klaret. Regeringen har valgt at prioritere de akutte problemers løsning først, og det er en holdning og en indstilling, som socialdemokratiet ganske deler.

Fru Tove Jørgensen fra kommunisterne havde i sin visdom eller mangel på samme fundet ud af, at når vi diskuterer pensionsreform just nu, så var det nøje prioriteret fra regeringens og socialdemokratiets side, at det lige skulle falde på dette tidspunkt, for det var så forfærdelig hensigtsmæssigt i forbindelse med kommunevalget. Jeg ved næsten ikke, om jeg kan sige det, men når man virkelig tillægger andre mennesker så dårlige

hensigter, så afslører det nu mere om én selv end om dem, man tillægger disse dårlige hensigter. Tror fru Tove Jørgensen virkelig i fuldt alvor det, hun selv heroppefra har sagt, at vi i 1976 var enige om at udsætte afgørelsen herom til indeværende år, fordi der skulle være kommunevalg den 7. marts? Det kan fru Tove Jørgensen ikke i fuldt alvor tro. I så fald er fru Tove Jørgensen betydelig mere politisk naiv end selv det, der er standarden inden for hendes parti – og måske andre partier.

Med hensyn til spørgsmålet om aldersgrænsen er jeg ikke uenig i, at man her skal tilstræbe en regulering. Det gav jeg i øvrigt også udtryk for. Men når fru Tove Jørgensen stiller disse tal op over for hinanden og nævner aldersgrænsen her i Danmark og Norge og så sammenligner med andre lande, så glemmer fru Tove Jørgensen i samme åndedrag at gøre opmærksom på, at vi faktisk har forskelligartede aldersgrænser, 62 år reelt for langt de fleste kvinder og 67 år for mænd, og når man kigger på disse tal og man ser på antallet af pensionister og fordelingen mellem kvinder og mænd, så er der faktisk ikke megen reel difference mellem de lande, der har 65 generelt for både kvinder og mænd, og det, vi har her i landet. Dermed være ikke sagt, at vi ikke skal kigge på denne grænse og i givet fald også stille efter en ensartet aldersgrænse, men mig bekendt var hendes fortræffelige og fremragende forgænger som socialpolitisk ordfører for kommunisterne netop modstander af, at man skulle have en sådan ensartet aldersgrænse. Det ville da være nyttigt at få afklaret, om der er en konflikt mellem hendes forgænger på den plads og så hende selv.

Jeg glæder mig som sagt over debatten. Jeg tror, der er skabt et grundlag for en afklaring af de enkelte problemer, der er rejst, og samtidig synes jeg, debatten klart har vist, at der er et flertal for de forslag, der er fremsat af ministeren. Det er klart, at alle gode tanker inspireret fra de øvrige partier selvfølgelig indgår i de seriøse overvejelser. Vi kan forhåbentlig, forventelig gensidigt inspirere hinanden til måske at få et resultat, som er endnu bedre end det, der i øjeblikket er lagt på bordet.

Jørgen Junior (FP):

[Jørgen Junior]

Blot nogle få bemærkninger. Jeg synes, det var meget nyttigt at høre økonomiministeren. Jeg synes, det blev gjort ganske klart, at pengene reelt ikke er til stede. Der er egentlig ikke noget som helst at hente i den sociale pensionsfond. De skal skaffes gennem øgede skatter eller gennem en omfordeling. Det er en kendsgerning, og det må man altså prøve at leve med. Vi ønsker nogle kompenserende besparelser; det får vi nok ikke. Hvis vi ikke kan få det, så ønsker vi en omfordeling. Vi kan ikke gå med til forøgede skatter.

Man kan måske spørge, om det egentlig er rimeligt, at man nu har leget med denne sukkerklump og talt om den sociale pensionsfond, som om pengene lå her. Men sådan er altså realiteterne. Når pengene er stjålet, kunne man selvfølgelig godt straffe vagthunden, men det får man jo ikke noget ud af på nuværende tidspunkt.

Socialministeren kommer – nok i sin mangel på argumenter – med den ganske pudsig og interessante oplysning, at fremskridtspartiets forslag jo tidligere var, at folkepensionisterne ikke skulle have stemmeret. Jeg vil godt gøre det ganske klart, at det har fremskridtspartiet aldrig foreslået i dette folkeeting. Det er korrekt, at hr. Glistrup engang for mange år siden har nævnt noget i den retning som en mulighed. Der har aldrig været et sådant forslag. Det er naturligvis totalt uacceptabelt, og jeg synes egentlig, det er forholdsvis sørgeligt og billigt, at man må ty til den slags, der ikke er blevet foreslået, men jeg tager det som en bekræftelse på, at man ikke kan finde på andet at sige, og o.k., så er det vel egentlig en slags kompliment.

At ministeren ikke bryder sig om at diskutere forskellene på de pensioner, der findes for højere offentligt ansatte og ministre på den ene side kontra almindelige pensionistægtepar på den anden side, forstår jeg godt, for det må være meget ubehageligt at stå som den svages repræsentant og så i øvrigt have 5, 8 eller 10 gange så meget til sin rådighed. Det er en ubehagelig ting at blive konfronteret med, men det er nu altså blot en af de problemstillinger, som optager befolkningen, og som vi i hvert tilfælde i fremskridtspartiet ikke finder er acceptable. Vi mener, at der bør være en ens, en virkelig ens, skatteyderbetalt pension, underordnet om der er tale om en arbejdsmand eller en højtstående embedsmand.

Ministeren gentager også sit spørgsmål om, hvor pengene til fremskridtspartiets forslag skal komme fra, og siger, det er fuldstændig utopi. Det er ellers blevet sagt adskillige gange, og det er blevet vist adskillige gange under de forskellige finanslovdebatter: det drejer sig om ca. 1000 forslag. Ministeren forsøgte sig i sit første indlæg med at pege på nogle enkelte områder, hvor pengene ikke skulle komme fra, og prøvede at få det til at virke, som om de kom derfra. Det er korrekt, at pengene naturligvis skal komme fra børnene eller børnebørnene, som det blev sagt. Det er ikke noget, der falder ned fra himlen. Vi har klart og tydeligt påvist, hvor vi mener pengene skal komme fra, og vi mener altså, at der bør finde en omfordeling sted til fordel for pensionisterne, lad det være sagt ganske klart.

Hr. Albertsens sjælelige belastninger og i øvrigt selvglade bemærkninger, som kører lidt på tone og dens slags, må vel besvares med, at sandheden åbenbart er ilde hørt, men det er der jo ikke noget at gøre ved. Dette, at vi nu kommer med det tredje forslag i løbet af kortere tid, er jo også ganske symptomatisk. Det er korrekt, at vort forslag på et vist tidspunkt var baseret på, at der skulle udbetales pr. uge. Nu har vi for nogle år siden ændret det til, at vi finder, udbetaling pr. måned er korrekt. Jeg kan ikke rigtig se, det er nogen væsentlig ændring af forslaget, der skulle gøre det til et nyt forslag. Men det er altså hr. Albertsens vurdering, og det må vi bøje os for.

Jeg synes egentlig, det kedeligste, der har været i denne debat i dag, er den klargøring af, at socialdemokratiet ikke har en langsigtet politik og i hvert tilfælde ikke vil gøre os andre og befolkningen den tjeneste at oplyse om, hvad man har i sinde at gøre i de kommende år. Der ligger nogle modeller, der foreligger forskellige spørgsmål fra hr. Bertel Haarder, fra hr. Palle Simonsen osv. osv. Man vil ikke komme ind på det, men o.k., det er også væsentligt, at vi får forbedret forholdene en lille smule for pensionisterne hurtigst muligt, og dertil har jeg tilsagt fremskridtspartiets medvirken. Vi er indstillet på at være med til at stemme for de bevillinger, som er nødvendige for hurtigst muligt at få de bedst mulige vilkår frem for pensionisterne. Det har vi været i lang tid. Hidtil har vi kun manglet socialdemokratiet i, at der har

[Jørgen Junior]

været et flertal for det. Fremskridtspartiet er rede til at stemme for rimelige forbedringer. Vi vil gå ind i det grundige udvalgsarbejde, som nu bliver nødvendigt.

Brøndlund Nielsen (V):

I debatten har jeg hæftet mig ved, at økonomiministeren fremkom med nogle udtalelser, der jo klart viste, at det, der skal bruges og kan bruges på pensionsformål, er meget afhængigt af de økonomiske forhold, at det var usikkert, hvordan disse forhold ville være, og at vilkåret ville være, at pengene til disse formål skal hentes andre steder fra. Disse ting synes jeg vi fik klart understreget af økonomiministeren, og det mener jeg er meget virkelighedsnært.

Ikke mindst på baggrund af disse økonomiske kendsgerninger synes jeg såmænd, det var meget berettiget, at jeg beskæftigede mig en hel del med de boligpolitiske forhold, for netop på det boligpolitiske område har vi jo et ganske klart eksempel på, at der er grænser for, hvor meget man kan få for de økonomiske midler, der er til rådighed. Det kniber jo for øjeblikket vældig; på et tidspunkt, hvor renten for selv statsobligationer er 17 pct., bliver boligen selvfølgelig uhyre fordyret. Så det er såmænd meget begrundet, at vi også ganske nøje overvejer de økonomiske sider og de boligpolitiske sider af det, der her er foreslået.

Må jeg så lige kort sige til hr. Albertsen, der beskæftigede sig noget med mit indlæg, at jeg synes nok, det var et par mærkelige ting, hr. Albertsen fremhævede. Det ene var det europæiske forhold, der skulle have optaget mig. Ja, det er da rigtigt, og det er vist også rigtigt, at jeg har været medlem af Europa-Parlamentet længere, end hr. Albertsen har, men jeg tror næsten, jeg tør sige, at jeg ikke har spildt så megen tid dernede som det, der svarer til hr. Albertsens nuværende udfoldelse i en omegnskommune, hvis jeg endelig skal blive i samme tonefald. Men når hr. Albertsen så vil gøre gældende, at jeg har haft et brækket ben, og at det skulle have påvirket min indsats og forståelse af socialpolitiske sammenhænge, må jeg sige, at det forekommer mig at være lige så uvedkommende som fyrdirektørens forhold, som sociadministeren sagde i sit svar til hr. Jørgen

Junior. Så disse argumenter skal jeg ikke gå nærmere ind på.

Når det derimod siges, at venstre har været med i nogle boligforlig, er det da noget, vi vedkender os, og jeg har også brugt det udtryk: hvis man havde lyttet mere til venstre i disse forhandlinger. Uden at jeg nu skal rippe op i alt det, der er foregået ved boligforligene, kan jeg som et enkelt eksempel fremhæve ordningen med vurderingshusleje i 1966-forliget, en ordning, der i det kompromis, der jo altid må komme ud af den slags, endte med sådan nogenlunde at blive stillet på hovedet og derfor ikke kom til at yde det bidrag til frigørelse af boligmarkedet, som bl. a. kunne have lettet en række problemer, som man i dag søger at gøre noget ved.

Jeg kan altså stadig kun sige, at der er mangt og meget, der må behandles meget grundigt i udvalget, og det synes jeg også med al ønskelig tydelighed er fremgået af andre ordføreres udtalelser.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil bare til orientering for hr. Albertsen oplyse, at hr. Brøndlund Nielsen havde den utaknemmelige opgave, at skulle være ordfører vedrørende det forslag, som vi er stærkt betænkelige ved inden for venstre, fordi vi finder, at denne boligydelse er meget, meget bureaukratisk. Derimod skulle jeg være ordfører vedrørende nogle af de forslag, som vi selv har fremsat lignende forslag om, og selv om jeg udtrykte betænkelighed med hensyn til dette med indkomstaftapningen, var det helt rigtigt forstået både af ministeren og hr. Albertsen, at på det punkt indrømmer vi, at den indkomstaftapning, der foreslås nu, er bedre end den, vi har i dag, og dermed er der ikke lukket nogen døre på det punkt.

Jeg vil sige fru Grethe Philip tak for hendes klare forståelse og udlægning af venstres omredigerede og nyformulerede forslag vedrørende tjenestemandspensionerne. Jeg måtte igen konstatere, at de konservative er uenige med os i det synspunkt og stadig ikke ønsker, at tjenestemændene skal finansiere deres pensioner via pensionskasser. Jeg har egentlig lyst til at spørge hr. Palle Simonsen, om det også betyder, at han er imod punkt 3 i vort forslag, nemlig det punkt, der går ud

[Bertel Haarder]

på, at man skal have en fuldstændig fleksibilitet og bevægelighed på arbejdsmarkedet, sådan at også tjenestemænd uden unødigt skade skal kunne skifte job. Den målsætning, som for os var afgørende, og som var det, der fik os til at tage hele tjenestemandsproblemet op, vil jeg gerne høre om det konservative folkeparti deler, for det er det vigtigste punkt; det andet er jo mere et bogholderispørgsmål.

Jeg vil også tilslutte mig fru Grethe Philips ønske om at få alle regeringens forskellige sociale ønsker stillet op i en rækkefølge og et ønske om at se, hvordan budgetoverslagene i finansloven så kommer til at se ud i fremtiden. Man får nemt, hvis jeg må sige det lidt polemisk, den opfattelse, at regeringen i sin finanslov så at sige budgetterer med, at vi andre holder den på dydens vej, og at den derfor kan fremsætte alle mulige forslag og love alt muligt: hr. Tastesen kan love nogen noget, fru Ritt Bjerregaard nogle andre og hr. Albertsen nogle tredje, og så . . .

Formanden:

Det hedder undervisningsministeren, ikke Ritt Bjerregaard, og det hedder også hr. og fru; det glemmes ofte.

Bertel Haarder (V):

Undskyld. Dette blot for at understrege, at det altså somme tider kan være lidt utaknemmeligt for os andre at se, at man i aviser og andre steder siger, at nu er man rede til det, nu er man rede til det, men at der ikke er sat penge af til det, når vi får finanslovsforlaget. Det må man vist forstå vi siger noget om her fra talerstolen, og jeg synes ikke, økonomiministerens udlægning var til meget stor hjælp for os; så er det sagt.

Til allersidst vil jeg sige lidt om formen i disse lovforslag. Det er jo indviklede sager, og jeg synes, forslagene virker forholdsvis gennemtænkt – jeg vil ikke angribe indholdet i dem – men formen er utrolig upædagogisk og vanskelig tilgængelig, også meget mere end det er nødvendigt. Det kan forklares med langt enklere ord, hvis man tager fat på hver sag for sig og skriver en overskrift: her begynder et nyt kapitel, der handler om det. Selv om man så kommer til at gentage sig selv en enkelt gang, sker der ikke så meget ved det.

Lad mig også lige sige om denne nye opfindelse at lave sammenligning mellem den nugældende og den foreslåede lovgivning ved at skrive med stort og småt, sådan at bogstaverne oven i købet næsten er lige store, at det er noget, det er helt umuligt at operere med. Jeg må sidde og holde papiret langt væk fra mig for at kunne se, hvad der er med stort, og hvad der er med småt. Det vil jeg meget gerne have at vi hurtigst muligt får afskaffet. Det er svært nok endda.

Palle Simonsen (KF):

Jeg må konstatere, at hr. Albertsens optimisme faktisk er uden grænser. Hr. Albertsen har her for et øjeblik siden – sådan forstår jeg det – draget den konklusion, at der faktisk er flertal for de forslag, som regeringen har fremsat. Det turde nu nok være meget dristigt. Jeg må indrømme, at jeg har opfattet debatten sådan, at der hos partier, der udgør mere end et flertal her i folketinget, er megen modstand f. eks. imod forslaget om regulering i forhold til erhvervsindkomster og mod mange andre ting. Jeg tror nu nok, socialdemokratiet vil komme til at erkende, at der er mange ting, man må bøje af over for, men det er jo også vilkårene for et fornuftigt udvalgsarbejde.

Hr. Albertsen siger, at økonomiministerens redegørelse var beroligende. Det er, som man tager det. Økonomiministeren sagde ikke så meget, men imellem sætningerne stod der alligevel ret klart, at hvis ikke vores samfundsøkonomiske situation af andre grunde bedres, bliver regeringen nødsaget til at øge skatterne også på grundlag af udpumpningen af denne lille milliard kroner. Sådan må jeg forstå økonomiministerens redegørelse. Det er jo dog ret stærkt i modstrid med, hvad hr. Albertsen har fortalt gennem den senere tid bl. a. i et interview i går i Politiken, hvor hr. Albertsen sagde, at pensionisternes forbrug ikke er særlig valutakrævende. Det kan man nok føre en meget interessant diskussion om, men tilbage står bare, at økonomiministerens tale, om end den var en lille smule uklar, alligevel siger, at man ikke kommer uden om en skatteforhøjelse, hvis der i øvrigt ikke er bedring i den økonomiske situation. Det er altså de vilkår, vi kommer til at arbejde under, og det skal vi bare gøre os klart under udvalgsarbejdet.

[Palle Simonsen]

Økonomiministeren og socialministeren sagde, at folketinget jo er forpligtet til dette. Ja, det er folketinget selvsagt, indtil folketinget træffer en anden beslutning; det skal vi dog også gøre os klart. For 3 år siden traf man en beslutning om at udskyde udbetalingerne fra 1979 til 1979 på grund af den daværende økonomiske situation. Det er dog ikke anderledes, end at vi kan komme ud for forhold, der tilsiger, at vi kan være nødsaget til at ændre vort syn på disse ting.

Socialministeren sagde, at regeringen ikke var indstillet på at fortælle noget om, hvilke fremtidsholdninger den havde til et pensions-system. Hertil vil jeg sige, at vi heller ikke kræver, at socialministeren skal fortælle, hvilket pensionssystem man skal have om 5 eller 10 år – det har jeg selv givet udtryk for det faktisk er lidt urealistisk at diskutere – men det nytter jo ikke, at regeringen efter en eventuel gennemførelse af disse forslag i 1979 kommer med et forslag om f.eks. udbygning af ATP-fonden, eller at man allerede i løbet af nogle måneder kommer med et forslag om forøgelse af efterlønnen for de 62 til 67-årige. Det er disse nære ting, som regeringen selvfølgelig må have en klar holdning til, inden der bliver tale om en stillingtagen fra partierne som helhed til de forslag, der er fremsat.

Jeg sagde ikke, at pensionisterne behøvede at blive mere forvirrede af teknikken i forslagene: jeg er enig med socialministeren i, at de indeholder mange forenklinger, men det, som jeg sigtede til, er, at nogle får mindre end før, og andre får mere end før. Det er måske små udsving, men det kan på grund af nye beregningssystemer alt i alt bidrage til at skabe en utryghed, som ikke har været til sigtet, og som jeg mener vi skal være opmærksom på.

Til hr. Bertel Haarder skal jeg kun sige, at vi er da parat til at se på en større fleksibilitet omkring tjenestemandspensionssystemet, men ikke at røre ved det egentlige grundprincip. Det andet punkt, hr. Bertel Haarder nævner, nemlig muligheden for overgang fra staten til det private og tilbage igen, er vi da også parat til at se på.

Vi er da også parat til at se på hr. Albertsens udtalelse om, at hvis vi ikke ønsker nedslag i folkepensionen med baggrund i erhvervsindkomster, koster det nogle penge. Nu skal vi først blive enige om, hvor mange

penge vi kan bruge; når vi så er blevet enige om det, kan vi blive enige om, hvordan vi skal bruge dem. Hr. Albertsen ved udmærket godt, at der jo er plads inden for i hvert fald de 940 mill. kr., som der er tale om her, til at gennemføre vores forslag, og at vi derfor ikke af den grund behøver at anvise yderligere dækning.

Jeg ser frem til, at vi får et meget spændende udvalgsarbejde, for i modsætning til hr. Albertsen må jeg fastslå, at der er så vidt forskellige opfattelser i dette folketing, at det ikke bliver regeringens forslag, som de ligger på bordet i dag, der bliver gennemført. Hvad der kommer ud af det, vil udvalgsforhandlingerne vise.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er, at jeg ikke rigtig synes, vi kom ind på reguleringen efter erhvervsindtægterne, og det vil jeg gerne bore lidt i.

Reguleringen sættes i gang, når man når op på over godt 25.000 kr., og pensionen falder helt væk efter de 65.000 kr. i indtægt. Det hilste jeg velkommen, da jeg første gang var heroppe, fordi jeg synes, det er et udmærket system at gå frem efter. Men jeg kan ikke forstå, hvorfor man i de beløb kun regner med arbejdsindtægt. Vi er nogle stykker, der har efterlyst noget mere om det, og det vil jeg gøre én gang til.

For det andet vil jeg lige sige, at jeg nu ikke følte mig slået til ridder. Jeg skal måske ikke føle mig truffet af hr. Albertsens bemærkninger, for det er jo muligt, de ikke var møntet på mig. I alt fald talte jeg også lidt om, at de enlige ingenting får i denne pensionsreform. Jeg er da udmærket klar over, at man er nået frem til resultatet via nogle valgmuligheder, at man har haft en bestemt sum til rådighed. Det, jeg spurgte om i forbindelse med det, var, om man kunne løfte sløret en lille smule for, hvordan det fremtidig ville komme til at se ud. Det kan jeg forstå man meget nødig vil, fordi man ikke vil lægge sig fast på noget, så det skal jeg ikke bede om yderligere kommentarer til nu, men måske nok når vi kommer til udvalgsarbejdet.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg synes da, det er interessant, når økonomiministeren her kommer og fortæller, at

[Tove Jørgensen]

hvis vi skal have forøgede pensioner, skal det tages over skatterne. Men så forstår jeg ikke, at regeringen ikke er helt konsekvent og siger, at vi skal ophøre med at indbetale til den pensionsfond og bruge fondens renteafkast. Der er ingen, der skal komme og fortælle, at 19 mia kr. kun giver 940 mill. kr. i renteafkast. Det gør de jo ikke. Vi ved, det kun er en lille restrente, der kommer til udbetaling, og at resten bruges til at opbygge fonden med. Vi ved fra et svar til fru Karen Thurøe Hansen fra socialministeren den 6. oktober 1976, at der ud over renteafkastet fra de fondsmidler, der er anbragt i obligationer er yderligere penge – i alt bliver det 3 mia kr. – til rådighed til at forbedre pensionerne med, til at forbedre de nuværende pensionisters forhold for, og det kan ske nu. Det er det, man skal holde sig for øje.

Til den nuværende borgmesterkandidat i Frederiksberg kommune skal jeg sige angående tilfældigheden af fremstillingen, at det sikkert er helt tilfældigt.

Hvad angår det spørgsmål, der blev stillet med hensyn til min forgængers opfattelse af pensionsalderen, kan jeg oplyse hr. Albertsen, at vi er ganske enige. Jeg har talt med fru Hanne Reintoft om sagen, og hun er meget optaget af problemerne med hensyn til de nedslidte arbejdere og mener, at det i hvert fald skal tages op. Men det forudsætter naturligvis en forhøjelse af pensionerne i det hele taget. Det er fru Hanne Reintoft og vi andre i DKP ganske enige om.

Jeg må konstatere her i dag, at der faktisk er et flertal, vel at mærke forudsat at socialdemokratiet vil være med, for indførelse af indtægtsbegrænset folkepension, både hvad angår arbejdsindtægter og kapitalindtægter. Både centrum-demokraterne og retsforbundet har støttet det. DKP, SF og VS har støttet det hele tiden. Det vil sige, at hvis socialdemokratiet vil, kan der gennemføres en indtægtsbegrænsning af folkepensionen, og provenuet kan bruges til forbedringer for pensionister med de laveste indkomster.

Jeg er helt enig med hr. Ib Christensen i det, han trak frem angående den almindelige boligpolitik og de nuværende problemer for pensionisterne, men alligevel mener vi fra DKPs side, at det er nødvendigt at tage højde for dem, fordi vi står i problemerne nu, og derfor må der findes en løsning. Der vil jeg godt igen komme lidt ind på DKPs bolig-

forslag. Både ministeren og fru Inge Krogh var inde på, at pensionisterne sjældent ønsker at flytte. Nej, men det er jo heller ikke det, vores forslag tilsigter. Det tilsigter, at pensionister ikke tvinges til at blive boende, hvis de ikke ønsker det. Det vil sige, at der også skal betales fraflytningsudgifter for de pensionister, der ønsker at flytte.

Jeg vil lige fremhæve, at kommunisternes forslag ikke blot har en rumgrænse, men også en arealgrænse og således er betydelig mere fleksibelt end regeringens. Samtidig tager det højde for de stigende huslejer såvel i nybyggeriet som i de moderniserede boliger. Det er det, vi har kritiseret regeringens forslag for ikke at gøre. Vi kan bare nævne et byggeri som i Murggade, det er betydeligt dyrere end maksimumsgrænsen for ydelse på 913 kr. om måneden. Resten skal pensionisten altså selv betale. Det bliver f.eks. for en enlig med en ca. 1.500 kr. i husleje rundt regnet 30 pct., og af overskud til alt andet bliver der 1.260 kr. om måneden. Det finder vi ikke acceptabelt.

Vi mener heller ikke, det kan vente til januar 1979. Det er nu, der er ganske presserende problemer. Derfor bliver man nødt til at fremskynde dette. Hvis tilskyndelsen til boligskitf ikke skal være en illusion, må man betale ikke blot indflytning, som man gør i øjeblikket, men også fraflytning fra og reparationer i den tidligere lejlighed. Det er også nødvendigt at sikre en kvota, hvis der skal være det tilbud, som ministeren siger, nemlig at de, der bor i den dårlige boligmasse, skal kunne flytte ind i andre boliger. Herefter vil jeg kort komme ind på de øvrige forslag, som jeg ikke nåede i den første del. Hvad angår fremskridtspartiets forslag om underretningspligt, er vi ganske enige. Vi er også enige i, at der skal ske en stigning af pensionerne, men vi er ikke enige i, at den skal gives alle; der må indtægtsbegrænsning på, som vi har sagt før.

Hvad angår det radikale forslag, er vi enige i en nedsættelse af aldersgrænsen. Vi mener, som jeg har nævnt tidligere, at det må være meget afhængigt af den indtægt, man tilbyder pensionisterne, men vi mener absolut, der er behov for at kigge på aldersgrænsen, sådan som den er i øjeblikket.

Venstres forslag går ud på en ikke-indtægtsbestemt pension. Det kan vi ikke gå ind på. Vi er derimod enige med dem i, der

[Tove Jørgensen]

skal være ens pension til ægtefæller og enlige, men vi er imod afskaffelsen af tjenestemandspensionerne. Det har vi også redegjort for tidligere.

VSernes forslag har vi tidligere kommenteret. Vi er enige i nedsættelsen af pensionsalderen og forhøjelse af ydelserne, og vi er enige i, at pensionen skal ydes uanset civilstand. Men hensynet til invalidepensionisterne synes vi ikke er tilgodeset nok i VS' forslag, fordi det stadig væk er dyrere at være syg end at være rask.

Til slut kan det siges, at spørgsmålet om pensionernes forbedring er et spørgsmål om politisk vilje og menneskelig velanstændighed, det kan ikke være andet. Der er nok grund til at spørge, hvad det i det hele taget er, vi foretager os i vores samfund i dag. Vi holder ældre i arbejde ud over den alder, hvor de ønsker at fortsætte, i hvert fald på fuld tid, og hvis vi gør, som socialdemokratiet vil, gennemfører vi deltid ved tvang.

Det vil DKP ikke. Vi vil gøre det attraktivt at gå på pension ved at gøre indkomsten rimelig, men samtidig ikke ignorere, at vi i øjeblikket nedslider folk i den erhvervsaktive alder, så de må pensioneres for tidligt. Det er på lang sigt en dårlig politik ikke at gøre noget ved arbejdsmiljøet og derved øge den gruppe af mennesker, der skal modtage pension.

Sidst, men ikke mindst, forringer vi vores unges uddannelsesvilkår både teoretisk og sandelig også med hensyn til erhvervs erfaring. Man får nu engang ikke erhvervs erfaring ved at gå arbejdsløs. Med andre ord giver vi ikke nutidens erhvervsaktive, der skal ernære de kommende folkepensionister, tilstrækkelige muligheder for at gennemføre uddannelse på det høje niveau, som er landets største sikkerhedsfaktor i fremtiden. Det er en befolkningspolitik, der ikke kan være holdbar på længere sigt.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Som jeg sagde meget tidligere på dagen, er centrum-demokraterne overvejende positive, men der er visse ting, som vi ligesom satte et lille udråbstegn ved. Til fru Tove Jørgensen vil jeg sige, at vi ikke har lagt os endeligt fast på spørgsmålet, om pensionen skal falde bort, når man har så og så stor en optjening; det er et meget principielt politisk spørgsmål.

Ligeledes var vi meget interesserede i en uddybning af forholdene for ejerne og den rente, der blev fordoblet for dem, der har lex Erhard i dag, altså op til 12 pct. nu, modsat 6 pct. før.

Ligeledes satte vi spørgsmålstegn ved, som også tidligere ordførere har gjort, om det skal være antallet af værelser eller kvadratmeterprisen, der skulle være afgørende, ligesom vi mente, at det måtte pålægges kommunen at skaffe en anden lejlighed til folk fra den ældre boligmasse, for det er overmåde svært, f.eks. i det indre København, at skaffe sig en anden lejlighed. Det hele er, som det er fremgået i dag, nærmest blevet en principdebat om, hvad vi skal prioritere højest inden for hele det sociale område. Det vil vi da også gerne være med til, men som forslagene ligger på bordet i dag som en pakkedøsnings, ser det jo overvejende ud til, at der kan blive enighed om de fleste af tingene. Der har været mange gode tilbud i løbet af dagen, som vi må kunne indarbejde og se, hvad vi vil satse mest på: om vi skal bruge så og så mange af vores penge specielt til pensionistområdet, eller om vi skal prioritere et andet område højest. Men jeg tror stadig væk ikke på, at det økonomisk vil blive så stor en belastning, som nogen har advaret om. Som sagt mener jeg, man skal bruge det til øjeblikkelige forbrugsgoder hos den enkelte pensionist. Til sidst vil jeg fastslå, at vi ikke ønsker at pille ved tjenestemændenes pensioner nu, det vil vi stærkt fraråde.

Grethe Philip (RV):

Hr. Bertel Haarder sluttede sit andet indlæg her i dag med et lille hjertesuk over typografien. Det vil jeg gerne slutte mig til. Jeg var faktisk i en åbenbart endnu vanskeligere stilling end hr. Bertel Haarder, som havde svært ved at skelne mellem stort og småt: jeg havde svært ved overhovedet at læse det, der var småt. Jeg vil meget henstille til socialministeren, at hun træder i forbindelse med budgetministeren, som åbenbart har lagt nogle regler for, hvor stor typografien skal være. Det er aldeles urimeligt, at folk med et almindeligt syn har svært ved at læse, hvad lovforslag og deres bemærkninger overhovedet går ud på.

Lad os herefter komme over til trods alt vigtigere problemer. Hr. Albertsen sagde i sit

[Grethe Philip]

første indlæg noget om, at der var økonomer, der havde vist panderynker ved tanken om de samfundsøkonomiske konsekvenser af de forslag, som er fremme her. Jeg synes nok, at det er en noget letfærdig måde at komme om ved den meget alvorlige problematik, der ligger i, hvordan nogle store forslag, der indebærer udgifter til 940 mill. kr., kommer til at virke på hele vores økonomi og på fordelingen af goder imellem borgerne. Jeg beder hr. Albertsen erindre sig de ord, som økonomiministeren kom med, og som i øvrigt lå ganske på linje med det, jeg henviste til, som hr. Rold Andersen tidligere har sagt, nemlig at når disse ting skal finansieres, er der i realiteten kun to måder at gøre det på, enten ved hjælp af øgede skatter eller ved tilbageholdenhed på andre områder. Jeg indfortolkede i tilbageholdenhed også, at der kunne blive tale om nedsættelse i forhold til det nugældende på andre områder.

Så havde økonomiministeren ganske vist et lille halmstrå at klynge sig til, som var en tredje mulighed, nemlig en forøgelse af bruttonationalproduktet, og det er selvfølgelig noget, der er rart at høre på, for så var man ude af de andre vanskeligheder. Men sagen er jo den, at vi alle sammen udmærket godt ved, at kommer der overhovedet nogen forøgelse af bruttonationalproduktet, så bliver det i hvert fald ganske overordentlig begrænset. Vi ved også alle sammen, at der allerede er lagt beslag på en del af dette forøgede bruttonationalprodukt, også til de gamle, ganske enkelt i konsekvens af, at antallet af gamle stiger. Det var det, jeg bl. a. prøvede at vise ved at sige, at vi må forvente betydelige procentvise stigninger til plejehjem, hjemmehjælpere og beskyttede boliger i fremtiden. Det er bl. a. forårsaget af, at antallet af pensionister stiger, og det vil sige, at vi har øgede udgifter til pensionister, også selv om vi overhovedet ikke satte niveauet op for den enkelte.

Hertil kommer så hele spørgsmålet om prioritering i forhold til andre sociale grupper, og da synes jeg også nok, at socialministeren kom meget let om ved denne problemstilling med en henvisning til, at hvis man f. eks. ikke brugte alle 940 mill. kr. til pensionisterne, var der ingen garanti for, at det ville blive til fordel for andre af disse sociale områder, som jeg var inde på, altså ikke mindst

områder, der har tilknytning til kvinder, gravide, kvinder, der lige har født, småbørn osv.

Vi har gang på gang hørt herinde, at ministeren var positiv over for disse ting. Der er blevet henvist til, at man afventede børnekommissionens beretning eller betænkning, hvad det nu måtte blive. Men hvad kan det alt sammen hjælpe, hvis socialministeren på dette tidspunkt blokerer for udvidelser på de andre punkter ved at sige: ja men nu i denne omgang giver vi så og så mange penge ud specielt til pensionisterne?

Jeg vil gerne have understreget én gang til, at jeg og det radikale venstre ser det som en påtrængende nødvendighed, at der sker visse forbedringer for pensionisterne. Det må der ikke være nogen som helst tvivl om. Men hvor højt vi skal gå op, hvor stort beløbet skal være, må dog afpasses efter, hvilke andre meget nødvendige ønsker vi har på det sociale område, og da ser jeg nu for mig til min store beklagelse, at disse tanker om forbedringer, specielt omkring familier med småbørn, fortoner sig langt ud i fremtiden. Der er ikke sat noget af på BO-tallene. Vi har allerede hørt, at selv de forslag, der er fremme her, betyder enten øgede skatter eller nedskæringer andre steder, og så kan jeg slet ikke se, hvordan der kan blive mulighed for det. Jeg beklager det overordentligt.

Socialministeren sagde, at der ikke fra regeringens side var taget stilling til den fremtidige pensionsreform. Det synes jeg er kedeligt. Jeg havde netop forsøgt ligesom at strække en hånd frem og sige, at man havde måske netop en mulighed for bedre forhold, større forbedringer for de nuværende pensionister, hvis vi koblede det sammen med en pensionsordning for fremtidige pensionister, altså noget, vi så frem til. Jeg ville for mit vedkommende navnlig tænke på større indbetalinger til ATP-ordningen. Gjorde vi det, ville der være basis for bedre udbetalinger, bedre forhold for pensionisterne, uden at det ville få disse uheldige samfundsøkonomiske virkninger. Jeg beklager altså, hvis man fra regeringens side helt vil skulle ud fra hinanden overvejelserne omkring de nuværende pensionisters forhold og de fremtidige pensionisters forhold.

Og så til slut blot dette: ministeren sagde, at der var ikke tale om, at man ophævede princippet om den fulde folkepension, selv om man nu indførte nye regler om aftrap-

[Grethe Philip]

ning af folkepensionen, når pensionister havde indkomster over et vist beløb. Dertil er vist ikke andet at sige, end at det er nu da en meget platonisk tilslutning, man så har til princippet om den fulde folkepension, når man netop nu med nogle forslag fraviger det yderligere.

Ib Christensen (DR):

Jeg synes, hr. Palle Simonsen slap noget nemt om ved sit svar til hr. Albertsen. For det første kan det konstateres ved hr. Bertel Haarders udtalelser, at venstre er til at tale med med hensyn til nedslag for folk, der har arbejdsindkomster ud over et vist beløb. For det andet blev det stadig stående i luften: hvad med de 290 mill kr., som staten vil miste, hvis man skulle give den fulde folkepension også til folk, der har fuld arbejdsindkomst? Der blev svaret, at de kunne tages inden for de 940 mill kr.; der er plads nok. Ja men hvad er det så, der skal bortfalde? Er det boligydelsen, eller hvad er det, der skal bortfalde? Det synes jeg var lidt for letfærdigt sagt. Vores kritik går på, at man sondrer mellem kapital- og pensionsindtægter på den ene side og arbejdsindkomster på den anden side. Det finder vi er asocialt og uholdbart.

Jeg vil derfor gerne spørge socialministeren, om hun kan give nogle oplysninger om, hvad det ville give i merprovenu, såfremt man tilsvarende som for arbejdsindkomster laver nedslag i pensioner, når det drejer sig om kapitalindkomster og pensionsindtægter, man har ud over folkepensionen.

Til socialministeren vil jeg i øvrigt sige, at jeg da i mit første indlæg påskønnede denne boligydelse, for så vidt som den kan forøge pensionisternes tryghed, men min kritik gik i og for sig dels på, at man gerne skal give boligydelsen en sådan udformning, at den ikke kapitaliseres i form af højere ejendomspriser, dels og især på, at jeg synes, ministeren og socialdemokratiet for stærkt betoner værdien i, at pensionister kan komme til at sidde i moderne lejligheder, og for stærkt betonedede sanerings siden. Det er jo ikke det, der er aktuelt eller typisk for pensionisterne undtagen i København, der har et stort og forsømt saneringsproblem. Men det, der er typisk for pensionisterne ude omkring i landet, er, at de gerne vil blive i deres nuværende bolig, ejerbolig eller lejlighed og ikke har

noget større ønske om eller behov for en modernisering eller at blive saneret ud.

Endelig vil jeg gerne sige, at ministeren altså bekræftede, at det stadig væk er socialdemokratiets og vel regeringens mål at arbejde for mere ensartede vilkår for pensionsdækning ud over folkepensionen. Det vil med andre ord sige, at planerne om en ITP-ordning eller en udvidet ATP-ordning på ingen måde er skrinlagt. Det foruroliger os lidt, for det betyder i og for sig, at man vil socialisere alt det, folk i dag betaler til ud over deres pensionsbidrag på skattebilletten, altså alt hvad de betaler til af private pensionsordninger osv. Man vil i og for sig have, at det skal ind i offentlig regie med ensartede vilkår enten gennem en udvidet ATP-ordning eller en ITP-ordning. Det er, sådan må jeg opfatte ministeren, et mål, man opretholder. Det foruroliger os, fordi vi mener, at det bør være sådan, at folkepensionen skal være ordentlig og dækkende, ikke mindst for dem, der kun har folkepensionen at leve af, men at folk derudover selv bør bestemme, om de vil, og hvis de vil, da hvordan, sikre sig ud over folkepensionen. Hvis vi oven i købet laver en udvidet ATP-ordning eller en ITP-ordning, ved vi, at det går, som det er gået her, at ministeren må komme med noget, der kaldes en pensionsreform, men som i væsentligt omfang er en dækning af helt øjeblikkelige behov, og som, som også påpeget af fru Grethe Philip, i og for sig er et skridt væk fra princippet om den fulde folkepension. Det gør man, fordi man er nødt til det. Hvor meget større krav vil det så ikke stille til skatteyderne, hvis man skulle lave en ATP- og ITP-ordning? Vi fik jo bekræftet af økonomiministeren, at der ingen penge er, men at man skal ud og hente dem igen af statsfiansielle og samfundsøkonomiske grunde, og derfor er jeg betænkelig ved dette.

Men for så vidt angår de forslag, der ligger her på bordet, er vi meget parate til at forhandle positivt om dem med forbehold af den kritik, jeg her har leveret på enkelte områder.

Tyroll (VS):

Jeg må ligesom andre ordførere beklage, at der ikke ligger nogen klar målsætning fra socialdemokratiets side med hensyn til den videre færd med en pensionsreform, og at

[Tyroll]

det vil være noget i retning af et halvt år i hvert fald, før man kan få noget sådant at vide. Men det kan være, at vi ikke er færdige med behandlingen af disse forslag, før det halve år, som socialministeren omtalte det, er gået, og så kan det være, at vi til den tid kan tage det med ind i drøftelserne om forslagene.

Men så er det, man spørger sig selv: hvad er så målsætningen med de forslag, som socialdemokratiet er kommet med her? Hvor er det, man vil hen? Jeg forstod på hr. Albertsen, at det var nogle akutte problemer, der skulle løses, sådan blev det sagt. Men hvad er det for akutte problemer? Er det akutte problemer som følge af den helt vilde boligpolitik, der har været ført fra socialdemokratiets side i samarbejde med borgerlige partier, der skal lempes på? Og er det, fordi den fremtidige løsning på boligområdet skal være en fortsat ejerlejlighedsudstyknings? Er det derfor, man skal have disse boligydelse på ejerområdet også, eller hvad er det, der er de akutte problemer? Åbenbart er der heller ikke nogen klar målsætning med hensyn til størrelsen af de beløb osv., man bør modtage. Tværtimod får vi at vide, når vi er nogle stykker, der korrekt påviser, at der er nogle, der simpelt hen ikke får mere, nemlig dem, der hidtil har fået det fulde pensionstillæg, de får det bare indregnet i grundbeløbet, at man på det nærmeste har stået her og slået sig til ridder, fordi man gør opmærksom på et problem, som vitterlig er til stede, uden at der fra hr. Albertsens side kom nogen som helst bemærkninger om, hvorfor man har haft netop den målsætning fra socialdemokratiets side, at der er en gruppe, der overhovedet ikke får noget ved denne ydelse.

Efterhånden er det ved at blive ret flydende med hensyn til, hvilke målsætninger der skal ligge bag ved de ydelser, som man fastsætter for pensionernes vedkommende. Jeg kunne da godt tænke mig efterhånden at spørge: ja men hvad er grundlaget for de ydelser, der bliver givet for øjeblikket? Hvad er det for en målestok, man har tænkt sig at anvende? Er det en eller anden bestemt andel af en specialarbejders løn eller en faglært arbejders løn eller hvad? Hvad er overhovedet målsætningerne fra socialdemokratiets side? Hvad er det, man vil diskutere ude blandt befolkningen i løbet af denne halvårsperiode, når man ikke kommer med no-

gen form for målsætning overhovedet for det arbejde, der skal gennemføres her?

Det er med nogen undren, vi fra VS' side lytter til de bemærkninger, der bliver fremsat, og vi undrer os over, at det ikke er muligt at få nogen som helst form for målsætning frem. Men jeg vil da godt sige, at vi skal gerne anbefale vores eget forslag, tage det med ud på arbejdspladserne osv., tage det med ind i diskussionerne dér. Så vidt jeg kan registrere, er det sådan, at der her i salen, hvis socialdemokratiet vil det, kunne etableres et flertal for sådan en indtægtsreguleret pensionsordning à la det, som er foreslået i VS' forslag. Det ville være prisværdigt, om man på et eller andet tidspunkt også sagde, at hvis det var det, man ville ude på arbejdspladserne og i boligområdet osv., så var man indstillet på at gå ind i sådan nogle forhandlinger og indstillet på, at det kunne være den løsning, der skulle nyde fremme.

Så lovede jeg, at jeg ville komme med nogle kommentarer til forskellige af de øvrige forslag, der er fremsat.

Må jeg sige om lovforslag nr. L 154, at det har der ikke været nogen problemer i for andre her i salen. Når det drejer sig om underretningspligten for det offentlige, må vi også sige, at det er ikke et forslag, vi har problemer med; vi synes, det er et godt forslag, og at det bør gennemføres.

Men samtidig må vi sige, at der måske også er noget i nogle af de forslag, som ligger fra regeringens side nu, som skulle ændres, f. eks. ankemulighederne. Vi har gjort opmærksom på den 4 ugers ankefrist osv. omkring boligydelsesforslaget. Det vil være væsentligt, at der også gennemføres nogle ændringer i det forslag.

Men ellers må vi sige, at når vi kommer til lovforslag nr. L 174 fra fremskridtspartiet, ligger det helt klart sådan, at vi ikke kan medvirke til det. Det er et forslag om ens folkepension uden hensyntagen til de enkelte personers hele økonomiske situation, og da har vi klart givet udtryk for, at vi ønsker denne indtægtsregulerede pension; derfor vil vi ikke medvirke til fremskridtspartiets forslag.

Men hensyn til venstres forslag gør det samme sig gældende, og her har vi selvfølgelig også bemærket, da vi gennemgik såvel L 158, altså regeringens forslag, som dette, B 46, at der ser ud til at være ret så godt fod-

[Tyroll]

slag imellem socialdemokratiets og venstres målsætninger i hvert fald omkring det, der ligger i L 158, og det er noget, vi tager ret kraftig afstand fra, og som vi ikke vil medvirke til.

Vi har også tidligere gjort opmærksom på vedrørende tjenestemandspensionerne, at vi fandt, at der i det pensionsforslag, som vi har fremsat, vil være tale om pensioner af et sådant omfang, at man havde et væsentligt grundlag for en afvikling af hele tjenestemandsbegrebet, som vi ønsker at komme af med. Det var lidt om vores holdning til, hvad der skal ske med tjenestemandspensionerne, men det er selvfølgelig også overenskomststof, disse problemstillinger drejer sig om.

Endelig vil jeg sige om DKPs forslag, at da vi gennemgik det, opfattede vi det måske nok som et ændringsforslag til socialdemokratiets forslag om boligydelse, der blot er fremkommet på et meget tidligt tidspunkt i behandlingen. Umiddelbart er vi da positive, men der er nok nogle ting heri, som står lidt uklart for os endnu, og som vi vil være med til at se på i udvalget, f. eks. spørgsmålet om de forskellige begrænsninger for ydelsen til boligerne. På nogle punkter er der altså et indhold, som supplerer regeringens forslag, f. eks. i spørgsmålet om, hvorvidt der skal ydes hjælp til at opnå en anden bolig, for med de restriktive bestemmelser med hensyn til boligens kvalitet, der findes i regeringens forslag, vil der helt klart blive tale om en hel række mennesker, som skal flytte, og man er så på en eller anden måde kommet til at stille det lidt bagvendt op, sådan at det nu er et krav til beboeren, der bliver stillet, i stedet for et kvalitetskrav til ejeren af boligerne. Derfor er der absolut brug for, at der her suppleres med nogle ordninger som foreslået i dette forslag. Men der er altså andre ting, som vi er lidt usikre på.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

Jeg lyttede med stor interesse til ordførelsen for det radikale venstre og hr. Palle Simonsen, og selv om det selvfølgelig ikke på nogen som helst måde er opgaven her, netop på baggrund af min optimisme med henblik på vurderingen af de politiske muligheder for at få gennemført regeringens forslag her-

om, at så splid, bliver jeg alligevel nødt til direkte at spørge såvel hr. Palle Simonsen som fru Grethe Philip, når de bestandig vender tilbage til dette med de økonomiske konsekvenser: ønsker man dermed her i dag at fremkomme med erklæringer om, at man ikke vil behandle disse forslag, at man ønsker at udsætte reformen? For denne tilbagevenden til den problematik kunne næsten opfattes, som om man ønsker en pensionsreform udsat. Hvis det er holdningen, tror jeg, det vil være nyttigt for befolkningen og ikke mindst for pensionisterne at få en sådan stillingtagen afklaret her i dag med det samme.

Formanden:

Det er lidt uheldigt at stille spørgsmål på et tidspunkt, da det er mig, der bestemmer, om de kan få ordet i det hele taget. Fru Grethe Philip har ordet for en kort bemærkning og derefter hr. Palle Simonsen for en kort bemærkning. Men det er begrænset, hvor mange korte bemærkninger der ellers bliver.

(Kort bemærkning).

Grethe Philip (RV):

Det undrer mig, at hr. Albertsen kan stille det spørgsmål, da jeg udtrykkelig i mit sidste indlæg – og jeg mener også i det første – sagde, at der skulle ikke være nogen tvivl om, at vi fra det radikale venstres side ønskede, at der med det samme skulle ske forbedringer for pensionisterne.

Derudover har jeg i mit første indlæg – og jeg kom tilbage til det i mit andet indlæg – også spurgt socialministeren, om hun var villig til at drøfte sammenhængen mellem det nuværende forslag og et forslag om yderligere indbetalinger til ATP. Dette er netop en del af en pensionsreform, så jeg stiller mig undrende over for hr. Albertsens forslag, men kan altså bekræfte, at vi er fuldt ud villige til her og nu at drøfte forbedringer for pensionisterne.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Jeg undrer mig lige så meget, som fru Grethe Philip gjorde det. Jeg har klart givet udtryk for under mit første indlæg, at vi er betænkelige ved de økonomiske konsekven-

[Palle Simonsen]

ser, men at vi er parat til at gå ind og diskutere, hvordan pensionsreformforslaget skal se ud. Afhængig af, hvilket svar vi får under udvalgsdrøftelserne, må vores endelige stilling bero.

Nu har hr. Albertsen gennem den offentlige debat i lang tid fortalt os, at der ingen økonomiske problemer var. Økonomiministeren har i dag sagt, at der er økonomiske problemer. Ja men så er baggrunden for overhovedet at kunne lave en pensionsreform måske den, at der må tages noget på andre områder. Så ser vi på det. Men selvfølgelig går vi ind i en positiv drøftelse. Det har jeg meget klart gjort rede for.

(Kort bemærkning).

Albertsen (S):

Jeg er glad for den afklaring, der dermed har fundet sted. Jeg kan ikke vedkende mig, at jeg i omtalen af disse ting offentligt ikke har givet udtryk for de økonomiske virkninger heraf. Det har jeg i høj grad gjort, men jeg har samtidig understreget, at folketinget efter mit skøn og dermed også efter socialdemokratiets skøn – og det har debatten i dag afklaret – er sig sit særlige ansvar for disse problemer bevidst, og derfor mener, at folketinget er forpligtet til at realisere disse ting.

Når jeg ønskede denne afklaring her senest, skyldes det, at man i den grad har boret i disse ting, at det næsten kunne opfattes, som om man tog forbehold over for lovgivningen som sådan. Jeg er meget glad for de to klare tilsagn, der er givet. Jeg tror, det var nyttigt, at vi fik denne problematik fjernet.

(Kort bemærkning).

Jørgen Junior (FP):

Når der nu tales om socialdemokratiets særlige ansvar, synes jeg nok, det var interessant, at det var økonomiministeren, der fik sat fokus på, hvad der er væsentligt, som hr.

Palle Simonsen og fru Grethe Philip så helt korrekt har påpeget det. Med andre ord, hr. Albertsens seneste bemærkninger om det særlige ansvar virker ret indholdsløse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagene overgang til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen:

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Undervisningsudvalget (24/1 78):

Udtræder: John Winther
Ny stedf.: Keld Andersen

Nordisk Råd (24/1 78):

Udtræder som stedf. for Brusvang: Bollmann
Indtræder som stedf. for Brusvang:
Ingolf Knudsen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 25. januar, kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste formanden til den i salen oplåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.52